2007. ápr. 44.

IM

kapocs

XXXVI évfolyam, 44.szám 2007 április 15, Vancouver, BC

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

1956 december 31. On our way! Crossing the La Manche Channel. From left: Boda Z, Nagy M(?), Kis-Tóth J, Balatinecz J, Markó I(?), Származ K, unknown, Bruckner J(?), Rétfalvi L, Farkas M(?), unknown, Bogyai E(?), Héjjas K, Palkovics J, Szász J(?), Vajas J, rest unknown.

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Kitüntetések.....2
IN MEMORIAM
Gyászjelentések.....3
Megemlékezések.....3
VISSZATEKINTÉSEK
Ötven év után.....5
1956 Sopron.....12
Hontalanság.....14
Powell River.....17
Számadás.....19
Közelmúlt.....24
Életutak/Életpályák.....27
Anekdótáink.....33
KÖZÖS ÜGYEINK
Hirek/Közlemények.....39

KITÜNTETÉSEK

Az 1956 évi Foradalom és Szabadságharc 50. évfordulója ünnepén
a Magyar Köztársaság nevében,
a Magyar Köztársaság Elnöke,
a Magyar Köztársaság Miniszterelnöke és
az 56-os Bizottság Elnöke,
a **Szabadság Hőse Emlékérmet**
adományozta négy Sopron Alumni társnak.
A kitüntetést Tomaj Dénes, a Magyar Köztársaság Kanadai Nagykövete adta át **vitéz Draskóy Görgy**, **Hajdú Csaba** és **Rétfalvi László** alumnusoknak 2006 október 22.-én, a Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület termében rendezett megemlékező ünnepségen,.
Grátzer Miklós kitüntetését pedig Szablya Ilona, a Magyar Köztársaság Washington Állam tiszteletbeli konzulja adta át később, Seattle WA-ban.

A nemzeti szinű szalagon függő ezüstös bronz emlékérem első lapja a 'lukas zászlót' ábrázolja, 1956 és 2006 évszámok között, hátsó lapján pedig a felirat
'KÖSZÖNET A SZABADSÁG HŐSÉNEK, 2006 OKTÓBER 23' olvasható.

A csatolt emlékirat szövege:
'AKI 1956 OKTÓBERÉBEN, MAJD A MEGTORLÁS SÖTÉT KORSZAKÁBAN A SZABADSÁG, EMBERI MÉLTÓSÁG ÉS A NEMZETI ÖSSZEFOGÁS MELLETTI KIÁLLÁSÁVAL PÉLDÁT ADOTT HAZASZERETETÉBŐL'

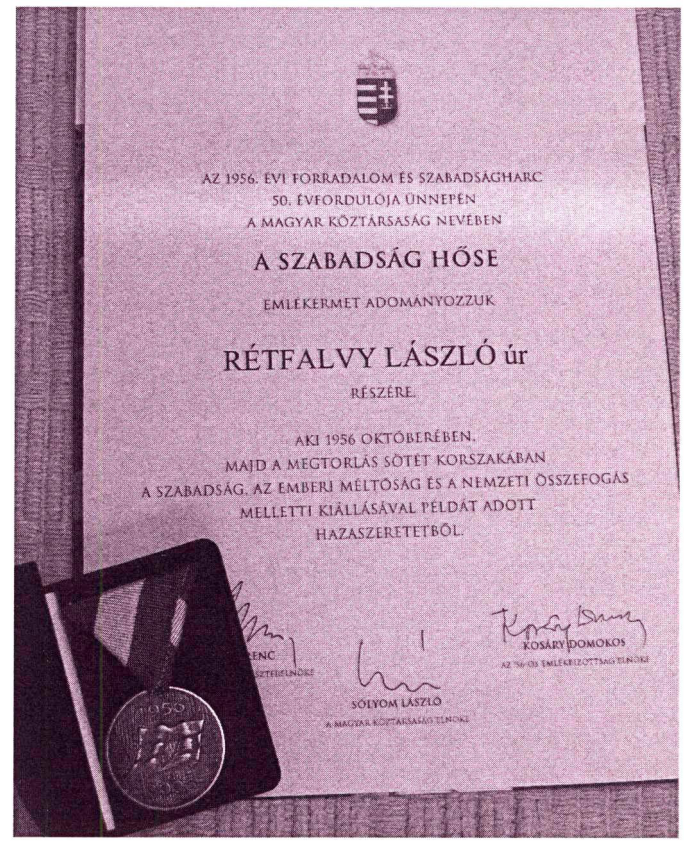

Rétfalvi László, vitéz Draskóy György és Hajdú Csaba Sopron Alumnusok Tomaj Dénes nagykövettel

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉS

2006 december 12.-én, rövid de fájdalmas betegség után elhúnyt Montreal, Quebecb-ben, Sopron Alumni társunk, **Jutasi Béla**, volt III. éves erdőmérnök hallgató, életének 74. évében
Őszinte részvétünk a gyászoló családnak!

MEGEMLÉKEZÉS

Jutasi Béla (1933-2007)

Son of Béla Jutasi and Borbála Szántó, Béla was born on May 18, 1933 in Kaposvár, Hungary, where he also completed his elementary and started his secondary schooling. (He was classmates with J.Takács and K.Tarnócai in first year 'gimnázium'). He eventually graduated at Sátoraljaújhely in 1952. The same year he entered the Sopron School of Forest Engineering, where he completed 2 years of studies before he left to take a job in forestry near his hometown. He re-registered at the Sopron school in the fall of 1956, just in time to take part in the revolutionary activities and leave Hungary with the rest of the students. He immigrated to Canada to complete his education as part of the exiled Sopron group, but after one year he changed over to civil engineering and then decided to seek employment before studying further.

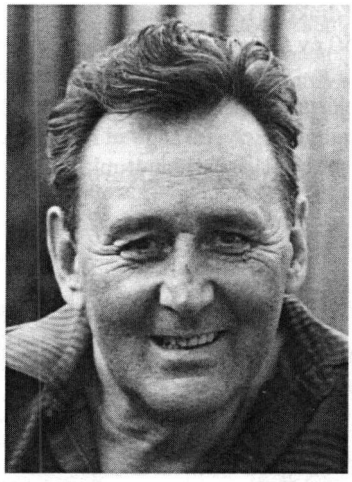

He did not wait too long, he traveled to the University of London, England and obtained a degree in photogrammerty in 1963. Subsequently, on his return to Canada, he obtained a 'M.Eng. in Construction Management' at Concordia University in Montreal, PQ. in 1979. He became member of the'Ordre des ingénieurs du Québec' and The Canadian Institute of Geomatics.
Béla Jutasi spent thirtyeight years in all phases of civil engineering from feasibility studies, design and construction of hydroelectric power development and transmission line projects on four continents.
His career started with Caseco Consultants in Vancouver (1961-2) and then switched to eastern Canada, with Montreal Eng. Co. (1964-5), Acres Quebec (1965-6 and 1968-9), Shawanigan Eng.Co.(1966-7), Brinco Ltd. (1970-3), one year as lecturer in photogrammetry at McGill University, then Photographic Surveys Ltd, Nigeria (1973-4) and from 1975 till his retirement in 1986, with Rousse au Sauve Warren Inc. His work, almost exclusively, involved the construction of facilities for generation and the transmission of electric power. He served as Senior Engineer and as Project Manager on projects in Canada (Quebec and Labrador), Asia (several sites in India and Pakistan), Africa (Benin, Cameroon, Mali and Nigeria), Guyana in South America and Haiti in the Caribbean.
Denise Wattier, his widow recollects the memories of the long years they spent together: "John was baptised Béla János Jutasi, but when I met him he introduced himself as John. He decided to use the anglicized version of his middle name, when he found that people in Canada thought he had a girl's name. His father, after serving in the war, was put in charge of the Kaposvár Waterworks, just outside the city, where his mother grew all their food, raised a few animals and preserved everything. That was his home until he came to Canada. Their house, which was built over the waterworks, has since been turned into a museum.
He and I met when he was working for the timber cruising company, FJG Johnson in Vancouver, Aug. 1960. I had just arrived from Montreal and was replacing the vacationing secretary. We were married on September 1, 1962 at Holy Rosary Cathedral. Tibor Jandó was 'best man' and József Takács 'led me down the aisle' in place of my father. John said that Joe would be a very good stand-in because he was just like a father with his big mustache !! My sister, Lorraine, came to Vancouver to be my bridesmaid. The day we married we flew to Montreal to meet my family and on Sept.6 we sailed from Montreal to Liverpool, England, on the Empress of Britain, arriving on Sept.13. That was the same ship on which John and all his Sopron colleagues had sailed to Canada from Liverpool, less than six years earlier! Among our souvenirs we have the menu for the 'Diner au Revoir' for January 7th, 1957 (Sopron group) as well as the one for September 11th, 1962 (our honeymoon trip). Interestingly, we had the same Captain and the same Chief Engineer. We went to England because John wanted to study photogrammetry. We stayed there for 15 months, returning to Montreal a few days before Christmas 1963. We both loved London, England, a very interesting, historic city.
John was a very refined, intelligent person, an avid reader with many interests. As an example, he had a keen interest in WWII, about which he read a great deal and became very knowledgeable. He was also fascinated by and well versed in the adventures of real life spies. He was also an avid collector. His first love was antique firearms, mainly handguns. This interest had started when he was just a boy in Hungary and he kept finding guns and gun

parts during and after the war. I understand he arrived in Austria carrying his handgun, which then he had to surrender! Over the years he put together a nice collection and became an expert on firearms. During his travels in Africa he became very knowledgeable about African art and he brought home quite a number of authentic masks and sculptures. He also became keenly interested in oriental carpets during his time in Pakistan and India and our home is covered in hand-knotted carpets about which he also developed quite an expertise.
John also loved animals and they loved him, especially cats; they seemed to be drawn to him like a magnet, although we never owned one because we had parrots! He was also an able horseman. He bought his mare, Aïda, from my uncle, who had a ranch, and owned her from the day she was born in 1973 for all the 26 years of her life. She was a beautiful horse, with whom he had many years of wonderful rides. Before I met him, John earned his pilot's license in Vancouver. Although he did not continue to pursue this activity, he always maintained an interest in airplanes. John was enthusiastically adopted by my family - I have 4 sisters and two brothers - about 13 nieces and nephews and as many again grand nieces and nephews. Everyone loved Uncle John and my family became his family. All have very fond memories of him and mourned his passing. In fact, John charmed everyone he came in contact with. All appreciated his lovely smile, his affectionate hugs and his interesting conversations". *(The Editor)*

Bélára emlékszem

Bélát 2003 öszén láttam utoljára, amikor Montreálba voltam hivatalos egy szakmai előadásra. Annak ellenére hogy nem tartottuk a kapcsolatot, nagyon kedvesen fogadta telefon hivásomat még 40-50 év távlatából is. Mivel felesége, Denise, külföldön tartózkodott, Béla a ''Beaver Club'-ba hivott meg vacsorázni. Ahogy fogadtak bennünket, lehetett érezni, hogy Béla törzsvendégje volt Montreal egyik legelőkelőbb éttermének. Ezen a pompás vacsorán nagyon jól elbeszélgettünk, és oda is kilyukadtunk, hogy végeredményben neki köszönhettem az első creditkártyámat Kanadában. Az úgy történt, hogy valamikor 1957 végén nagyon megtetszett nekem egy ballonkabát a Woodwards áruházban, de mivel nem volt elég pénzem, hitelbe vettem meg Béla garanciájával. Jót nevettünk, amikor megmegállapítottuk, hogy akkoriban mindketten 'szépfiúk' voltunk. Valóban, mi soproni diákok, ízlésesebben öltöztünk, mint kanadai társaink. Ez még 50 év távlatából is látható, ha korabeli fényképeket böngészgetjük.
Jutasi Béla kitűnő karriert futott be. Mint mérnök bejárta az egész világot. Elmesélte, hogy egyszer mint 'Resident Manager' egy pakisztáni épitkezésen kapott egy gyönyörű házat, kertésszel, söfőrrel, és nem utolsósorban egy szakáccsal ellátva. Megkérte szakácsát, hogy a főzéshez használt vizet is legalább 3-4 percig forralja. Ennek ellenére Bélának gyomor zavarai lettek két-három hétig. Faggatni kezdte a szakácsot, és kisült hogy a jégnek szánt vizet nem forralta, ahogy kérte. Megint tudomására hozta a szakácsnak, hogy a nagyon kicsi, szemmel nem látható élősdiket csak forrallással lehet likvidálni. Erre a szakács nagyon komolyan megkérte Bélát hogy; "Főnök úr, legyen szives ezt ne mondja el másnak, mert ha barátaim megtudják hogy az én 6 láb-magas főnököm fél olyan kicsi lényektől amiket nem is lehet látni, akkor engem ők nem fognak respektálni". Később, feleségétől, Denise-től hallottam, hogy egyszer Nigériában, Béla maláriában majdnem egy hónapig feküdt eszméletlenül a korházban. Amikor magához tért, tudta meg, hogy egy magyar orvos volt a gyógyítója. Egyik magyarországi utjukon, Béla édesanyja elmondta, hogy amikor a fia még nagyon kicsi volt, egy cigány asszony megjósolta hogy "ez a fiú meszire fog utazni, és boldog házasságban megfog gazdagodni" Tényleg így is lett, nyugodj békében barátunk! *(Józsa L,Class of '61)*

Az újdonsült Jutasi házaspár 1962-ben, a menyasszon húgával, Jandó Tibor násznagy és Takács József 'apahelyzettes' között

ÖTVEN ÉV UTÁN

Az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharc 50. évforduló meggünneplésének Sopron Alumni vonatkozású eseményei (A szerkesztő összeállitása)

Ünnepség sorozat Sopronban. A Nyugat-Magyarországi Egyetem (NyME), Sopron várossal karöltve, nagyszabású, három napos ünnepség sorozatot rendezett az évforduló meggünneplésére. Az Egyetem diáksága, személyzete és a város lakosai mellett meg voltak hiva az 50 év előtti események személyes résztvevői, a volt erdő-, bánya- és földmérőmérnök hallgatók és oktatók. Sajnos Kanadából nagyon kevesen jelentek meg. (Az ünnepség sorozat személyes élményeiről lásd Bakos Tibor beszámolóját). Sok, volt bánya- és földmérőmérnök hallgató pedig elérhetőségük hiánya miatt csak túl későn hallott a rendezvényekről.

Az első ünneplő esemény október 20.-án délelőtt az Erdészeti Múzeumban tartott tudományos emlékülés volt, ami aznap délután a 'Forradalom vér nélkül, Sopron – 1956' cimű kiállitás megnyitásával folytatódott Sopron Város Múzeumában. Október 23.-án az egyetem területén avattak emlékművet, majd az 1956-os diszünnepséget, a történelmi 'diákparlement' ülésének szinterén, az egykori 'Sotex Kulturház' termében, október 24.-én tartották. Az eseményeken beszédet mondtak, emlékeket idéztek fel s személyes megjelenésükkel emberközelbe hozták az 50 éves történteket a megjelent volt résztvevők. A forradalmi napokból közismert nevek emberalakot öltöttek Bujdosó Alpár, Nagy László, Gácsi Vendel, Vancsura Rudolf, Katona Sándor volt rendőrkapitány és többen mások megjelenésével. Az ünnepségeket különösen szivélyessé tette a NyME mai vezetőinek minden részletre kitérő figyelmessége, fáradságot nem ismerő részvétele és bensőséges magatartása.

Faragó Sándor rektor, itteni személyes ismerősünk, az ünnepségek minden főbb eseményén beszédet mondott s mondanivalója minden alkalommal kitért a külföldre, főleg Kanadába került volt diákság és oktatói gárda érdemeire. Elszakadásunkat az Alma Matertől 'mérhetetlen veszteség'-ként emliti, amit talán csak a késői viszontlátás öröme tud elfogadhatóvá tenni. Beszédeiben többszörösen hangsúlyozta az 1945-89 közötti történtekre való emlékezés fontosságát, mert a 'történelem az élet tanitó mestere'és aki nem tanul belőle az a maga kárára vessen. A korabeli elnyomó hatalom kegyetlen, embernyúzó rendszere sem vette figyelembe a történelem tanitását, hogy a nép tűréshatára korlátozott, utánna jön a népharag ami mindig elsöpri kinzóit. Ez történt '56-ban is, amikor csak az idegen nagyhatalom tankjai és a többi nagyhatalom érdektelensége tette lehetővé további, de csak ideiglenes, hatalmon maradásukat. 1989-ben értek be, teljesültek ki a Forradalom és Szabadságharc célkitűzései, de még akkor is a 'valódi katarzis' elmaradt. Nagyon fontos számunkra, hogy a NyME mai vezetője, vezetőtársai nevében is kijelentette, nem csak elhatárolódásukat a Kádár idők egyetemi vezetőségének felénk, a Sopron Alumni felé mutatott viselkedésétől, hanem méltalankodásukat is azok megtörténéséért. Faragó rektor bocsánatot kért úgy az országot elhagyó mint az otthon maradó emberektől, akiket sérelem ért az iskola vezetősége részéről 1956-os tetteikért, de kért mindenkit, hogy az Alma Matert ne hibáztassák.

Faragó rektor nagyon erős szavakkal itélte el különösen azon vezetőket, akik a Kádár-évtizedek hazug és magyartalan dogmáját magukévá tették s ellenforradalomnak nevezték a forradalmat, hazaárulóknak az elmenekülteket és legjobb barátnak népünk elnyomóit. Talán a korban felnövő generáció kirobbanó felháborodását fejezte ki, amikor azok ráeszméltek az igazságot kereső és szerető, a hazában és népben gondolkodó ember tudatával, hogy nekik fiatal éveikben állandóan hazudtak, nekik az igazság ellenkezőjét tanitották a megfélemlitettek vagy a 'gulyás kommunizmussal' megvásároltak hallgatásával. Soha többet, a történelemből mindannnyiunknak tanulnunk kell!

A tudományos emlékülésen előadást tartott Kozák Antal a Vancouverben végzett erdőmérnökök kutató munkában elért eredményeiről. Büszkén mutatta be a körünkben elért nagyarányú posztgraduális minősitést és a nagyszámú tudományos 'termék'-et széleskőrű kutató területeken. Komlóssy József, nem tudományos kutató munkában, hanem a kisebbségi sorsba jutott magyarok érdekében tett erőfeszitéseiről adott rövid bemutatót.

Grátzer Miklós társunk nem tudott jelen lenni az ünnepségeken, de beszédjeit, kitűnő módon, egy mai hallgató olvasta fel. Az emlékmű avatásnál elhangzottakból: "1956-nak számtalan emlékműve van. Mindenki, aki átélte a szívében hordja talizmánként ezt az embert formáló és életalakító élményt. Legyen ez az emlékmű mindnyájunk közös talizmánja: az égő őrtüzek, pislákoló lángok és a kihűlő hamu közös csiholója. Találjon itt pihenő helyet minden szép, jó és tiszta, ami megmaradt bennünk: amíg az élet keresztül-kasul vágott ösvényein küszködtünk. Mint történelmi viharok hajótöröttjei, tegye ide a közös emlékeit nemzedékünk, a féltve őrzött lelki morzsákat és életutunk alkonyán a megértést. Ez az emlékmű azonban nem értünk van, hanem a jövőnek szól. Emlékeztesse az új generációkat, hogy '56-ban csak egy igaz, becsületes út volt, és az Alma Mater azt választotta. Emlékeztessen az áldozatokra! Nemcsak azokra, akik testben, de azokra is, akik lélekben haltak meg. Emlékeztessen a szenvedésre! Szétszakadt családokra, kisiklott életutakra, meg nem született gondolatokra és meg nem álmodott álmokra. Segítsen a gyógyulásban! Nemcsak a sebek úgy-ahogy behegedésében, hanem az újrafertőzés megakadályozásában. Buzdítson kötelességtudásra és munkára, hogy '56. célja és eszmei tartalma maradéktalanul megvalósuljon! És végül sugározzon reményt, hogy a minket követő nemzedékek is átérezzék, és magukénak vallják legtisztább forradalmunkat!"*(A beszéd után egy kőtábla lett átadva az emlékműhöz, amire egy juhar level körvonalai voltak vésve és szövegként:"*VANCOUVER ERDÉSZEK")

Hasonló módon, a 24.-ei összejövetelen a következőket olvasták fel nevében: "Először is azokat köszöntöm, akik nem ülnek itt közöttünk, de a hangjukat hallom, jelenlétüket érzem, és örökségüket vallom: ők a volt professzoraink, akiktől nem csak szakmát, emberséget is tanultunk... Fir-máink, akiktől staféta botként vettük át a selmeci hagyományok kincse-it,... és sok-sok barátunk, sorstársunk, akiknek sírjai szétszórva is hagyásfák a küzdelmes és becsületes életből. "Caeleum non animum mutant qui trans mare currunt. Akik tengeren túlra mentek, azok számára csak az éghajlat változik, nem a szívük. Igen,... szeretném hinni, hogy a szívem nem változott meg. 5 évtized, 10.000 km és egy idegen agresszív nyelv elveszi az emlékek éleit, elhomályosítja a részleteket, de a szív, mint a bányászlámpa fényt ad a vaksötétben is, s ebben a bányászlámpában a soproni 1956. a carbid... Hiszen itt éltünk, mint fiatalok, ebben az ősi szép városban és hallgatói voltunk ennek a patinás egyetemnek. Akkor körülöttünk fonódott, mint egy hurok a szögesdrót és az őrtornyok, s egy 10 milliós börtön pici nyugati ablaka voltunk. Itt kapott fel bennünket a történelem vihara, és akkor lett Sopron és az egyetem híd a szabad világ és a vérző főváros között, 1956-ban.

A történelem hosszú idő után már csak prózai tényeket rögzít, de ezek a puszta tények a tudás és ismeret alappillérei. Ha sok-sok év után rólunk csak annyit mondanak, hogy a Soproni Egyetem az '56-os forradalmat odaadással és szívvel támogatta, akkor el-nyertük a legtöbbet: az erkölcsi elismerést, melyre selmeci örök-ségünk kötelezett. Ez a szellem hassa át az utódainkat is, s a hétköznapok forradalmában tegyék a dolgukat, mint annakidején mi tettük. Vivat Académia". (*Miklós mindannyiunk nevében, de sokkal költőiebben, szólt. A Szerk.)*

Sopron Alumnusok részvétele a Kanadában tartott megemlékező ünnepségeken. Több Sopron Alumni társat ért a megtiszteltetés, hogy felkérésre beszédet mondjon, vagy interjút adjon Kanada, sőt még az USA városaiban is.
É-Amerikában elsőként, mert hát ott előbb kel fel a nap, Fredericton, NB városában került sor egy egész napos ünneplésre. Tartományi megmozdulás volt, ahova más városokból is érkeztek ünneplők. Reggel a városháza előtt a polgármester a napot 'Fredericton Hungarian Day'-nek deklarálta és Magasi László társunkkal együtt felhúzták a magyar zászlót, ami egész nap ott lengett. Később együttesen megkoszorúzták, több mint 200 résztvevő előtt, az 'Ismeretlen Hős' emlékművet, majd M.Laci röviden megemlékezett a Magyar Forradalom hősi halottairól s valaki elszavalta a 'Talpra magyar!'-t. Az esti ankéton M.Laci ünnepi beszédet mondott, amiben felvázolta az időrendi eseményeket, méltatta a forradalom világtörténet jelentőségét és megköszönte Kanadának a segitséget amit felénk nyújtott.
Ottawában, Kanada fővárosában, kanadai-magyar kormányszinti megrendezésben, magas nivú kulturális események zajlottak le. Soproni vonatkozású eseményként könyvelhetjük el a kissé korábban avatott emlékművet, ami úgy az 1956-os Forradalmat mint a következményeként hontalanságba került nagyszámú magyarság Kanada általi befogadását hivatott jelképezni és aminek megálmodója és kivitelezésének élharcosa Németh Nándor, 1956-ban IV.éves bányamérnök hallgató társunk volt.
Kelowna, BC városában Kiss Gyula társunkra esett a környékbeli magyarok választása az ünnepi beszéd elmondására. Gyuszi nagy részletességgel és érzékletesen ecsetelte a lélekölő körülményeket, amelyeket mindannyiunknak szenvedni kellett az 1950-es évek elején s amik az 1956-os robbanáshoz vezettek. Remélhetőleg sokan voltak hallgatóságában benszülött kanadaiak, akiknek, szerencséjükre, sohasem volt hasonló megpróbáltatásban részük s akik ilyenekről túlélők szájából talán sohasem hallottak. A továbbiakban is hasonlóan emlékezett meg a forradalmi napokról, a nagyméretű pusztitásokról, a soproni egyetemisták szerepéről, s végül a véres megtorlásokról. Beszéde végén megkérte a jelenlévőket hogy néma felállással tisztelegjenek a forradalom halottjainak, majd emlékeztette őket a Kanadaiak számára biztositott alapvető emberi jogok fontosságára.
A vancouveri Magyar Házban két napos megemlékezések keretében ünnepelte a város és környéke magyarsága forradalmunk 50. évfordulóját. Igazán magas szinvonalú kulturális és történelmi előadások hangzottak el és sok magasrangú közéleti személyiség fogadta el a rendezők meghivását. A két napos megünneplés első napján angol nyelven folytak az események, ahol a provinciális igazságügy miniszter mondott meleghangú üdvözlő beszédet a miniszterelnök megbizásából, amiben kitért a 'soproni erdészek' megbecsült szerepére a tartomány gazdaságában. Meghivott szónokként egy federális állami történész adott egy nagyon érdekes értekezést a Kanadába vándorolt nagyszámú magyarság befogadási körülményeiről s Pickersgill, akkori miniszter szerepéről, aki a Soproniak számára is fontos szerepet töltött be. Hogy a számos kanadai városokban történő megemlékezések közt Magyarország kanadai nagykövete, Tomaj Dénes Vancouvert tisztelte meg jelenlétével, a második napi magyarnyelvű megemlékezésen, mindannyian büszkeséggel vettük tudomásul. Az ünnepség keretében, többségünk meglepetésére, a Nagykövet úr három helybéli Sopron Alumnusnak, Draskóy Györgynek, Hajdú Csabának és Rétfalvi Lászlónak adta át a Magyar Köztársaság által adományozott'Szabadság Hőse'emlékérmet. Bár a sikeres ünnepség sorozat megrendezéséért külön bizottság volt felelős és érdemel ki elismerést, a bizottságban és a Magyar Ház vezetésében is résztvevő Szanyi László elnök és Jákóy Endre alelnök Alumni társaink neveik is kiemelendők.
Victoria, BC-ben, a tartományi kormányzó tisztelte meg az ünneplőket megjelenésével és meleghangú beszédével, amelyben ő is kitért a soproni csoport jelentőségére az 50 éve Kanadába érkezett menekült bevándorlók között. Jandó Tibor társunk ünnepi beszédében hangsúlyozta az ünnepség kettős voltát: a világtörténelmi jelentőségű forradalom és szabadságharc 50. évfordulójának és 50 éves kanadai létünknek és itteni sikereinknek a megünneplését. Emlékeinkben ezek a történetek elválaszthatatlanúl összefonódtak.
Seattle, WA-ban, az U of Washington több Európával foglalkozó intézete közös rendezésében tartottak megemlékezést a forradalomról, ahol több megivott előadó adott rövid beszámolót személyes emlékeiről. Szablya Ilona, Szablya János volt Sopron Divisió oktató özvegye, ottani magyar konzul és meghivására Józsa László szólt röviden a témához és vett részt a megjelentekkel történő párbeszédben. Laci később a CBC Prince George, BC-i állomásának is adott rövid telefon interjút csoportunk hozzájárulásáról az itteni erdészetben történt változásokhoz.

Nyomtatásban megjelent irások.
A **Soproni Szemle** c. folyóirat, 2006 októberi számát visszaemlékezések közlésére forditotta.
Gyarmati György: Az élet tanitómestere? – Gondolatok 1956 soproni események kapcsán. A történész szerző bevezetőnek szánt gondolatfuttatása a csupán 50 éves eseményeket kritikus szemmel kezeli. Figyelmeztet az elhamakodott levonásokra és szembe állitja a forradalmak történelmi szükségszerűségét azok véletlenszerűségével. Fontos megállapitása, hogy a forradalmi 'erjedés' az egész országra kiterjedt s hogy a soproni események nagyjából egyidejűek voltak a budapesti és az ország más egyetemi városaiban történtekkel.
Kiemeli, hogy a foradalmi törekvések nem 'teljes fordulatot' jelentettek, hanem csak a helyzet módositását. Itt ellenkeznünk kell, mert az országszerte ismert követelések első pontjai a szovjet csapatok kivonását és a többpárt rendszerű választásokat em-litették. Mi ez ha nem 'fordulat' a akkor ránk erőszakolt redszertől?
A soproni eseményekkel kapcsolatban kihangsúlyozza, hogy az egyidejűsége mellett fontos tényezői voltak az egyetemen belüli egyesség s a város többi orgánumaival való együttműködési készség. Emellett szerencsésnek mondható a helyi titkos rendőrség vezetőjének döntése az erőszak mellőzéséről.
A forradalom bukása utánni negyméretű menekülés komoly vesztesége volt az országnak, de pozitivumként emliti az emmigáció befolyását a forradalom belföldi és világviszonylati tudatositásában.
Különös összehasonlitást tesz az évszázad, szerinte kilenc, rendszerváltása vagy arra való kisérletek között, amelyek közül csak az 1989-90-es fordulat volt 'tárgyalásos' hatalomátvétel s aminek eredményeként nem volt igazságtalan'néptrinünös, számonkérőszéki elégtételszerzés' a hatalomban újonnan részesülők részéről. Sokunknak, itteni 'látószögünkből' éppen a diktatúra főbűnöseinek felelősségre vonásának elmaradása, valamint a 'nomenklatúra és leszármazottaik' harácsolt javainak és kapcsolatrendszeré-

nek meghagyása voltak (és sajnos azok most is) főokai a mai ke-serű magyarországi helyzetnek. Ha sikerült gyorsan bevezetni a demokratikus államrendszert, ugyan olyan sikeres lehetett volna egy független és igy igazságos törvényszéki eljárás a bűnösek ellen.
Egyet értünk a szerző figyelmeztetésével, amit korábban már irásban mi is hangsúlyoztunk, hogy bár az idős visszaemlékezők irásait, szavait 'forrásnak' kell tekintenünk, de nem 'hiteles rekonstrukciónak'. Szerinte az eltelt 50 év rövid idő arra, hogy a történtek történelmi jelentőségét most meghatározzuk. *(A szerző az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltát igazgatója)*

Bank Borbála –Tóth Imre: Az 1956-os forradalom Sopronban. A gyüjtemény talán legvelősebb irása, ami főleg irattári adatokon alapul, de feltűnőleg nem hivatkozik egyetlen nyomtatásban megjelent visszaemlékezésre sem. A gyér hivatkozás kortanúk emlékeire is inkább azok személyes közléseik és kéziratai olvasása alapján történik. Nehéz elhinni, hogy a történészi igényességgel készült dolgozat szerzői nem tudtak az Erdészettörténeti Közlemények (EK)-ben már megjent, a témába nagyon is belevágó, irásokról. Úgy gondoljuk, hogy inkább a történész 'finnyássága' a több mint negyven év távlatából előhozakodó emlékezők 'adatai'-val szembe lehet oka a hiánynak, nem pedig a kutató munka felületessége. Mégis, micsoda hézag a fellelhető anyagban. Nem csoda tehát ha a fent emlitettekért mi is inkább kritikus szemmel kezeljük az irást.
A 'rendészeti csoport' amire csak később hivatkoznak források, mint 'katonai csoport' nem okt.27-én (lásd 266 oldal), hanem okt. 28-án alakult meg. Azt a tényt már 2002-beli összeállításunkban (EK 49:244) kimutattuk. Jelen szerzők, valószinű a fentebb emlitett okok miatt, a Katonai Tanszék jelentésében jelzett dátumot és titulust használták, amit nem lehet hiteles forrásnak tekinteni, mivel azon jelentés irói a kérdéses időben nem mozdultak (mozdulhattak?) ki lakásaikból s mindenképpen távol tartották magukat vagy inkább távol voltak tartva as eseményektől, tehát azokat csak másodkézből halhatták.
Nagyon érdekes viszont a 'D-csoport'-ról szóló közlés (266-7 o), ami Hún Béla vizsgálati dossziéján alapszik, miszerint a nevezett csoport tagjai nemcsak a MEFESZ Intéző Bizottságtól, hanem annak rendészeti csoportjától is 'kartávolságnyira' tartották magukat. A csoportba tartozott Buda Gy, egy Gáspár nevű ember (más helyen eddig nem emlitett név), Gosztonyi Miklós és később az elhiresült 'Pista bácsi', azaz Molnár István és több városi szakmunkás. Főleg letartóztatásokkal foglalkoztak s azok fogvatartásával. Túlkapásaikért a MEFESZ kitiltotta őket az egyetem területéről, miután azok az Alsó-Lőver utcai volt ÁVH-s házba költöztek. Alacsony számuk és fegyvernélküliségük folytán nem jelentettek különösebb problemát a rend fentartóinak.
A fegyverkezéssel kapcsolatban erősen félrevezető a dátum nem emliése, azaz november 4, a 'háromtagú bizottság' Ausztriába való utazásáról (272-3 o), mert azt sugallja az olvasónak, hogy az része volt a korábbi kisérleteknek. Valóságban, az ausztriai próbálkozás nem lehett más mint egy átgondolatlan cselekmény az akkora már eluralkodott pánik hangulatban. Talán ők (a háromtagú bizottság) hozták volna a 'páncéltörő fausztokat' (lásd Kapocs 41:10)?
Nem található a lábjegyzetben jelölt forrás (273 o), a 'gazdasági/szállitási csoport' felállitásáról, feladatairól és annak vezetőiről. Mivel a nyugati szállitmányok kezelése és továbbszállitása Budapestre a diákság egyik legfontosabb és talán leghasznosabb tevékenységét jelentette, a vonatkozó adatok ismertetése igen fontos annak megitélésében. A tevékenységgel kapcsolatosan emlitett nevek többnyire nem ismeretesek a visszaemlékező résztvevőknek, sem a megjelent közléseket jól ismerő olvasóknak, tehát kérdéses lehet azok hitelessége. Bár az Erdőmérnöki Főiskola Jelentése (EK 24:19-20) felsorolja ugyanazokat a neveket, de csak mint 'beosztott' segédoktatókat. A segédoktatók október 28 (a szabadságharc győzelmének vélt napja) utánni bekapcsolódása a diákság különböző tevékenységeibe széleskörű volt, de pár kivétellel nem mérvadó. Két dokumentált résztvevője a szállitási aktivitásoknaknak, Nyers Ferenc (akkori III évf.emh) személyes és Stettner Miklós (akkori III évf. bmh) személyes és irott (lásd ifj Sarkady 116 o)) közlése szerint, a legtöbb emlitett nevéről a csoport vonatkozásában sohasem hallottak. A szerzők kizárólagos ragaszkodása a 'hivatalos' korabeli dokumentumokra lehet ismét okozója a megalapozatlan közlésnek.
A 'kópházi csata' csupán a lábjegyzetben történő emlitése (277 o.) a szerzők véleményét mutatja, hogy milyen kevés fontosságot tulajdonitanak az eseménynek. Ez teljesen érthetetlen, mivel az esemény elválaszthatatlan része a kővetkeztében történő diákság Ausztriába való tragikus 'kiőzőnlésének' és többségük végleges kintmaradásának. Továbbá, az esemény ilyennemű lekicsinylése megalázza mindazon lelkes fiatal diák emlékét, akik életüket kockáztatva eggedelmeskedtek az érthetetlen/értelmetlen, 'diáktársvezetőik' által hozottnak hitt döntésnek, hogy azzal segithetik hazájuk ügyét! Kéthly Anna rövid megjelenését november 4-én reggel pedig úgy bemutatni, mint az 'utolsó forradalmi esemény'-t Sopronban, akkor amikor a diákokat a 'harctérre' inditották, tovább alázza a hallgatóság szerepét azon a napon. Úgy tűnik, hogy a szerzők történet leirásukat elvágták november 4 délelőtjén. Könnyű visszautasitani kritikánkat elfogultságunk okán. Tényleg, vigyáznunk is kell, hogy ne minden jót ami a szabagságharc alatt történt, az egyetemi diákságnak tulajdonitsunk, vagy hogy magunkat hősként állitsuk be. Ezért jó egy mértéktartó, elfogulatlan történettudományi igényű kiértékelés. A mostani dolgozat, sajnos nem az. Tartalmas, sok hasznos új információt ad és segit a tisztánlatásban több témakörben, de teljesen érzéketlen olyan történésekben amik emlékezetessé, élet-, sőt nemzetfontosságú rangra emelték az eseményeket. (*A szerzők reszpektive az Államvédelmi Szolgálatok Történeti Levéltára munkatársa és a Soproni Múzeum igazgatója)*

Vancsura Rudolf: Az 1956-os forradalom és szabadságharc soproni eseményei 50 év távlatából. A Soproni Szemle pályázatának dijnyertes irása. Nem tudjuk milyen széles körben hirdették a pályázatot, de annak hire hozzánk Ötvös Imrén keresztül érkezett, amikor már javában folyt hasonló célú irasoknak gyüjtése a Kapocsban s azon keresztül a NyMEgyetem könyvtárosa által tervezett összefoglaló könyv számára. A sokirányú kérés eredménye képpen legtöbb ilyen témájú irás több kiadásban is ismételve jelent meg. Nem baj, de talán felesleges.
Vancsura R. irása kitűnő összefoglaló s lényegében nem más mint korábbi irásának (EK 29:9-36) kibővitése az azóta mások által publikált irások részleteivel. Sajnos, a felhasznált irodalmat nem mutatja, ami történelmi igényű munkáknál elengedhetetlen. Emellett gyakori a pontatlanság, ami félre értelmezéshez vezethet olvasóiban.
-A 'bizottság' kifejezés használata (320 o) október 22 előtt félrevezető, mert a szó 'választott vagy kiküldött' csoportot jelöl, ami akkor csak egyéni kezdeményezők összejövetele volt. További zavarosságot okoz a 'forradalmi' és 'katonai' jelzők használata (322 o) soproni diákcsoportulásokra okt. 25-én, amikor még tájékozódni is problematikus volt az országos eseményekről. Szintén, 'Diáktanácsnak' nevezni az Intéző Bizottsági (IB) tagokhoz verő-

dő diákokat, formalitást sugall, ami kifejezetten nem volt akkor.
-A 'katonai csoport' név gyakran lett alkalmazva az október 28-án alakult 'rendészeti csoport'-ra, sőt később katonai parancsnokság' nevet is használtak (lásd EK 49:246 és Kapocs 41:9), de a csoporton belül, nov.3.-án alakuló 'Katonai Tanács'-ról, aminek feladata lett a 'város elleni páncélos támadás elháritása'(327 o), eddig nem hallottunk. Ezen közléssel kapcsolatban különösképp sajnálatos a forrás hiánya!
-Az IB és a 'Katonai Tanács oktatói' nov.4 reggeli ülésén történt határozat Sopron fegyveres védelmére, amit a szerző mint tényt emlit (328 o), ezideig csak innen-onnan 'elejtett' megemlékezésekből tevődött össze. Honnan most a határozottság ebben a kruciális és végzetes témában? Milyen forrás(oka)t használt a szerző?
-Nov. 4.-én d.e.11 óra tájban:„Bujdosó Alpár...Kéthly Anna társaságában...elhagyta az országot. Ezzel...az ifjúság egybetartása és felelős irányitása megszűnt" (u.o). Horribile dictu! Ahogy a legtöbb megemlékezésből tudjuk, ugyanekkor küldtek ki, sebtiben kezükbe nyomott gyalogsági puskákkal, több száz hallgatót életüket veszélyeztetni!
(A szerző mint docens ment nyugdijba a soproni egyetemről)

Csapody István: Forradalom és exodus Az irás második helyre jött be a Soproni Szemle pályázatán, valószinűleg az elhúnyt szerző iránti respektusból, mert tartalma alapján nagyon sokban kifogásolható. Összességében az irás jó példája a másod, esetleg harmadkézből kapott információkon alapuló 'visszaemlékezésnek' ami szinezve van rosszinulatú, talán csak meggondolatlan, állitásokkal. Ez utóbbi azért vélhető szerencsétlennek, mert az irás kritika nélkül lett tovább adva a kötetben, arra engedve következtetni, hogy a szerkesztők nem tudták értékelni a keserű kijelentések káros következményét. Természetesen mi vállat vonhatunk a dolog felett, hiszen mi 'jobban tudjuk', de az sajnos nem törli az ottoni olvasók elméjében a csunyára fargott képet. Nem is lenne érdemes tovább foglalkozni az irással, de a fent emlitett vélemény végett, megemlitjük a kirivó közléseket.
-Lehet, hogy megtörtént Sebestyén László adjunktus 'kivezetése' az október 22.-i nagygyűlésről (338 o), mi nem tudunk róla, (pedig ott voltunk) és sehol más visszaemlékezésben nincs emlitve. Viszont tájékozatlanságát fitogtatja, amikor arról ir, hogy S.L. a „forradalom eltiprása után" sérelmezte, hogy 'rosszul bántak vele', majd Austriába 'disszidált' (a szerző és mi a többiek természetesen csak 'menekültünk') és nem ismert helyre távozott. Mi tudjuk, de a magyarországiak kedvéért leirom, hogy S.L a UBC-Sopron Division oktatója lett, majd a New Brunswick Egyetemre került, ahol PhD fokozatot szerzett s oktatott visszavonulásáig.
-Homoky I. volt évfolyamtársa határozottan nem jelent meg Sopronban a forradalom alatt (339 o), esetleg Ferienhortban találkozhattak (lásd Kapocs 43).
-Kérkedése a 'hiadó csoport' vezetésével nem támasztható alá dokumentumokkal, s ellentétben áll más és hihetőbb önjelöltekkel.
-Legyen itt kommentár nélkül a kijelentés: „.azok akik fejpénzt kaptak minden Kanadába letelepedni akaró műszaki értelmiségiért, a vancouveri megoldás mellett kardoskodtak"(345 o).
-Jött Allen dékán„aki tiz hónapon át erdőművelést prédikál ..és két hónapban pedig erdőt irt egy iparvállalt megbizásából" (346 o).
-„...kanadai dollárban kiszámitották, hogy ki mennyit ér!"(u.o).
(Nem tudjuk mikorra datálható az irás, szerzője, aki több ágon tartott kapcsolatot a soproni egyetemmel és annak Kanadába került tagjaival, 2002-ben meghalt).,

Más kiadványok:
Ifj.Sarkady Sándor: A soproni MEFESZ az 1956-os forradalomban. A NyME nagyszabású, a forradalom 50. évfordulóját megemlékező ünnepségre készült el az egyetem új főkönyvtárosának összeállitása, ami főleg az Egyetemi Könyvtárban található levéltári anyagokat gyűjti össze. Emellett tartalmaz visszaemlékezéseket résztvevőktől és más szemtanúktól. Az összegyűjtött anyag alapján a szerző nagy vonalakban, időrendi sorrendben vázolja fel és összegezi az eseményeket, névszerint emliti a szereplőket és lábjegyzetekben jelöli meg a forrásokat. Talán nem várható el ilyen nagy anyag bemutatásánál, hogy a szerő alkalmazzon kellő forráskritikát, de annak majdnem teljes hiánya sok esetben pontatlanságot eredményez és zavarosságot kelt.
Csodálatra méltó a fiatal szerző lelkes és lendületes hozzáállása az 1956-os események bemutatásához, de talán túlzott tiszteletet mutat a több személyes idős visszaemlékező iránt, amikor közléseiket majdnem szó szerint elfogadja s összegzéseiben tovább is adja
A szerző, fáradhatatlan munkája nyomán, sok olyan eddig névtelen egyetemi hallgatónak állit örök emléket, akik részt vettek a Budapestre és más városokba szállitott, főleg nyugati eredetű, segélyek célhoz jutásában A szállitmányi adatok időrendi felsoro-lása viszont nem elegendő azokat könnyen érthetővé tenni. Rendszerezés és táblázati bemutatás talán segitett volna. Sajnos na-gyon gyakori a pontatlanság és a téves adat, ami a levéltári anya-gok szó szerinti továbbadásának lehet eredménye. Érthető, hogy ilyen nagy mennyiségű adat bemutatásánal nem lehetséges rövid időn belül kellő ismeretséget nyerni annak összefüggéséiben, de hasznos lett volna erre felhivni az olvasó figyelmét, félreértéseket elkerülendő.
A részletekre most nem térünk ki, majd közöljük azokat személyesen a szerzővel (egy esetleges javitott kiadás céljából).
Kevesebb helyet foglalnak el a 'hirszerző' és 'vidéki' csoportok-ról szóló adatok. Az utóbbinál ez sajnálatos, mert sokan vettek benne részt és ügyködésük sokban hozzájárulhatott a soproni és környékbeli események 'mértéktartó' voltában s ezáltal a forrada-lom ideiglenes sikerében. Talán ez a téma további feldolgozásra vár.
A 'katonai' csoporttal foglakozó közlések nagyjából az eddig már nyomtatásban megjelent adatok újraközlései. Hasznosak viszont az u.n. 'D-csoport'-ról szóló adatok, mert azok megerősitik a Soproni Szemle fentebb emlitett irásában közölteket, de nem te-szi meg az általunk fontosnak tartott megkülönböztetést a D-cso-port és a MEFESZ Rendészeti/katonai csoportja között Az 'egyetemi zászlóalj'-ról közölt információ új és nagyon érdekes, de forrása levén nem más mint egy 'fuvarttömb'-be, november 4.-én irott bejegyzés, kevésbé értelmezhető. Mielőtt alkalmunk lenne látni a forrás eredetijét, nem mondhatunk véleményt hiteléről.
A 68.-ik lapon bemutatott fénykép egy 122 mm-es lövegről és körülötte 'kiváncsiskodó' fiatal fegyveresekről nagyon érdekkeltő, de úgy bemutatni mint a 'MEFESZ ütegállását' szerintem nagyon elhamarkodott. Sajnos nem ismert a kép eredete.
A könyv széles témakörét mutatja, hogy röviden foglakozik még a 'gazdasági' csoport munkájával és bemutatja, szemelvények segitségével, a különböző médiákban megjelenő hiradásokat a soproni forradalmi eseményekről
Legerősebb kritikai megjegyzésem itt is a november 4.-ei eseményekkel kapcsolatos. Nem mutatja be kellőképpen a döntés felelőtlen voltát, ami több száz diák halálos veszélybe sodrását okozta. Nem azért mert harcba szólitották a hallgatókat, hanem azért mert cserben hagyták őket! Kik hagyták őket cserben? Nem az 'áruló' katonatisztek, hanem a vezetői szerepben tetszelgő segédoktatók és a közéjük vegyült 'idegenek' és hangadó hallgatók. Azok közül egy sem jelent meg a 'csatatéren', hogy 'vezessen' és hogy osztozzon a veszélyben.
Nem fogadható el az a konklúzió sem, hogy a 'kilódult' többség

az emigrációt választotta mert féltek a megtorlástól. Ha igy lenne, akkor az a 47 volt V.éves erdőmérnök hallgató, meg sokan mások, akik fegyveres voltuk miatt lettek internálva a Siezenheimi lágerban, sem tértek volna vissza Magyaroszágra, azonnal, szabadmozgásuk visszenyerése után. A többség kint maradt mert nem tudták leküzdeni undorukat azon rendszer ellen, amit a szovjet tankok ujra az országra kényszeritettek!

Forradalom vér nélkül – Sopron 1956. Csak jót tudunk mondani a kb.70 perces DVD-re rögzitett filmről. Kitűnő minőségű felvételeken rögzitettek több 1956-os hallgatókkal és más akkori szereplőkkel készitett 'interjút', amit ifj Sarkady Sándor lendületes és informált történeti beszámolója vezet végig. A filmet,- mint 'hálaadó virágcsokrot' kötik össze az elején és végén bemutatott, a jelenkori NyME vezetők által mondott megemlékező beszédek, erdész egyenruhába öltözött hallhatók közepett. Remélhetőleg az ország számára is érdekesnek igérkező, nyugodt tempóban, kellő történelmi hűséggel és tettszetős környezetben elmondott történet sok nézőre-hallgatóra talál.
Új és nagyon érdekes Katona Sándor, 1956-os rendőrkapitány megszólaltatása és új de nem hihető (főleg mert forrásként egy már elhalálozott személyre hivatkoznak) viszont az a közlés, hogy még a nevét is tudják az ütőszegek hiányáért felelős akkori katona tisztnek. 2003-beli, a témában tudakozódó személyes beszélgetésünk alkalmával, a filmben szereplő közlő olyasmiről nem tudott.
A film PAL szisztémában lett digitálisan rögzive, tehát itteniek csak DVD játszóval feszerelt (manapság majd mind ilyen) komputeren vagy olyan külön játszón, ami önállító vagy átállitható az urópai szisztémára, láthatják.

Az **Erdészeti Lapok** c. folyóirat 2006 októberi számát teljes mértékben az 1956-os forradalom emlékének szenteli s az irások döntő többségét a soproni eseményekre való visszaemlékezések teszik ki. Legtöbbjük azonban nem új, már találkozhattunk velük a fent ismertetett Soproni Szemle számában vagy ifj.Sarkady könvvében. Az érdekelt cikkek sorrendben: bevezetőként ifj Sarkady nagyon leröviditett összefoglalója, Csapody I. irása leröviditett formában, de más, számunkra nem hasznos, részlet hozzáadásával, Vancsura R irásának bevezetője és befejezése (vajon mi volt a cél ilyen formában közölni?), Benkő G, Ötvös I, és Apt K. a Soproni Szemle pályázatára küldött, de csak Sarkady könyvében közölt irása, Grátzer M. megismételt irása, Homoky I. rövid irása, aminek hosszabb változata a Kapocsban található, Jákóy E. rövid , a Soproni Szemlének szánt irása, ami eddig máshol nem jelent meg. Mivel az emlitetteket már ismertük, érdekesbbnek találtuk Kassai Imre rövid, de számunkra nagyon tartalmas irását, ami ha új részleteket nem is, de új meglátásokat ad a 'kópházi csata' előzményeiről és személyes utójátékáról. A 'legmelbebökőbb' cikk, viszont a 302 oldalon található, Madas Andrásnak, mint 'egyedüli élő tanúnak', tulajdonitott közlés. Miszerint egy Rozmán Tibor nevű jóbarátja közölte vele röviddel a történtek után, hogy 1956 október vége felé talált a nagycenki határban egy árván hagyott több lövegből álló tüzér üteget, amelyekből november 4.-én kora hajnalban kiszedte az ütőszegeket, hogy megakadályozza azok használatát a főikolások által, felesleges vérontást elkerülendő. Nagyon jól hangzik de mit kezdjünk vele? Az árván hagyott üteg esete is nehezen képzelhető el de miért van az kapcsolatba hozva a főiskolásokkal? Talán azt akarjs sugallni, hogy itt az eredete a hiányzó ütőszegeknek? Hm!

Bakos Tibor :**Így emlékezett Sopron 1956-ra** (Feledhetetlen emlékeim)

Első összejövetelünk, '1956: Hid a Világ és Magyarország Erdészeti és Faipari Tudományossága Között' cimen az Erdészeti Múzeumban emeleti nagy termében, október 20-án, pénteken volt A 'vancouveri soproniak' közül jelen volt Apt Kamill, Komlóssy József, Kozák Antal, Szabó György, Ötvös Imre és Bakos Tibor. A terem zsufolásig megtelt, és még a folyosón is sokan álltak. Az előadók mindössze 20 percet kaptak, de az soknak kevésnek bizonyult, és így a tervezett program több, mint egy órával tovább tartott. Az előadók között volt Kozák Antal, (aki betartotta a 20 percet) és Komlóssy József. (Az elhangzott előadások szövege megtalálható a 'NyME.hu' honlapján.)
Innen átsétáltunk Sopron Városi Múzeumához az Orsolya térre, ahol du. 4 órakor nyílt meg az emlék-kiállítás Vér Nélküli Forradalom Sopron, 1956 cím alatt. A kiállítást Dr. Tóth Imre és Varga Tamás múzeum-igazgatók rendezték, de a megnyító beszédet Prof. Dr. Faragó Sándor rektor és a város polgármestere Fodor Tamás tartotta. A megnyító beszédek után megtekintettük a forradalomra emlékeztető tárgyakat. Itt voltak egy üveg dobozban Pintér Laci radil gumiból készített pecsétnyomói is, melyekkel röpcédulákat nyomott november 4 után. A Múzeum előtt két teherautó is állt, azok közül, melyekkel november 4-én Muck kilátóhoz menekültünk. Ugyancsak volt kiállítva egy felújított, 1956-os farmotoros Ikarusz autóbusz is. A múzeumi látogatás a késői órákban ért véget.
A következő két napban meglátogattuk a város és Lőverek nevezetesebb helyeit.
Október 23-án, hétfőn az ünnepség az Egyetem botanikus kertjében, du. 5 órakor kezdődött. Itt már Palkovics János és Bölecz Béla és felesége Piroska is jelen voltak. Az ünnepség az Őrtüzek emlékszobornál kezdődött, annak megkoszorúzásával és a Himnusz eléneklésével. Innen az 'A' épület falán lévő 56-os emléktábla megkoszorúzása következett, majd átmentünk az újonnan felállított, de még leplezett 1956-os emlékműhöz, ami Soltra E Tamás egyetemi docens, szobrászművész allots. Itt emlékbeszédet mondott Nagy László okl. erdőmérnök, az 1956-os MEFESZ Intézőbizottság tagja, és felolvast Dr.Gráczer Miklós, ugyancsak az intézőbizottság tagjának emlékező beszédét Szépligeti Mátyás okl. természetvédelmi mérnök-hallgató A rektor megható és emelkedett ünnepi szavai után leplezték le ezt a szimbólikus emlékművet, mely Atlaszhoz hasonlóan, egy meggörnyedt férfi alak súlyos kockát cipel a hátán, szimbolizálva a magyar népet és múltjának terhét. Aztán ökomenikus szertartással megáldották az emlékművet Dr. Pápai Lajos megyéspüspök, Prof. Dr.Vladár Gábor a Református Teológia Akadémia rektora és Gabnai Sándor Soproni Evangélikus Egyházmegye esperese. Ezekután az egyetemi hallgatók nevében Mészáros Péter IV.évf. Környezetmérnök hallgató beszéde után koszorúkat helyezetek el az emlékmű́n. Többek között Kozák Antal is megkoszorúzta az emlékművet Dr.Jack Saddler a UBC erdészeti kar és a UBC-n végzett erdőmérnökök nevében.
Az ünnepi program fáklyás felvonulással folytatódott. Csatlakozott a menethez a két teherautó és az Ikarusz busz is. A teherautók fáklyákat tartó egyetemistákkal voltak tele. Az útvonal: Deák tér, Mátyás Király utca, Széchenyi tér és a Várkerületen a Hűség-kút. Ahogy haladtunk , egyre növekedett a felvonulók létszáma és mire a Széchenyi téri Emlékműhöz (A Felkelő Harcosok és Népszavazás Emlékére Adományozta a Város) értünk, már megtelt a tér. Este 7 óra volt mire megkezdődött a város rendezte ünnepély. A Himnusz eléneklése után Fodor Tamás polgármester mondott ünnepi beszédet, majd a Soproni Petőfi Színház művészei álltak a mikrofon elé és szóbeli előadásukban végig kísérték az októberi eseményeket és az utána következő keserves időket. A polgármester koszorút és a közönség virágcsokrokat helyezett el a szobornál. A Szózat eléneklésével fejeződött be itt az ünnepély.
Innen a felvonuló tömeg a várkerületen a Hűség-kúthoz vonult. Az

ünneplő közönség teljesen betöltötte a Várkerület ezen részét. Itt hangzott el az aznapi ünnepséget bezáró, ifj. Sarkady Sándor egyetemi könyvtári főigazgató lenyűgöző beszéde, mely megható, tényfeltáró és érdekfeszítő volt Az idő már tíz óra után volt mikor megindultunk hazafelé. Nem lehetett mást hallani, mint elismerő megjegyzéseket az ünnepély méltóságáról, és bensőnkben nemcsak mi, akik megéltük azokat az időket, de a fiatalok is átélték legalább gondolatban az 1956 októberi időket. Ezen a napon és ezekben az órákban ismét jó volt magyarnak lenni. Bujdosó Alpár szavait idézve: „Az ellenségeskedést, a gyűlölködést egy időre száműztük," legalább is Sopronban.

Október 24-én délelőtt tíz órakor díszünnepségen vettünk részt a volt SOTEX kulturház (ma GYÍK színházterem) dísztermében. Ünnepi köszöntőt mondott Prof.Dr.Faragó Sándor rektor és Sopron polgármestere.Itt találkoztam Bujdosó Alpárral (okl. erdőmérnök) az 56-os MEFESZ elnökével és feleségével Zsuzsával. Ők Bécsben élnek. Beszédében ő is visszatért '56 októberéhez, és az orosz invázió utáni tevékenységéhez nyugaton. Grátzer Miklós ez alkalomra írt beszédét ismét Sépligeti Mátyás olvasta fel nagyon hatásosan. Beszédet mondott még Németh Kálmán, Okl. földmérő mérnök, az '56-os MEFESz Intézőbizottság tagja és az egyetemi hallgatók nevében Zsámbó László III.évf. erdőmérnök hallgató. A beszédek után bemutatták a „Forradalom Vér Nélkül–1956" című filmet Náhlik Nárcisz rendezésében. A befejezés után volt alkalom beszélgetni volt ismerősökkel, barátokkal, megelevenítve a régi időket. Itt találkoztam Katona Sándor volt rendőr főkapitánnyal, aki megtagadta a lövetést a felvonuló egyetemistákra október 23-án. Nem tudom mi lett volna a kimenetele a soproni eseményeknek, ha ő betartja a parancsot. Az én és a Kis Gyula élete biztos másképp alakult volna, mert mi vittük az első sorban az 'Együtt a lengyelekkel' plakátot.

Aztán sietnünk kellett ebédelni, mert du. 4 órára emléktábla avatásra kellett mennünk, amit az 1956-os bányamérnök hallgatók emlékére helyeztek el az Erzsébet út 9 számú épület bejáratánál. Innen ismét sietve tértünk vissza a SOTEX-be, mert itt 1956-tal kapcsolatos könyvek bemutatására került sor. Többek között ifj.Sarkady Sándor 'A Soproni MEFESz az 1956-os forradalomban' és Dr. Illyés Benjámin 'Soproni diákok voltunk' című könyve. Ugyancsak meg lehetett szemlélni az egyetem művésztanárainak a festmény kiál-lítását.

A forradalom megemlékezésének befejezéséül ugyancsak a SOTEX-ben, Tóth Mariann rendezésében volt egy ' irodalmi és zenei összeállítás' műsor, amit a Soproni Szimfonikus Zenekar vezette be, majd következtek a szavalatok kiváló diák-előadókkal. Az egyes versek között is voltak zenei beugrók, Beethoventől, Bartóktól, Kodálytól. A versek természetesen 1956-tal voltak kapcsolatosak és többnyire soproni egyetemet végzett költők és írók műveiből voltak válogatva. A külföldiek közül Bölecz Béla, Gőgös Ferenc, Gráczer Miklós, Király Ilona, Pintér László és Tamási Miklós versei, illetve naplójegyzetei szerepeltek. Oly drámaian szavalta (nem olvasta) az a hat egyetemi diák a verseket felváltva, folyamatosan, hogy könnyel telt meg a hallgatóság szeme akarata ellenére is. Az utolsó versnél kört alakítottak és egyik fiú gyertyát tartott, majd a kórus énekelt. A meghatódottságtól még taps sem volt, mert olyan volt ez, mint egy zsoltáros imádság. *(B.T. Class of '59)*

Rónay Sándor (a bal oldalon, puskával a vállán) és a 'menekülő áradat', 1956 november

Laszlo Retfalvi: **Book Review**

Michael Korda: Journey to a Revolution. A Personal Memoir and History of the Hungarian Revolution. The second part of the subtitle is somewhat of a misnomer, since the book does not present, and I believe the author did not intend to write a history of the Hungarian Revolution of 1956. Never the less, it sounds 'catchy', especially when we are celebrating the jubilee of that event this year and titles related to it may catch the fancy of the reading public (as it did mine) and boost sales. The author is a naturalized American of British birth, the son of a Hungarian father (of the famous film-maker family) and a British mother, also a well established literary figure in his own right.

Of the barely 200 pages, only about a third of the book is dedicated to events of the Revolution itself, the rest are introductory historical information on the country itself and commentary on the particulars of the inhuman dictatorship imposed on Hungarians by the Soviet Union and it's most willing local servants. These latter topics offer the more interesting read. The value of the book, from the perspective of the biased reviewer, lies in presenting, primarily to the American audience, a most sympathetic image of Hungary and of Hungarians. It also offers a 'no-holds-barred' review of the irresponsible propaganda beamed at Hungary by (the 'West' sponsored) Radio Free Europe in the mid 50's and during the revolution, and the duplicity of the governments of both Britain and France in encouraging the Hungarian population to carry on with their fight while making use of the diversion thus caused to attack Egypt themselves to say nothing of the 'benign disinterest' of the USA. The book alludes to the possibility, that all these were not pure coincidence. It even raises the likelihood of western clandestine involvement (think of CIA and MI6!) in the events leading up to the uprising.

The author's impetus to write the book was the approaching jubilee and the recollection of his fifty years old personal memories, which must have, indeed, left an indelible imprint in his mind. As it was, the author, an Oxford undergraduate and three of his likeminded friends decided to see for themselves what they have been reading in the headlines in late October, 1956. For good measure and to show their good intentions, they carried with them, in their convertible VW, a good supply of penicillin, which they thought was a much needed commodity where they were heading and which may come in handy as a 'visa', would they encounter difficulties on their arrival. They reached their destination, amidst some memorable circumstances, delivered the

much appreciated medical supplies and stayed on to witness the Soviet onslaught on the morning of November 4. They made their exit, with the help of the British legation, the following day before any of them got into serious trouble. And that is about it. The personal experience lends the book a special air of authenticity and authority, but for those readers who also were in Budapest at the same time and subsequently made the effort to read up on some of the details, the profuse factual errors present throughout the book, make that special air turn into superficiality. Instead of 'just a few examples' I will list most that I came across. I am afraid that other reviews by readers knowledgeable in areas other that what I am familiar with would yield more errors.

-Since it is repeated several times, it became annoying to read that Hungary has a common border with West Germany (or Germany for that matter, see page 5 and later). It does not and never had.

-In reference to lands lost pursuant to the Treaty of Trianon the book makes a similar repeated reference to lands lost to Poland. It may be accurate to list Poland among those countries that benefited territorially from the subject 'peace dictum', but the very small tract of land involved, in comparison to the remainder ceded to Romania and the two newly formed states is rather trivial (p.15 and later). Besides, to mention in the same context the only Slavic country with which Hungary historically had a friendly relationship, does not help in our quest for fairness.

-Attributing Hungary's massive loss of population during the Turkish occupation after 1526 to Turks as 'early practitioners of genocide', in spite of the fashionable phraseology, is historically wrong and grossly unfair to the Turks' own history. The loss of population on the occupied area is not questioned but only the appointed cause (p.16).

-In reference to periodic waves of massive emigration from Hungary, the post WWII era is noticeable omitted (p18).

-Omissions rather than errors are the missing names of such luminaries as Nobel winner physicist Jeno Wigner, mathematician Pal Erdos, Nobel winner economist Milton Friedman and evolutionary theorist Steven Jay Gould from the list of famous Hungarians, not to mention the seemingly unending list of conductors of symphonic orchestras (p.24). Surely, all the names mentioned owe their fame and fortune to their individual talent end effort and not to a 'national genius', but it is no major sin for any of us to bask in their fame and glory.

-Further reference to the aftermath of the 'peace dictum' of 1919 that "stranded 1 million Hungarians in hostile countries" is an obvious oversight (p.26). The number should read 3 million.

-Some confusion is indicated about the origin of Hungarians and their language (who is not confused?). Can we trust the statement that Hungarians are 'descended from Mongol followers of Attila the Hun' and that the Finno-Ugric language group Hungarian belong to also include Turkish? (p.34)

-Further geopolitical confusion with regards the 'Baltic states' (p 37). During the 'cold war' those states were not 'satellites' but member states of the USSR.

- The use of the term 'greater Hungary' is unfortunate, because it implies an unrealistic megalomania (p.44) practiced by some of Hungary's neighbors. The term 'historic Hungary' or the 'Lands of the Holy Crown' would have been historically accurate and thus more appropriate.

-What source was used to describe Bela Kun as 'nonviolent'(p.50)? He personally may have been, but the period of his control was very much murderous. Similarly, calling the Horthy years 'fascist' (p.52 and later) is unfairly and inaccurately attaches a label to a period, when Hungary as a state was 'getting back on its feet' after the nightmarish sequel to the Trianon 'dictum'.

-The mention of Hungary 'with a wealth of natural resources' (p.53) may have been applicable to the Kingdom of Hungary, but definitely not to the 'csonka' remainder as implied in the book.

-Since I value the book primarily as a sympathetic introduction or reintroduction to the American audience Hungary and its people, I find the details on the communist grab of control between 1945 and 1947 inadequate (p.70 on). What missing is the emphasis on the presence of the Red Army, Voroshilov as the president of the 'Control Commission', the neglect and disinterest of the western participants in that commission and as a result of these, the opportunity given to the communists to accuse anyone at will of subversion, spying and of treason.

-Interesting bit of information: I. Nagy 'helped to organize the AVO' (p.75). One wonders what the source for that information is and whether that is reliable.

-As a historical fact, it would have been appropriate to mention that the 'Muscovite troika' and others with 'powers of life and death' around them were all 'Jewish' and their similarly merciless (while in power) victim, L.Rajk, was neither 'Jewish or 'Muscovite' (p.70). Such categorization is emphasized by the author himself when alluding to the theory that Stalin, in order to increase their absolute dependence on him did the appointments by design to bank on the 'traditional anti-Semitism' of Hungarians.

-An 'out of touch' statement with regard to modern Hungarian history is G. Peter's presence among the leadership in Oct.1956 (p.94). One of the most unsavory characters of the era, he was also 'devoured' by his former comrades in the previous years.

-I am not aware that tanks and anti tank weaponry was used by the Hungarian Army against the Soviets, during the Revolution (p.100). Perhaps I am not well informed on that.

-'Widespread massacre of AVH officers' (p.129) and the presence of dead bodies lying on the streets 'where they have fallen' (p.130), on their arrival in Budapest, in the late afternoon of October 30, are exaggerations.

-Upon delivering their gift of penicillin that same late afternoon, the statement attributed to the Hospital ('2nd Medical Clinic') that "This is the first help from the West", must be viewed in light of shipments made as early as October 28 by Sopron students (see Kapocs 42). On top of it, the handwritten receipt by the Director of the Clinic, used as an illustration, shows a date of November 3, 1956. The discrepancy is not explained.

-Referring to the massive exodus of Hungarians, the author quotes a figure of 100 000. The real figure is almost the double of that!

-As a last point worth mentioning is the author's consistent reference, whenever (often!) a drink was offered to him, during his stay in Hungary, as having more 'barack'. Some of that 'palinka' may have been of that fruit, but in fact; palinka prepared from barrack is very rare and exceedingly expensive. All 'kommersz' brands marketed under that name are plain alcohol scented artificially. The 'real stuff' may now days be recognized from the price tag.

Thus, the book is heavily sprinkled with factual errors, but one never-the-less must welcome it's publication on account of the ever present 'soft spot' for Hungary and anything that is Hungarian. The author is best when he does creative writing and political analysis and stays away from historical details (with which a lector could have helped). Strongly recommended.

□

Németh Nándor: **Sopron, 1956 november 4**

Riadózott ébresztő reggel 6 órakor a diákszállón. Később gyülekezés az egyetemen fegyver és lőszer felvételezéssel.Általános tanácstalanság, szervezetlenség és fejetlenség volt a hangulat jellemzője. Senki nem tudta mi lesz, mit lehet, vagy mi(t) kellene/ lenne a legjobb csinálni. Azok az egyének akik az egyszerű és veszélytelen napokban nagy hangadók és szervezők voltak látszólag elpárologtak a várható vagy sejtett veszély megszimatolására. Közöttünk, (IV -éves bmh között) volt egy kiszolgált katona, Szabó Laci. Idősebb volt nálunk, komoly értelmes és megbízható hallgató volt. Mi körülötte csoportosultunk és vártunk valami terv kialakulására. Közben a tanári kar és személyzet megkezdte a családos elvonulást buszokon Ausztria felé.

Igy visszapillantva érdekes megjegyezni, hogy nem volt komolyabb észlelhető kapcsolat közöttünk és más egyetemi tanfolyamok, vagy csoportok között. Az igazi szervezetlenség szimptómája. Nem volt egy csúcs szervezetre alapult központi irányítás. Sok ismerős arc vonult el előttünk, de legtöbbjükről, különösen más fakultásokról fogalmunk sem volt, hogy ki kicsoda.

Délután közepe táján kijutottunk Nagycenk közelébe és egy kanyarnál az országút két oldalán letelepedtünk régi II. világháborús fegyverzettel. Egyikünknek jutott egy golyószóró, ami annyira lefoglalta a figyelmét, hogy talán még az oroszok megérkezését sem vette észre. Ezt évtizedekkel később állapítottam meg, amikor egy pikniken elmesélte az ő nagycenki benyomásait, természetesen, és rá jellemzően, eltúlozva minden apró részletet.

A nagycenki állásfoglalás, más leírásokban, (nagyobbrészt emh-tól), kópházi harci fölállásnak jelent meg. Nekem személyesen fogalmam sem volt sem Nagycenk, sem Kópháza földrajzi kordinátáiról. Valaki beszélt arról, hogy futárok hozzák a helyzetjelentést, ahogy a dolgok alakulnak, de ha jól emlékszem egyszer láttunk valakit odajönni motorbiciklin. Két egyenruhás katona, (határőr talán) két tankelhárító agyú felállításán szorgoskodott.

Hirtelen megjelentek az oroszok. Két tankra emlékszem. Azok eltaposták az ágyúkat, az egyenruhások az országút túlsó oldalán eltüntek és látszólag egy pár pillanatra megállt az idő, talán még a lélegzésünk is. A tankok mögött volt egy páncélos parancsonoki jármű, amiből két orosz tiszt szállt ki. Tekintetükkel végig pásztázták a mezőn fekvő diákokat, egy pár szót váltottak egymással és gondolom a katonai tapasztalatukkal hamar megállapították, hogy vesztélytelenek vagytmk a számukra. Volt egy teherautónyi orosz gyalogság is az ő karaványukban, akik mereven, mozdulatlanúl feszítettek a kényelmetlen padokon.

Az idő még mindig ólomlábakon mozgott vagy talán meg is merevedett. Végül is a rangidős tiszt, egy őrnagy, hozzánk fordult és kijelentette, hogy akar valakivel beszélni aki tud oroszul. Síri csend, senki nem mozdult. Megmerevedett tanácstalanság nehezedett ránk. Jómagam halálra rémülve arra gondoltam, hogy mi lesz akkor ha valakinek véletlenül elsül a puskája. A tankok géppuskái ránk voltak irányítva. Mivel nem volt jelentkező az orosz felszólítására, én felálltam, halálra rémülten és minden hősiesség nélkül megközelítettem az orosz tiszteket a páncélkocsinál. Nekem a nyakamban lógott egy dobtáras géppisztoly, de majdnem biztos vagyok benne hogy nem volt megtöltve. A fiatalabb tiszt, egy százados rögtön mögém állt és a pisztolyát a hátamba nyomta. Később láttam, hogy egy antik fatokos Mauser pisztoly volt még az első világháborút megelőző időkből.

Az őrnagy eléggé fesztelenül megkérdezte, hogy kik vagyunk és mit terveztünk csinálni. Utána kijelentette, hogy az ő parancsa minden fegyveres ellenállót letartóztatni és egy gyüjtőhelyre szállíttatni, ha jól emlékszem valahol Győr környékén. Ahol gondolom a volt magyar karhatalmi egységek vették volna át a gondozásunkat, amire még 50 év távlatából is csak viszolyogva tudok visszagondolni. Az őrnagy azt tanácsolta, hogy mivel diákok vagyunk és soproniak ő beleegyezik abba, hogy ha a fegyvereinket lerakjuk, akkor ad egy órát a Sopronba visszatértünkre és addig a találkánk helyéről nem mozdul. Ezt én tolmácsoltam a társaimnak és megkezdődött a fegyver leadás. Az őrnagy megtartotta a szavát.

Röviddel ezután az őrnagy intett a századosnak, hogy lépjen el a hátam mögiül és akkor láttam a pisztolyát, ahogy visszarakta a tokjába. A továbbiakban a beszélgetés enyhébb hangon folytatódott. A diákok elvonulása megkezdődött. Tőlem azt kérdezte az őrnagy, hogy hány évig éltem Ukrajnában? A válaszomra hogy soha egy percet nem töltöttem Ukrajnában. Tréfásan azt kérdezte, hogy, akkor miért beszélek ukrán kiejtéssel. Nekem fogalmam sem volt. hogy milyen accelltussal beszélek oroszul. A tárgyalásunk végeztével az orosz kezet nyújtott és kijelentette, hogy örül a konfliktus vértelen megoldásának.

1988-ban egy konferencián vettem részt Moszkvában és mivel egy részlegnek én voltam a chairman-je a bevezető egy részét oroszul mondtam. Aznap este a banketten a tolmács odajött hozzám és elmondta mennyire megzavarta őt az én orosz beszédecském és hirtelen nem tudta hogy kell tolmácsolni amit én oroszul mondtam. A konferencia nyelve angol volt és az ő feladata volt angol szöveget az oroszok szálnára tolmácsolni.

Így végződött a mi nagycenki (erdészek szerint kópházi) harcászati kalandunk. Visszatérve az egyetemre egy rövid tanácskozás után csoportonként, katonákkal és határőséggel keverve és sok fegyverrel is megrakva teherautókon nekivágtunk a határnak. Már jól esteledett amikor a határon átléptünk és egy kis , korábban magyar falucskában, álltunk meg. A lakosság barátságosan fogadott, meleg italokat osztogattak és akinél fegyver, vagy lőszer volt azt a helyi kis iskolában kellett lerakni. Az osztrák hatóságok, csendőrség/ rendőrség két részre osztotta az érkezőket. A bőrönddel, batyúval érkezőket 'Flüchtling'-nek sorolták be, aki pedig fegyveresen, vagy egyenruhásan érkezett, abból 'Freihetskampfer' lett. A csoport, akivel együtt jöttem ezt a besorolást kapta, aminek a jelentőségéről akkor még fogalmunk sem volt. De aztán később az is kiderült.

Az 1955-ben aláirt osztrák semlegességi békekötésnek az egyik nagyon fontos feltétele az volt, hogy azokat, akik fegyveresen lépik át a már semleges Ausztria határát, le kell fegyverezni és hadifogolyként internálni. Ezt nagyon fontosnak tartották az osztrákok dokumentálni a szovjet-szimpazáns sajtónak amelyik 'karvaly szemekkel' kereste az ürügyet Ausztria újfenti megszállására. Igy kerültünk november 5.-én kora reggel osztrák katonai kisérettel Bécsújhely katonai bázisánra, ahol jól bereggelíztünk és tovább folytattuk az utunkat Bécsen keresztül Klosterneuburgban, ideiglenes elszállásolásra egy többszáz éves lovassági laktanyában. Erre azért volt szükség, hogy el tudják készíteni a végső internáló szállásunkat Salzburg környékén egy volt, de használaton kívüli amerikai katonai lágerban. A helységet Siezenheinmek hívták és a 'hadifogságunk' valójában színjátszás volt és az osztrákok megmagyarázták a helyzet fontosságát az ő számukra. A bánásmódunk a körülményekhez képest kitűnő volt. Itt kezdődött meg a kapcsolat felvétel a különböző országokkal és a továbbtanulás lehetőségének a kifürkészése. A soproni civilek egy csoportban maradtak és az ő lehetőség keresésük könnyebben ment Végül Kanada kidolgozott egy hihetetlenül bőkezű tervet az idetelepülésünkre, a nyelvtanulásra és a tanulmányaink folytatására. Az erdészek BC-ben telepedtek le, a többieket a torontói egyetem vette a szárnyai alá. Itt szereztünk diplomát, alkalmazást és egy új miliőben beilleszkedést. *(Ottawa, ON, Jan. 14, 2007).*

□

Stephen Hidasi: How I left my homeland

Every one of us who lived through the events of fall, 1956 have their own feelings and memories; for me, the events, were especially significant. I have many mixed feelings about the 23rd of October. I was then a university student at Sopron. Like many others, I had been listening intensely to the radio broadcasts of the uprising, getting increasingly concerned about what was happening in my country and whether my family was safe. I was particularly worried about my father, as he was working in Budapest; I was also worried about my favorite first cousin, who was in his 3rd year of mechanical engineering. I couldn't decide whether I should stay in Sopron, go to Budapest to find my family, or go back home to .. When I heard that volunteers were needed to guide the drivers of the supply trucks going into the capital city, I grabbed the opportunity. Since I had lived in Budapest for 2.5 years, I knew the city quite well.

The first and only time I escorted a supply truck, carrying food to the 20th district of Budapest was on November 1st. I took that assignment because the highway from our destination led straight to my home town of ... Leaving Sopron, we drove through Győr, where we were stopped by university students at the outskirts of town. We were instructed to pick up medical supplies as well as papers from the police station. After the medical supplies were loaded on top of the beans and potatoes, we covered the whole truck with a tarp so it would not get wet. The driver signed for everything. Then we went over to the police station. I was surprised to see a security police member, also a people's representative, as well as the police, all giving us papers for safe passage. The papers named us as the only people allowed to be on the truck. When I questioned the whole procedure, they informed me that we could expect different groups of people to be stopping us along the way; we could even expect Russians to interfere with our journey! They also warned us not to carry any weapons on us, not even a jack knife! I remember seeing a strange expression on the driver's face. I thought he was questioning whether to go or turn back. I urged him to carry on if we had already gone this far. I had faith, that I could handle any Russians we might encounter as I was pretty fluent in their language. Back home two Russian officers had been my next door neighbors; I often played chess with them, for money, against other officers.

By the time we had finished at the police station and we were on out way, it started to get dark. I was very happy that we had been given lots of food to take with us for the trip; lots of chocolate, salamis, fresh bread, even two bottles of wine. As we were driving and eating, I remember seeing little towns, their cemeteries lit up with candles. This brought back memories of how my family used to spend time together after we paid our respects to our deceased family members. This only made me miss them even more and made me wonder if we would be able to have family gatherings again.

I fell asleep and then woke up to the driver's swearing. On opening my eyes, and looking straight ahead, the only thing I could see lit up in the darkness was the barrel of a tank, pointing straight at us! I remember hearing the driver saying, that we will have to go right up to it or else they will fire on us! Two Russian soldiers waved us to a stop, and then told us to get out and go stand next to the highway ditch. We had our hands on top of our heads already but they pushed their submachine guns under our armpits and one officer started questioning us about our journey and the contents of our truck. We gave him our papers and all the information he wanted. I asked him, in Russian, if he had ever been based in my hometown tank division and if he happened to know my neighbors. He looked at me, responding back in Russian, asking me how I knew them. I described how I used to go to the Russian officers club to play chess. He then said:"everything is OK, you can go". We got back in the truck and drove until we were out of their sight. The driver then pulled over and got out, saying he needed to stretch his legs. He then told me had a handgun in his boot. As I watched him bend over and throw his gun away, I suddenly realized how close we had been to being shot We did not have to take a second look at each other, suddenly we were each headed to the nearest bushes as our guts responded to our near death experience. After our stomachs and legs were strong enough to get back to the truck, the rest of the journey was relatively smooth.

We had to get to the east side of Budapest, but to get there we had to navigate around burnt trucks and turned over vehicles; the easiest way was to take the outskirt roads. At our original destination, the medications had to be unloaded and reloaded in order to get to the beans and potatoes. A truck driver I met there was from my home town and he told me, that since a new Russian tank division was there now or was on the way; it wasn't safe to go there anymore. I was also relieved to hear that he knew, that my father was home already.

On the way to the rail employees' hospital, the driver informed me, that he had been through enough already and he was not going back to Sopron. At the hospital, I met a medical student from my high school, who graduated two years earlier. I asked her to help me in getting to the engineering students dormitory, to look for my cousin and to get information on how I could catch a ride back to Sopron. As her shift was ending in a few minutes she suggested to go together, since she was heading there as well. At the back of the hospital, I could hear gun fire. I saw young boys, some only looking 12 or 13 years old, some with blood dripping from their wounds, exchanging shots with or trying to escape from shots the secret police. Reaching through the locked hospital fence, I offered them whatever chocolate and food I had left in my pockets.

Leaving the hospital, we saw a few dead bodies, here and there along the streets. Mothers, wives, and family members were crouched over them, sobbing and crying. We both decided to go to Ministry Square, where hundreds of people had been massacred only a week or so earlier. Feeling the cold wind and drizzling rain as we stood there, remembering what had happened tears just started to flow in our eyes. Slowly we started to walk away, crossing the bridge to Buda; there we split paths, she going back to her medical dormitory and I continued on my way to report to the students headquarters and to find my cousin. I went up to his room but no one was there. I was so tired that I lay down on his bed and fell asleep. When I woke up, my cousin's roommate was shaking me. He was glad to see me and told me, that my father had taken my cousin home as soon as the uprising started. The next thing he said was to go check out some of the apartment buildings, located by the park, for security police. I protested that I had weapons, not even a sling shot. He then opened the closet and gave me a couple of hand grenades, a submachine gun, with two extra drums, a handgun, and couple of handfuls of loose ammunition, which he stuffed into the back pockets of my coat. We went down and with three others got into a car. As we were nearing the park, we could hear gunfire; we

stopped and left the car and sneaked closer on foot so we could give support to the students under fire. It didn't last long, because the students soon outnumbered the security police - the white flag was raised out the window quite quickly. We waited until they were led out and taken away. After this, I decided I wanted to get back to Sopron as fast as I could. But there was no truck going out that day. The next day, I was given a ride out to the highway, leading back to Sopron, where I caught a ride on a returning truck. I wanted to get out of Budapest because we had heard on the shortwave radio at the dorm, that the Russians would be attacking next day. There were already people on the truck, so the best seat I could find was in the back. It was a cold, miserable ride - I was shivering, trying to wrap myself up tightly in my coat to stay warm. I tried to stay awake but I ended up falling asleep. When I woke up, I heard people talking in a language I didn't understand but I knew it was German. As we were told to get off the truck, I could hear some people saying, thatt we were in Austria and that they were happy to be there. I overheard the driver saying, "we made it", but I didn't understand what he meant at that time.

When I jumped out the back of the truck, suddenly there was a big commotion and I got lots of attention - all the guns were pointed at me. They were very excited but I didn't understand what they were saying. They motioned to me to take the submachine gun off my shoulder. I took everything off. When I threw the two hand grenades down, some of the young men started to run away. I could hear their leader laughing and then calling them back. They put me in jail for two days, before a translator arrived. He explained to me, that I had entered Austria armed and that was why I had been jailed. I explained to him, that I was only a university student from Sopron. The translator recommended to tell them, that I was only safekeeping the guns so nobody could use them and sign a statement to this, they would allow me to join a group of Sopron students, who were already in Austria. So that is how I arrived in Austria and joined the forest engineering students in Siezenheim. *(S.H., former 1st. yr.student)*

H O N T A L A N S Á G

Király Ilona: **Nyugat felé**

Mikor Nyugat felé elindultunk
-Oldalzs ákunkban egy váltás ruha-,
Nem is sejtettük, hogy szép hazánkba
Lakni már nem térünk vissza soha.

Azt hittük: csak néhány éjszakára
Menekülünk a fegyverek elől,
Nekivágtunk az idegen földnek
Ifjú fejjel – és talán vakmerőn.

Mi várt kint? – Bizony számos csalódás,
S átvergődtünk rajtuk – ahogy lehet,
Szivünkbe zárva és dédelgetve
Az otthon hagyott szép emlékeket.

Kik vagyunk? Magyarok? Külföldiek?
Vagy csak menekültek, földönfutók?
A történelem újabb lapjain
Irnak majd erről a mindentudók.

De akkor minket mart ez a kérdés,
S azt sem tudtuk, másnap mi lesz velünk,
Mégis meg kellett állnunk keményen,
Egy új hazában meglelni helyünk

Mert tudtuk: a dicső magyar névre
Szégyenfoltokat cask nem hozhatunk!
És ezzel a nemes gondolattal
Épitettük fel kint az otthonunk

Steve Tolnai: **My thoughts in 1956 on being homeless**

Introduction. There was no hesitation by me to respond to our editor's request to submit some thoughts regarding our state of mind after we reached / settled down in the Free World. I chose again, to share with you a few pages from my memoir. It was very convenient to do so. It was written already, and this section contains my thoughts, concerns and agonies of the first days in exile as well as I can describe them. I do not guarantee the historic accuracies of dates and places. This is how I remember them.

First days in Austria. After depositing our firearms and ammunition, our bus arrived to a small town 10 or so km. from the border. There were already hundreds of refugees gathering and milling about, or being directed to large buses which hauled them away to unknown destinations. We had our own buses, so were instructed to follow a half dozen other buses ahead of us ready to leave. After a half an hour of drive we arrived to a large abandoned castle where they gave us some food and then we were crammed into large rooms inside. There were old people, small children, young boys and girls, entire families and many student like individuals sitting all over the floor or leaning against the walls. We were told that this would be our home for a few days in which time a more suitable, permanent home will be found for us. Suddenly we realized that we were homeless refugees in a foreign country.

It did not take long to realize (via grape wines) that there were Sopron students and instructors scattered all over in just about every holding area in the region. There were several aid agencies (such as the Red Cross and Caritas) whose functions included the unification of families, friends and other groups. I am not sure just by what process and under what leadership (there are several conflicting theories on this) all Sopron-related students and instructors were catalogued. In the same time the concept of staying together as a group started to gel. The Dean of the university was amongst the fifty or so instructors who fled and ended up in one of the holding areas. He was quick to embrace the idea of staying together and he provided leadership around the concept from there on. There was some apposition to his leadership role based on his political past. Unfortunately, this controversy followed him to Canada, making his efforts more difficult. However, the great majority of students and most instructors expressed confidence in his leadership again and again throughout our journey to Canada and during university years in Vancouver. During the early days of our exile we were busy fending for ourselves and rummaging through the mountains of donated second

hand clothing. Getting news about the state of affairs in Budapest and Sopron was another main occupation. Each of us also began the process of agonizing over the fate of the Revolution and our predicament. We all pretended that our exile is just a short-term situation, to last only until the 'West will arm us' so we could free Hungary. The news from Hungary wasn't very good. The street fights in Budapest between the Freedom Fighters and the Russians was still going on, but in the rest of Hungary life was returning to what was 'normal' before the revolution. Most of the members of the Revolutionary Government were arrested, tried and eventually many of them executed. The revolutionary Prime Minister, Imre Nagy took refuge in the Yugoslav Embassy. The new Communist Regime promised him free exit from Hungary. Based on this promise, he left the Embassy and was promptly arrested. He was later tried for treason and secretly hanged. The spiritual leader of the Revolution, the catholic archbishop of Hungary (freed from prison by the Revolution) fled to the US Embassy where he stayed for years. He was granted free exit from Hungary many years later. He died shortly after leaving Hungary. All former Communist leaders and functionaries resurfaced from hiding and took up their former posts and positions. All 'criminal elements' that participated in the Revolution and remained in Hungary were rounded up and convicted in kangaroo courts.
The border with Austria was easily crossed for couple months. There were 'messengers' coming and going between Sopron and our holding areas. Some of these "messengers" were the envoys of the new Communist Regime, trying to entice back the group and/or as many individuals as they could. These efforts were not very successful, and there were only a few students and instructors who changed their mind about leaving Hungary, they returned to Sopron mostly via hidden crossing places.
Settling down in Austria. About after a week of stay in temporary holding areas, the Sopron students, instructors and their families were informed that a suitable place was found in Upper Austria, where all students can be housed until "permanent solution" develops. The place was Ferienhort, a girl's Homemaker Preparatory Institute complex near St. Wolfgang. The Instructors with their families to be housed in nearby villages.
Our new home was located on the picturesque shore of Wolgang See, 60 km. East of Salzburg, surrounded by snow capped mountains. The school was almost entirely ours; there were only a handful of students (young girls, studying and learning the art of becoming good housewives, housekeepers and mothers) and the regular kitchen and support staff. We (university students) numbered about 350, including a number of Mining Engineer and Geologist Engineer students. The Forest Engineering students numbered approx. 180.
The dorm rooms were large, and extra beds were put in to accommodate all of us. The room I was in had about 20 beds. The basic administrative and support unit was the 'class' or 'year' we were in. There were also large classrooms, which were used to conduct our lectures and studies. We attended regular language classes, and there were attempts made to continue with our University subjects as well. However the lack of textbooks, instructors and enthusiasm grounded these efforts soon.
There was lots of time on our hand to explore the surrounding town's landscapes and mountains. Lack of experience and proper mountaineering equipment did not prevent a number of individuals to 'explore' beyond their abilities and skills. There were several potentially disastrous accidents with one casualty. A girl schoolmate of ours lost her life after slipping on an iced up steep mountainside (Schaffberg) and plunging to her death. Besides the numerous excursions to the strangely beautiful outside world and attending language classes, there were other areas of activities that consumed our energy and spare time.
We all, both individually and jointly (in form of repeated and endless discussions/meetings) agonized over the fate of Revolution and our decision to leave Hungary. Slowly the reality of our situation together with the futility of the Revolution became clear. We learned that there never was any intent or plan by the 'West' to get materially involved The propaganda machinery of the West that encouraged the revolution with all sorts of false promises of help and intervention was just propaganda. Our hopes of getting rearmed by the 'west' went by the wayside also. There was lots of empty talk and moral support by most members of the United Nation, but it was clear that no one would act. After the invasion of the Suez Canal by the Brits and the French, even the talks regarding Hungary ceased to exist within the UN. The rationalization of our homeless refugee status as something temporary was harder and harder, and eventually we had to come to term with it as being real and permanent. This realization was not a pleasant one. First of all, none of us planned to abandon the Revolution and leave Hungary, thus leave family, friends, past life and homeland behind. Our action has been easier to rationalize when one believed that it is of a temporary nature.
So, there was this 'common agony' and the many individual recriminations. From my standpoint, I had great difficulties with coming to terms with the question of what was the determining factor on my very speedy decision of crossing the border. It was not the 'lure of adventure', the term used back in Hungary together with 'they were talked into by their leaders'. When I made the decision, no one was talking to me, I was the leader of my small troop and sure as hell the last thing was adventure on my mind. I did not see the value of any person dying under my command or being harmed at that stage of the game. Sure I was scared to return to Hungary in light of my perceived involvement with the Revolution and my prior difficulties with the authorities. I could not and would not face life under communism any longer. I believed that my future, no matter what, would be brighter in a democratic and free country somewhere. And by the way, I was just leaving temporarily until I could return to free Hungary. It was all very confusing.
An other favorite past time was associated with creating an outlet for our frustration and retaining our sanity in face of all that was happening to us. This also kept our humor alive. There is no appropriate English word to describe the 'art form' we developed to portray the world around us, could it be serious or trivial in a satirical fashion. It was the combination of embellishment, bragging and loudness (hőbölgés). It manifested itself in poems, essays and trilogies. The name of the game was to portray all events, happenings and incidents around us blown out of proportion and / or trivialized to unreal proportions. It became the nightly entertainment in our cramped dorm rooms. We even established our own 'Security Council' to ridicule the UN' daily deliberations about Hungary.
But, after a month in Austria, we accepted (sort of) that dreaming about quick return would not get us anywhere. So, we started to have meetings after meetings, and endless small group discussions aimed at coming to a group agreement how to proceed with charting our future. We all were firm on staying together, it was a powerful concept. Every idea was debated, every possibility was explored. It became clear that dealing with relief agencies, no matter how well meaning and well organized they were, our dream of staying together and completing our studies as a group could not

be pulled off with their help alone. The idea of contacting governments of individual countries and asking for 'offers' to sponsor the group as per our dream for the future was followed up with letters to the Governments of US, Canada, England, Australia, Germany, France and Italy and a few others. Most countries replied promptly, offering a few spots for 'qualifying' students in their universities, but none of them showed any inclination to take on the whole group in any shape or form.

The last country to reply was Canada. The answer came in the form of a surprise visit by the Minister of Immigration and Citizenship, Mr.Pickersgill. He informed the group, that our proposal has merits, and that a committee of forest industry executives, UBC Forestry Faculty, Government of BC and Government of Canada officials was formed 'to explore the way our proposal could be implemented in BC'.He also informed us that in a day or two we will be visited by him and/or a BC delegation with a plan of action.

Wow! We faced another seemingly irreversible decision regarding our fate as refugees. We did not know much about Canada, what we knew came from Cooper via reading about his Mohicans. We knew it was part of North America, was a British Colony, the language was English, it was across the Ocean, it was big, and it must be cold because it goes up to the North Pole. Relocating to Canada would end our dreams of quick return to Hungary. I think, we debated the issue for three solid days and nights, right to the minute the Canadian delegation arrived on December 15th.

To date, I am still wondering about their first impression of us. We must have been the oddest sights they have ever seen. Two hundred and fifty or so students, boys and girls, instructors with wives and children, all dressed more for a masquerade ball than for a meeting with officials, who have their fate in their hands. The delegation consisted of the PR Manager for Powell River Company and the Dean of Forestry Faculty from UBC. They presented us with a firm proposal, which was explained to us through an interpreter: The Canadian Government would arrange for our transport to BC, where we would stay in a holding area (former Abbotsford Air Force Base) until a large construction camp in Powell River (where a new pulp mill was being built) becomes available. We would stay there until summer jobs would become available to all or at least most of us, or until we start our classes at UBC in September 1957, as a separate 'Sopron Division' of the Forestry Faculty of UBC. Our classes would be in Hungarian, with transitioning into English as language skills develop. The Hungarian professors and instructors will form the core of the teaching staff, supplemented by qualified Hungarian instructors to be located 'anywhere in the World'. We would be given (if needed) a $65 a month education / student subsidy while in school. Summer jobs would generate sufficient income to be able to finish our schooling. "What about it, boys and girls?" asked the interpreter. All hell broke loose. There were thousand questions at the same time, in Hungarian. We were also suspicious as hell – we were lied to in our entire life! Finally, we put our 'conditions' to them: A delegation of 3 students and our Dean to go back with them to BC, study the 'situation', return after 3 or 4 days and report to the group. There were also many (too silly to remember what they were) things we wanted guaranty for. They went along with our major 'demand'. Next day they all left for BC and we continued with our debates about the pros and cons of crossing the Ocean.

A few students decided to stay in Europe, especially those who spoke German or French, or had relatives in one of the European countries. Most of the Mining Engineering and Geology students stayed in Europe because the BC 'deal' covered only the Forestry students. On Dec. 25 two of our delegates (one student and Dean Roller) returned from BC with their report. Two stayed behind awaiting the arrival of the entire group. The content of their report and the missing two delegates caused some concern for the most suspicious members of the group. They were convinced that the two were kept there against their wishes to blackmail us into going . This twisted logic is indicative of the state of mind we were in. As a result of 'less than satisfactory report', a number of instructors returned to Hungary and a handful of students. The crossing into America and the ensuing uncertainty was too much for them to handle

Once the decision was made to relocate to Canada, we all started to take English language lessons. During this time I eceived messages from my parents, and a letter instructing me to return home promptly. If I do not return, said my Father, he will disown me. This kind of 'support' coming from my own family did not help with my survival. I did not return, my Father disowned me, and life went on.

Farewell to Austria. On December 27th we were bused to a large camp with many barracks in Salzburg. A festive farewell meal was served on the 28th compliments of a Baroness, who helped us many ways all along. We each also received from her a Christmas present in the form of a brown plastic briefcase with a 100 Shilling bill in it. How to spend this large amount of money became a dilemma. After due consideration, I bought a cheap cardboard suitcase and some underwear. The suitcase held all my worldly possessions with lot of empty space in it

On board of Empress of Britain. On December 29th we boarded a train that took us to Liverpool where during the dying hours of December 31st we boarded the almost brand new (second voyage) ocean liner, Empress of Britain. Our group was the main body of refugees on board. The first class decks were full of regular travelers; we occupied the second class quarters. I shared a cabin with five other classmates, containing 3 double bunk beds, located in the front part of the ship. The girls and families of professors were given the outside cabins with minuscule portholes.

Our ship left port on the late afternoon of January 1st, 1957. We were impressed with the luxury liner. Our enjoyment of the amenities offered, did not last long. After day and a half we were out in open waters and the elements decided to treat us to an experience of a lifetime. Gale force winds were howling pushing the rain on a horizontal path. The waves soon were breaking over the bow of the boat. This huge ocean liner was popping up and down like a cork in a bathtub.

By the end of day two, most passengers and crew were seasick; the vomit was thick on all the floors. The kitchen was closed down, only sandwiches and other 'cold' stuff was served. We could not care less about this inconvenience because the last thing on our mind was food. It was impossible to stay in our small cabin. Being located in the front of the boat, it felt like a constant giant roller coaster ride. We put on all our clothing we had and moved up to the upper decks, where we sat on the floor propped against a wall for stability. That is where we lived, slept and were praying to die. I did not get sea-sick until the forth day on the boat. I was standing in a breezy outside corner of a lower deck when a large load of vomit flying from an upper deck hit me square in the face. This was too much to handle.

According to the officers and crew, that was the worse crossing any one of them experienced. The waves were so high that the props came out of the water, sped up, and then slammed into the next surge of water. This created a tremendous vibration and shudder throughout the boat. As a result of this strain, two of the

propeller shafts got bent, slowing us down substantially. It took a day and a half longer to cross the Atlantic than the scheduled time. We learned, that there were 3 cases of broken arms and 2 cases of broken legs due to people slipping on vomit in the corridors during the voyage.

We did not see much as we were pulling into the harbor in St. John, New Brunswick on January 8, 1957. It was dark (3 AM.) and a thick fog blanketed the whole area. The first thing we saw was the heavy snow cover as we were walking down the gangway. The first thing we felt was the –37 F temperature. Our first impression of Canada was less than great. We were directed into the large warehouse looking building of the Canadian Immigration Services, where each of us was handed a brand new $5 bill. I always considered this gesture as representing an advance payment (by Canada) toward our future economic and social contribution. Thus, our life in Canada began. *(S.T., Class of '59)*

P O W E L L R I V E R

Bela Gorgenyi: **Our first Canadian home**.

My search, for the 'Canadian roots' of the Sopron group, at the Vancouver City Archives led to further possible sources of information. Some archives are very helpful, some are very restrictive. I will pursue the issue further and report on my findings as they become available. At the present I would like to summarize what was made available to us in Powell River.

First of all, I would like to extend our thanks to Tamas Dobozy, who spent his time digging deep at the various sources available. Unfortunately, he was told by the Pulp Mill that their archives are not open to outsiders. They indicated that information related to the Sopron group was passed onto UBC and the local Historical Museum & Archives Association. Tamas found very helping hands at this organization and I will summarize the results of their search. We have to thank them for allowing us to use some of the news articles and publications from their files.

There are many interesting articles in The Powell River Town Crier, the community newspaper, from the days before we arrived.

Dec. 3, 1956: "PR May Be Haven For Hungarians – Room Available At Riverside Camp. Pickersgill telephoned…James Sinclair, MP for this riding...who is in Vancouver to meet the first of six planeloads of Hungarian refugees coming to Canada…(He) spent 12 hours Sunday seeking a solution for this added quota, which is in excess of those Hungarians Canada has already sent for. He is sure he has found it in Powell River, which to him is one of the brightest and most patriotic towns in Canada...'We'll have room for them after January in the Riverside construction camp' said Mr. Foley. 'Wonderful,' said Sinclair, 'a ready-made little city for them, and they can learn English and get settled during the next few months.'-'But what of the town as a whole', Sinclair asked himself. 'Would it take to the idea of having a complete little Hungarian community added to it, temporarily?' He called local civic, union, veteran and business leaders. 'We can only speak personally at this moment,' they said almost in unison, 'but it's a tremendous idea…we are all for it. I knew Powell River would go for the idea' said Sinclair…'I've always regarded Powell River as the brightest spot on the map...the fact that they had the highest enlistment of men and women in Canada in the last war…all this added up to the simple fact that Powell River would not turn down people who had the courage and the determination to face guns and tanks and bombs to try to win their national freedom'. British Columbia as a whole has much to gain in absorbing these professors and students, if one is to look for a selfish angle. These 29 professors and 289 students are all specialists in forstry and silviculture. They wish to remain together as a group to continue their studies and their experiments if that is possible. They have much to add to our knowledge, and as we have already seen from the many Hungarian families who have emigrated to Powell River in the last 40 years, they make good citizens…'We may not get them all, we may not get any of them' Mr. Sinclair said: 'But I know that Powell River wanted the privilege of the first invitation to them'. *(It would be interesting for us to find out, who else or what other communities were in contention for providing our group the initiation into Canadian life.)*

Dec.6, 1956: "By Steamer…Hungarians Scheduled to Land here in January'. 320 Hungarians, the staff and students of Budapest University's faculty of forestry, have accepted Canada's invitation to make new homes here and complete their studies. It is expected they will arrive in Canada about January 15th, traveling by steamer. As many as possible will be housed at Camp B (O'Brien Logging Co.) on Gordon Pasha Lake, waiting evacuation of the Riverside Construction camp, which will house the entire group until the late summer, when it is planned to admit them to UBC... Plans are being worked out for housing of the balance which O'Brien cannot accommodate...'With Hungary's advanced forestry techniques, these men will be a valuable acquisition for British Columbia's lumber industry and should be able to advance our own forest techniques for everyone' Sinclair reported. Details regarding the cost of transportation and education still have to be worked out. 'The immediate thing' Sinclair said 'is to get these men out of the communist sphere.' *(These plans were compiled weeks before we left Europe and nine days before we listened to Dean Allen in Ferienhort and made our choice to come to Canada)*

Dec.10, 1956: "Expected Year-end…Set Up Committee… Welcome Refugees. A special committee of Powell River district representatives was set up Thursday night to welcome Hungarian refugees who are expected in the district at the year-end. Representatives of labor, business, management and fraternal organizations discussed the proposed plans... A committee was named, which will operate under the chairmanship of R.M. Cooper…named to the committee were E.M.Golley, C.M.Moutat, George Young, S.B.Macfarlane, Fred Mowbray, J.S.P.Johnson, Kent Goldsmith, Ray Raimondo, R.A.Weaver, E.Smith, A.H. Algard… The group will meet later this week to formulate plans for an official welcome and to meet other problems which may arise...'Some concern is being voiced that the presence of these refugees might jeopardize the chances of local young men and students for temporary or part time employment said R.M. Cooper, resident manager for PRCo. 'The company had made no undertaking to the government or to anyone regarding employment. Our employment policy in this respect will remain unchanged he continued…'It must be remembered' Mr. Cooper pointed out, ' that these are forestry students and we expect those who will seek employment will be easily absorbed in logging and forestry operations elsewhere, where there is a critical shortage of woods help. After they get settled in Canada, they may move anywhere,

and not necessarily be confined to British Columbia.'
The story of Powell River's invitation to the Hungarian group has been making headlines across the nation and has sparked similar invitations from other large companies in the province to freedom-seeking refugees. TIME magazine this week features the Powell River story." *(Does anyone among us remember any of the gentlemen named in the committee? It would be a polite gesture from us to find out where are they now and thank them or their families for their kindness.)*
Jan.10, 1957: "Due here Feb. 15…'Meet The Hungarians As Fellow Citizens'. The most important work to be carried out on the Hungarian Refugee program in Powell River is not the clothing or feeding of the refugees, pointed out Fisheries Minister James Sinclair Sunday night, but is the social adjustment of the students and professors to the Canadian way of life. 'Only the people of Powell River themselves' continued the fisheries minister, 'can help in this adjustment. They can do this by meeting these people as fellow citizens, not as poor relations.' Sinclair, along with Dr. Black, director of citizenship, and Fred McNeil of PRCo's Public and Industrial Relations Department, addressed a meeting of their local committee set up to welcome the Hungarians into the district. All three speakers emphasized the importance of 'meeting these unfortunate people half way' in their readjustment to a new way of life.
The Hungarians who will be living in PR for approximately one year, are due to arrive in Canada Jan.15. They will live in Abbotsford for a month while immigration problems are being straightened out and will arrive in Powell River to dwell in Riverside camp on or about Feb.15. A last count there were 282 Hungarians slated to make their home in PR. These will include 200 students (43 girls), 19 professors and their wives, 38 children, five relatives and one administrator. The students, who range in age from 16 upwards, will be here approximately one year. It is expected they will work in the forests, then enter UBC in September of 1958. It was pointed out at the meeting that the federal government was paying for the transportation of the Hungarians and also was responsible for the care, feeding and clothing of them for one year. It was also pointed out that working out a suitable cash allowance for the refugees was a difficult one, but the problem would be settled soon. The Red Cross and immigration service will be taking care of the basic clothing needs… the immigration department is planning to station an immigration officer in PR to handle any other problems that might arise. Sinclair said that Canada was short of only two things – labor and materials. He said the government stepped up their immigration program and expected to bring 200 000 immigrants to the country in 1957. He also claimed that British at the rate of 6000 a week were applying to come to Canada. He said that most of the Hungarians would be in the 18 to 30 age bracket. He added that Canada was very short of forestry workers and students. Dr. Black, in his talk to the local committee, outlined ideas for helping make the Hungarians 'feel at home' and also outlined teaching ideas. He said that his department found that English speaking teachers were preferable when it came to teaching immigrants the Canadian language, although admitting it would also be necessary to have a bi-linguist available to help on abstract words. Black also had available for perusal a list of 200 of the most common words and phrases in both Hungarian and English translations. He asked for the committee's help in lining up a suitable recreation program for the new citizens, and also asked the committee to keep in mind the idea of helping the Hungarians in their social and religious activities. Meanwhile the Canadian Hungarian Relief Fund has announced that contributions to the fund now total $365 306. The figure represents 73.06 per cent of the national objective of $500 000. All contributions to the fund will be used to assist Hungarian refugees in Austria and Hungary."*(This is the only article that I copied in its entirety because it gives an excellent insight into the plans that were compiled before our arrival. It can be compared very easily to our own experiences during our days in PR. The year 1958 may be a typo in the newspaper or were there such plans? I would like to suggest that we present Powell River with a token of our appreciation for housing and helping us during those very hard first months. How about a cairn at the site of the Camp? How about a 'kopjafa' with a plaque on the main square in the center of the City?)*
The Powell River Digester magazine was the Company's report to employees and staff about the events and stories related to work, achievements and social events. The March-April, 1957copy has an article with many photographs about the Sopron group titled: 'A Hungarian University's Entire Forestry Faculty Finds Temporary Housing in Powell River–Unique Transmigration Welcomed by Industry'. The pictures are similar to what were published in many other sources. The text is more interesting: "On February 22 the advanced guard of a group of Hungarian students, representing the Forest Faculty of Sopron University, arrived in Powell River. This aftermath of the Hungarian uprising of last fall has created a world-wide and continental interest. It is the first time in the history of North America that an entire faculty of a foreign university has transferred its affairs bag and baggage to start a new life in a new land. The Sopron students were among the thousands of Hungarian refugees who were brought to Canada and the United States by our respective governments, and there were naturally many reservations regarding the wisdom and success of the venture. In Powell River the integration process progressed with an unexpected smoothness. The conduct of the students has been exemplary. They have gone quietly about their studies (which consist almost entirely of English lessons) have participated actively and vigorously in the social and recreative life in the community. They have made many friends among the residents, and their two months' sojourn has been unmarred by a single 'incident'. The British Columbia government co-operated with federal authorities and made arrangements to supply teachers for the faculty. It was their belief that the first and most important factor in the assimilation process was to teach the new immigrants the English language as quickly as possible. Today the students are taking an intensive four-hour-a-day course in English. For Powell River – indeed for Canada – it has been and is an interesting, and to those of us in close contact with the situation, a fascinating experiment. There is little doubt that in the end our nation will benefit from this infusion of new and advanced forestry techniques and culture." *(Thus spoke our hosts after we arrived. Comments in italics are by the author, B.G, Feb.4, '07.))*

Bela Gorgenyi: **Farewell to Powell River**

The following article published in the Powell River Town Crier on Sept. 19, 1957, was located in the Powell River Archives by T Dobozy on a microfiche file. It had to be retyped to make it more easily readable.. "Hungarians Leave-Sopron Group Gives Thanks To PR People. Last of Powell River's temporary Hungarian population of nearly 400 Sopron students, professors and their families left

on Sunday for Vancouver. Most will be settled in Vancouver, preparatory to continuing their forestry and research studies at University of B.C. Some are going into regular employment in and around the city.

In three special buses, the remaining 103 men and women left the paper town, but not without regret. The president of their students' council, Miklos Gratzer, told The News:

"Tender Thanks...We wish to tender our deeply warm thanks to Powell River, its people, and the Powell River Company. We have found a new homeland, though we shall never forget our own. We have found new friends, and new hope. We are trying, and we will succeed to be Canadian citizens such as you and your children will be proud to have as neighbors. To repay you, who helped us in our hour of need, will not be possible. Perhaps as history unfolds we may be able to -- as you say -- put something on the bill. Believe me, and I speak for all my countrymen, we want to and we shall. Most--if not all--of us were homesick at first, even though we left a land we loved and where our ties were, but whose government was indecisive. But here in your magnificent Canada, we have been happily oriented, and we want to stay and become part of you, just as you welcomed the people from Italy and Russia and Poland and Estonia and Ukraine and Belgium and England and Wales and Scotland and Czechoslovakia and Germany and China and yes, all the other countries of the globe. Powell River has a big heart. If you ever need proof of that, if you ever want us to testify to that, then ask us. We are YOUR slaves!"

That is the end of the story, as told to The News. Please note that we did not use quotations in passing on Mr. Gratzer's words. One can quote a politician, or a student or a mountebank. There is no way to quote a man who cannot speak fully our language, yet who has something he wants to say. Those kind words, such as he seeks, can usually only be written with a clef sign and four parallel bars. Yet we feel that we have passed on his message. He said "thank you" and much more. We hope we may measure up for his words."

(Kudos to Kulacs! Fifty years later, we should either ask the current local paper to reprint this article or we should have someone write and send them an update of our thanks. B.G, March 8, 2007.

S Z Á M A D Á S

Mihály Márta: **A meghívott bevándorlók**

Bevezető: Fiatal éveim felejthetetlenül gyászos és sorsdöntő emléke, szabadságharcunk elvesztése volt. Röviddel előtte, október 19-én töltöttem be a 23.évemet. Erdélyben születtem, a háború után családommal Magyarországra menekültünk. Apám erdész volt, én is annak készültem. Ötödéves erdőmérnök hallgató voltam a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán. Szerettem hivatásomat. Tudatosan nagyra értékeltem magyarságomat és ma is bennem él a gazdag székely-magyar tradiciók sokasága. Lelkesített a szabadság eszméje, hittem egy független, szabad Magyarország újjászületésében, a forradalom győzelmében. Úgy hiszem, hogy kortársaim reménye hasonló volt az enyémhez, de ez nekünk csak álom maradt.

50 év távlatából: Szeretném azt hinni, hogy az elmúlt 50 esztendő elegendő idő arra, hogy visszapillantsunk és kiértékeljük az 1956-57-ben bevándorlott magyarság és a soproni csoport teljesítményeit, nagymérvű és sok esetben, magasan kiemelkedő tevékenységeit. 50 év alatt a legtöbb bevándorlott magyar a magával hozott munkásságát és alkotóerejét Kanada gazdagodására, szellemi és társadalmi fejlődésére fordította. Sok esetben világrészeket összekötő tudományos tevékenységével építette és gazdagította ezt a környezetében egyedülálló és nemzetiségeiben színes kanadai társadalmat. Eredményeink büszkén dícsérték magyar hazánkat is.

E nemes és sokszor nehéz országépítésben, ötven esztendő után is, megmaradhattunk magyarnak és szabadnak az egyenjogú kanadai polgárok között, mert Kanada bűszkén valja magát az együttélő nemzeti kúlturák felkarolójának és ápolójának. Kanada az erőszakra alapúlt kúlturális egybeolvadás elméletét teljesen elvetette. Elmondhatom, hogy mi magyarok is példásan és magyarosan illeszkedtünk bele ebbe a színes társadalmi mozaikban, és mi is többszörösen megtérítettük a kanadai állam befektetéseit, de az ország mindenkit segítő és mindenkinek egyenjoguságot biztosító nagylelküségét soha eléggé megköszönni nem tudjuk. Különös, ismeretlen és egyedülálló esemény a kanadai bevándorlás történetében a Soproni Erdőmérnöki Főiskola kimenekült diákjainak és tanárjainak Kanadába települése. Az Intézetet meghivta a kanadai kormány és biztosította tanulmányaink magyar nyelvű befejezését. Mi nem bevándorlók voltunk, hanem a kanadai kormány meghívott vendégeiként érkeztünk ide. Szükséges elmondanom néhány egyedülálló, különleges eseményt. Ezek megvilágítják az Intézet, illetve a diákok viselkedését a Szabadságharc elvesztése után és fényt derítenek erre a különleges, kormányszintű meghívásra is.

Menekülés: November 4-én több, mint 500 erdő, bánya, földmérő és geodéta mérnök diáktársam, tanáraim jó része és családja elhagyta Sopront és Ausztriában keresett menedéket. Én is közéjük álltam. A Sopronba bevonuló szovjet tankok elől menekültünk. Az ország elhagyására engem nem búzdított senki. Félelem és pánik okozta, önkéntes biztonságkeresés volt ez. Én nem gondoltam arra, hogy nyugatra vándoroljak. A határátlépést egy ideiglenes megoldásnak tekíntettem. Sopron közvetlen az osztrák-magyar határ mellett fekszik. Szakmai terepgyakorlataim során, gyakran jártam a határ közeli erdőkben. November 4-én, egy igen viseltes melegítőben, pénz, vagy személyi igazolvány nélkül átgyalogoltam a határon, évfolyamtársaim társaságában. Ekkor 5.éves hallgató voltam, 106 osztálytársamból 80-an mentünk át a határon. Bizonyos voltam, hogy néhány nap elteltével hazatérek. Hittem abban, hogy még aznap jönnek az amerikai csapatok, hiszen 'Amerika Hangja' és 'Szabad Európa' rádióállomás segítséget ígért és bátor kitartásra búzdított. Úgy gondoltam, hogy néhány nap mulva segítségükkel kiűzzűk a szovjeteket. Sajnos ez másképpen történt.

Ausztriában: A határátlépés után, Judenauban, a határ mentén kaptunk menedéket. Sopron közelsége táplálta bennem a reményt a hazatérésben. Hamarosan elterjedt a hír Ausztriában, hogy a soproni egyetem tanárai és hallgatóinak legtöbbje elhagyta hazáját és menedéket keres. Dr.H.Drimmel, közigazgatási miniszter javaslatára összegyűjtöttek bennünket és elszálítottak a Salzburg közeli elegáns Ferienhort kastélyba , hogy ott tanulmányainkat folytathassuk, amig hazatérhetünk. Reménykedtünk. Közben világszerte elterjedt a hír csoportunk menekűléséről. Híresekké váltunk, de ugyanakkor ottlétünkkel veszélyeztettük otthontadó szomszédunk, Ausztria nehezen megszerzett függetlenségét. Igen jól emlékezem a ferienhort-i eseményekre. Zsúfolt volt a

fogadóterem, szomorú szívvel néztem a pódiumot, ahonnan a világ különböző nemzeteinek képviselői, szinte óránként, igen hangosan bevándorlókat toboroztak. Megnyíltak a világ kapui! Elporlunk és, mint a megijedt pipék a vihar után, szétszaladunk, gondoltam én! Részemre félelmetesek voltak ezek a napok. Talán túl sok volt nekem a szabadság és annak útvesztői? Vagy szokatlanul széles volt a választék mezője? Hazavágytam! Mindenki szabadon döntött a sorsa felett. Nem volt tanácsadás! Nem vezényelt a kalandvágy, hiszen én és 80 ötödéves osztálytársam kockára tettük egyetemi diplománkat, amitől csak néhány hónap választott el otthon. Sok féle ajánlatot és meghívást kapott a soproni csoport, de a legtöbb állam kiváló, jól képzett és fiatal munkaerőt látott bennünk. Otthon egyre rosszabb lett a politikai helyzet, igen lecsökkent a csoportos hazatérés lehetősége, pedig annak a reményében maradtunk közel a magyar határhoz.

Amikor nyílvánvaló lett, hogy az otthoni politikai körűlmények egyenlőre kizárták a hazatérést, új hontalan helyzetünkben mi nem munkát, hanem bíztos tanulási lehetőséget kerestünk. Célunk tanulmányaink garantált befejezése és erdőmérnöki diplománk megszerzése volt. Ezeket a lehetőségeket mérlegelték, vizsgálták és kutatták tanárjaink és diákképviselőink, Roller Kálmán igazgató vezetésével. Nagy felelőséget hordozó feladat volt ez. Nehéz volt megtatálni az igazságot a sok féle ajánlat rejtvényszerű fogalmazásai és igéretei között. Megnehezítette a tárgyalásokat az idegen nyelvek ismerete, a legtöbb tárgyalás tolmáccsal zajlott le. Tájékozatlanok voltunk, nem ismertük a nyugati világ társadalmát, oktatási intézményeit, azoknak működését. Minden esemény fejleményeiről tanárjaink részletesen tájékoztattak. Mindig kihangsúlyozták az egyéni szabadválasztást és annak tiszteletbentartását. Soha, sehol semmiféle agitációt, részrehajlást nem tapasztaltam. Tele kétségekkel, de döntéseimben szabad voltam.

December 4-én kedvező ajánlat és meghívás érkezett a kanadai kormánytól. Bevándorlási Miniszter, Jack Pickersgill hivatalos meghívót adott kormánya részéről a Soproni Erdőmérnöki Főiskola diákjainak és tanárjainak és bejelentette, hogy a Vancouveri székhelyű egyetem, The University of British Columbia, (UBC), Erdész Fakultása befogadja a Soproni Erdőmérnöki Főiskola hallgatóit és tanárait. 1957-1961-ig garantálja a kanadai állam, és UBC a soproni csoport magyarnyelvű, majd fokozatos magyar-angol nyelvű működését. Végzés után kanadai-magyar egyetemi diplomát ad. Pickersgill úr és a kanadai kormány másik képviselője, Cox úr eljöttek hozzánk, hogy személyesen ismertették velünk az ajánlat természetét. A szerződést felolvasták. Súlyos kérdésektől és hangos vitáktól zúgott a terem. A tengerentúlra vándorlás sokaknak nem volt népszerű. Többen úgy hitték, hogy jobb lenne Európában maradni.

Végül is a Soproni Erdőmérnöki Főiskola menekült tanárainak és diákjainak többsége szavazással elfogadta a kanadai ajánlatot. Nem volt könnyű és nem volt elhamarkodott határozat. A kanadai ajánlat volt a legjobb és az igérkezett a legbíztonságosabbnak. Ezt a tervet, amely garantálta a diplomámat, én is kivételes előnyben részesítettem. Többen évfolyamtársaim közül Európában maradtak. Az én osztályom fele a hazatérést választotta. Fájt az elválás. Fontosnak találom újra említeni, hogy az ajánlat elfogadása előtt és azután is, mindenki szabadon választhatott a kanadai terv, az Európában maradás, a máshová vándorlás, vagy a haza-térés között. Teljes személyi szabadságot élveztünk! December 6-án a tanárikar írásban, részletesen tájékoztatta az otthoni Soproni Erdőmérnöki Főiskola vezetőségét a kanadai szerződés részleteiről. Az okirat egy példányát a bécsi levéltárba helyezték el. Ez a szerződés történelmileg nagy jelentőségű és egyedűlálló esemény volt. 1956-ban egy európahírű, szakmailag igen elismert, 150 esztendős Intézet erdész fakultásának nagyrésze elmenekült a szovjetek szabadágot fojtogató, emberi életekkel űzérkedő hatalma alól. Döntésünk határozott szovjet ellenes megmozdulás volt. Globális szenzációt gerjesztett. A nyugati világ minden élbeli napilapja és híradója közölte és képekkel illusztrálta az eseményt.Valóban igen merész vállalkozás volt! Michener, korunk nagy amerikai írója sajnálta, hogy nem az USA fogadott be bennünket. "What a vital impulse Vancouver is going to get", írta a forradalom után, az osztrák-magyar határ közelében szerzett éményei alapján (2)

Majd két hónapot tőltöttünk Ausztriában, legtöbbször kétségek között, de meg kell emlékeznem az osztrák nép szeretetéről, a sok részemre ismeretlen osztrák és más nemzetiségű jó lelkű emberről, akik segítették enyhíteni hazátlanságunkat.

Az egyezmény elfogadása után felgyorsultak az események. Kanadába útazásunk hosszadalmas, igen kényelmes és emlékezetes esemény volt. Valóban a kanadai kormány, különlegesen módon, a meghívott és ünnepelt vendégeknek járó gondoskodással hozott bennünket Kanadába. December 29-én, a 289 személy (soproni hallgatók, tanárok és családjaik) elhagyta Salzburgot és vonattal München-Augsburg-Köln-Aachen-Ostende-Dover-n keresztűl két nap alatt Liverpoolba érkezett. 1956, december 31 volt. Jól emlékszem a tömött emeletes buszokra, amelyeken a kikötőbe utaztunk. Az Empress of Britain nevű előkelő óceánjáró várt ránk. Elegánsan öltözött, jó kedélyű, Szilveszter esti angol mulatozókkal volt tele a város. Közel éjfélkor találtam meg elegáns, négyszemélyes szobámat az akkor hatalmasnak tetsző hajón.

Istenveled Európa: Most is emlékezem a hajó ebédlőinek szilveszteri finomságokkal felhalmozott asztalaira és a hideg büffék lukulluszi terítékére. Reggel a fedélzeten egy rövid ünnepséget tartottunk. Végigsírtam a hazafias versek pátoszát. A Himnusszal bucsúztunk Európától. Nehéz órák voltak. 1957 január 1-én, délután 4:30-kor elhagytuk a kikötőt és Európát. Útban voltunk az Atlantikus óceánon keresztül a kanadai partok felé. Ezek az órák örökre az emlékezetemben vésődtek. Majd 50 esztendő távlatából is az emlékezés elszorítja torkomat.

Welcome to Canada: 1957 január 8-án meleg fogadások közepette, megérkeztünk Kanada keleti partjára, St.John kikötő városba. Hideg, ködös idő volt. Megérkezésünk után táviratokat kaptunk Pickersgill bevándorlási és Sinclair halászati miniszter úraktól. Meleg üdvözletet küldtött Harold Foley, a Powell River Papírpépgyár igazgatója és Dr. MacKenzie a UBC elnöke is. Kaptunk személyenként $8-t, tisztálkodó szereket és hálóruhát. A város, 'Welcome to Canada' köszöntéssel fogadott. Hálás vagyok a kanadai népnek e szép és meleg fogadásért. Soha jobbkor ezt a melegséget nem adhatták nekem, idegennek! Akkor voltam harmadszor hazáltan, hajléktalan és lelkileg megtépázott. Visszaemlékeztem hazám kormányának a viselkedésére, pontosan 10 évvel azelőtt, amikor mint székely menekűltet kitoloncolással fenyegetett. Az akkori megalázást sohasem felejtettem el. A kanadai meleg fogadtatás élesen szembeállította a két rendszer igazi arculatát.

Keresztűl a Kontinensen: Január 19-én vonattal elindúltunk nyugati part felé. A vonat kinyitható ágyaiban aludtunk és ebédlőjében étkeztük. Egész nap az elfutó, szép és békés téli hómezőket néztük. Január 20-án Montrealban a McGill egyetem lelkes diákjai és egy csoport régebben bevándorolt magyar honfitársunk szívélyes fogadással és finom vacsorával vártak. A vonatunk, amit Pickersgill úr 'Szabadság vonat'nak dedikált, késő este érkezett a fővárosba, Ottawaba. Roppant hidegre, jégcsapokra, méteres hóval betakart vasútállomásra emlékezem. Ezt a zordon képet hamar felmelegítette a Miniszter Úr személyes megjelenése és

lelkes, meleg üdvözlő szavai. Ezek a jelenetek megnyugtattak és emberivé kovácsolták az egyezményeinket és igéretessé tették jövőnket. 'Szabadság vonatunk' szelte a fehér hómezőket nyugat felé. A kinti hőmérséklet mínusz 20-40° C között váltakozott, de vonatunk meleg és hihetetlenül kényelmes volt. Winnipeg, Saskatoon és Edmontonban is megálltunk. Mind három városban nagy szeretettel és ünnepi lelkesedéssel fogadtak. Főleg a fiatalok szimpatizáltak sorsunkkal. Ünnepeltekké váltunk közöttük. Köszönetet kell mondanom a sok jó lelkű kanadai embernek, akik a nagy hidegben érdeklődésüket és meleg szeretetetüket hozták a vasutállomásra. Mély hálával gondolok a Red Cross és a Salvation Army lelkes dolgozóira, akik minden állomásnál szendvicsekkel, teával és tisztálkodási szerekkel próbálták enyhíteni nicstelenségünket. Sohasem felejtettem el segítségüket. Január 24-én megérkeztünk Abbotsford, BC-be. Ennek a vidéknek lakói főleg német és magyar származású földművesek voltak. Otthonias szeretettel és lelkesedéssel fogadtak bennünket. Majd egy hónapot töltöttünk ott. Kaptunk új híreket otthonról. Dúlt a szovjet terror, növekedett a megtorlás és nőtt az elnyomás.

Powell River: Február 20-án tovább útaztunk és a tenger parti Powell Riverbe költözködtünk. Dr. Foley, a helyi papírpépgyár igazgatója várt bennünket. Otthonunk, a gyár tiszta, modern és kényelmes munkáslakása volt. Ott elkezdődtek a komoly nyelvórák, angol tanárokkal, akik magyarúl nem beszéltek. Naponta 6-8 óra leckét kaptunk. Ezek gerince a beszélgetés, a szókincs felépítése volt. Azután jött a nyelvtan. Az első néhány hét 100%-os figyelmet és komoly tanulást kivánt. Szinte naponta éreztük kemény munkánk eredményét. Meg kell említenem Mrs. Lillian McIntosh angol nyelvtanárunk lelkes munkáját, akinek skótlelke nagy türelmet, megértést és segítséget hordozott.

Április végén elkezdődődött a nyárimunkák keresése. Nagy volt ekkor a munkanélküliség, különösen az ország nyugati részén. Sajnos közülünk igen-igen kevesen kaptak munkát. Ez súlyos aggodalmat és nagyméretű reménytelenséget okozott. A nyári munkák alacsony minősége és a minimum órabér aggasztotta a tanárikart és a diákságot. Sokaknak igen reménytelen kezdet volt ez. Amikor a későbbi évek során megismertük a bevándorlók angol nyelvnélkűli küzdelmeit, kiderült, hogy ez az egyedűli beolvadási folyamat a kanadai életformába. Akiknek nem volt munkája, azok nyári ellátásáról, havi $65-al a Bevándorlási Minisztérium godoskodott Powell Riverben.

Megismertük a bevándorlás igazán demokratikus erejét, amely minden bevándorlót, ha nem ismeri a nyelvet, tekintet nélkül szakmai tudására, vagy szellemi képességére, egyenlő színtre delegál. A szakmai tudás bemutatásához amely jobb minőségű munkát bíztosíthat, a nyelv ismerete szükséges. Mi nem hallottunk a kanadai világ természetes diákszokásairól sem, mely szerint a diák bármilyen nyári munkát örömmel elvállal, mert szerensés, ha van munkája, ugyanis ebből a jövedelemből fedezi a tanulmányai nagy részét. Nekünk ez a módszer igazságtalan bánásmódnak tetszett, mert ismeretlen volt. A nyári szünet Kanadában 4 hónapra nyúlhat ki, ezalatt a diák munkájával szép összeget kereshet. Magyarországon csak 2 hónap előadási szünet volt, ebből 1 hónap kötelező, fizetésnélküli üzemigyakorlat, a második hónap pedig sokak részére katonai tábori gyakorlat volt. A diplománk elnyerése után Magyarországon az állam határozta meg munkahelyünket. Ahhoz a rendszerhez szoktunk hozzá. Közvetlenűl a bevándorlásunk után tájékozatlanságunk miatt, azt hittük, hogy BC-ben az összes ócska munkát nekünk, magyaroknak tartogatják.

Vancouver: 1957 szeptemberében, elkezdődött az egyetem. Legtöbbünk, mivel nem volt nyári munkánk, bankkölcsönből fizettük a tandijjat. Ez elég nagy gondot és reménytelenséget okozott. Nekünk lelki gond volt kölcsönt kérni, amikor olyan szegényesnek tüntek a munkalehetőségek. Nem ismertük ezt a módszert sem. A bank készségesen kölcsönzött! Dacára a rémhírnek, nem tanultunk ingyen és nem laktunk ingyen Vancouverben tanulmányi éveink alatt. Minden soproni erdőmérnök hallgató pontosan annyi tandijjat fizetett, mint a kanadai erdész diákok. Akinek nem volt munkája, az bankkölcsönből fizette a tandijjat. Én is a Bank of Montreal kölcsönéből fejeztem be az 5.évemet, amit néhány év alatt visszafizettem. Lakásról magunk gondoskodtunk. Bőven volt albérleti lehetőség. Az év végéig még élveztük az állam havi $65-os segíségét.Dacára a nyári munkahiánynak, 1957 szeptemberében, 210 magyar diák iratkozott be és 28 tanárunkkal csatlakoztunk a UBC erdészkarához, mint annak 'Soproni Division'-ja. Tanárjaink nagy szorgalommal készítették elő az új tanterveket. Sok energiát, felmérhetetlen hivatásérzetet és hatalmas szaktudást kivánt az új tanrend felépítése és a kanadai tárgyak beépitése a szigorú soproni tanrendbe.

Hatalmas változások és hosszú vándorlás után, 1958 tavaszán megkaptam az erdőmérnöki diplomát. Részemre nagy öröm és hatalmas büszkeség volt! Sajnáltam, hogy nem oszthattam meg az nap örömeit szüleimmel. 30 évfolyamtársam jött Kanadában, ebből 27-en végeztünk. Mi voltunk a 'UBC-Sopron Divizió' első végzettjei. Sajnos szakmai munkakörbe csak kevesen találtak elhelyezést, de legtöbbünk talált valamiféle munkát, amiből fenntartottuk magunkat. Többen tovább tanultak, magasabb akadémiai fokozat megszerzéséért. A kezdet nehéz volt, de keményen dolgoztunk, és szabadok voltunk. Minden nap egy kicsit több reménnyel és szebbnek láttuk a jövőt.

1961-ben bezárúlt a soproni divizió. 1957-ben 210 diák iratkozott be, ebből 140 végzett és kapott erdőmérnöki diplomát. 70 diák más szakon folytatta tanulmányait, pályát változtatott, vagy ki-maradt az egyetemről. Tanárjaink munkaviszonya a UBC-vel megszűnt. Az idősebbeknek sok problémája volt új állást szerezni.

Epilógus: Most 50 esztendő elmúltával meg kell vizsgálnunk néhány alapvető kérdést. Ezzel tartozunk befogadott hazánknak, a sok-sok nemzetiségű kanadai embertársainknak, utódainknak, hazánknak és a magyar bevándorlás történelmének.

Vajjon hiba volt-e, hogy Kanadába jöttünk? Legtöbben keveset tudtunk Kanadáról. Hallottunk szabadságáról, hideg teléről, szép erdeiről, füvespusztáiról, a Sziklashegységről, és általában az ország természeti kincseiről. Nem ismertük lakosságát és társadal-mi életét. Az inuitokat eszkimóknak hívtuk és a kanadai lovasrendőröket pedig Janet McDonald és Eddy Nelson hollywoodi alakításaiból ismertük. Úgy érzem, hogy legtöbbünket vonzott ez az ismeretlen, hatalmas, de szabadnak mondott világ. Az első néhány év kezdeti nehézségei után kiderült, hogy mindazt, amit az országról elképzeltünk, valósan itt volt. Most 50 esztendő után elmondhatom, hogy a Teremtő jó helyre vezérelt. Jól választottam. Találkoztunk-e társadalmi megkülönböztetéssel, vagy kizsákmányolással a bevándorlásunk után? Volt bőven megkülönböztetés és akadt kizsákmányolás is szép számmal. Az elején sokszor, úgy éreztük, hogy túl keményen dolgozunk és minden vacak munkát Kanadában nekünk tartogattak, minimális bérért. Vagyis, azt gondoltuk, hogy kizsákmányolnak. Nem tudtuk, hogy főleg ezekre a munkákra toborozza az ország a bevándorlóit. Az ólcsó munkaerő a hajtókereke a bevándorlásnak. De meg kell jegyeznem, hogy a legtöbb magyarnak a bevándorláskor nem igértek semmit a szabadságon és egyenjoguságon kivűl.

Megadta-e a kanadai társadalom a lehetőségeket arra, hogy ne váljunk a munkaadók prédájává? Sok esetben a munkaadók kihasználták szorgalmunkat, félremagyarázták kedélyes moso-

lyainkat, melyek rendszerint nyelvi zavarainkat takarták. Kezdetben nem az államnak dolgoztunk, hanem magánvállalatoknak, melyeket a profit vezérel. Bár Kanada munka és munkabér törvényei szigorúak és szabályozottak voltak, a munkaadó ha tehette, különösen vidéken, gyakran kihasználta a nyelvtudás hiánya miatti tájékozatlanságot. Az élelmesebb bevándorló, ahogy elért egy alapvető nyelvtudást, az ilyen helyet azonnal otthagyta és képességének megfelelő munkát keresett. Nagy áldozattal járt a nehéz napi munka után az angol nyelvtanulás, de ezt egy évig, a legtöbb helyen, ingyen biztosította az állam. A nyelv ismerete volt az egyetlen út a jobb állás eléréséhez és a kanadai életmód megismerésére. A tudás mindig a legbiztosabb védelem a predátorok ellen.

Megkapta-e a bevándorló a lehetőségeket a munkára, a szabad éltmódra? Nehéz volt a kezdet, de a munka lehetőségét, mindenhol és mindenkinek megadta a kanadai társadalom. Ezek megtalálásához és kihasználásához feltétlen szükséges volt az angol nyelv alapismerete, az emberi szorgalom és alkalmazkodási ügyesség. A szabad, családias életmód első pillanattól mindenkinek biztosított volt. Ez talán a legmegnyerőbb és legértékesebb kanadai társadalmi jellegzetesség.

A kanadai állam anyagi befektetésének kamatos megtérülése mellett beszélnünk kell, a hatalmas, kanadai társadalmat formáló, pénzben kifejezhetetlen emberi értékekről. Sokat, mindenünket adtunk Kanadának az elmúlt 50 esztendő alatt. Országot építettünk, munkás életünk fizikai és szellemi erejének halmazát és magyarságunkat ajándékoztuk. Micsoda hatalmas ajándék! Cserébe e szép országtól, mi is sok kincset kaptunk. Biztos menedéket, amikor hontalanok voltunk. Szabadságot és egyenlő jogokat élveztünk. A kanadai társadalom megnyitotta a végtelen lehetőségek útját. Az elszaladt 50 esztendő alatt békét, biztonságot, otthont és egészséges életformát biztosított nekünk. Jack Pickersgill, 25 esztendő után, ezeket mondotta rólunk:

> Most of the countries of refuge wanted to receive Hungarians who could start to work immediately, but we in Canada alone encouraged students to come here to complete their studies. We believed, in the long run, their additional qualifications would increase their contribution to their new homeland. I believed that the Sopron faculty by staying together to complete their studies could make an even greater contribution to the development of our forest industry and our national life. In the quarter century since 1957, Dean Roller and the professors and students from Sopron have exceeded my highest hopes. In every province and region of Canada graduates of the Sopron faculty are numbered among the leading citizens. The freedom fighters from Hungary -over 35,000 of them came to Canada- were as fine a group of immigrants as our country ever received. Among the very best were the foresters from Sopron (3).

Források: (1). Dreisziger, N.F., 1982, Struggle and Hope, McLelland and Stewart, Toronto, ON,.(2). Michener, J.A.,1957, Bridge at Andau, Random Publ,.(3).Roller, K.J, 1986, The Sopron Chronicle, Rákóczi Foundation , Toronto, ON

Philip Hahn: **How the East got 'Westernized'**

The East-European reform movement for democratization has been welcomed around the world, but it has been perhaps most welcomed by those who pioneered the movement and who dared to oppose communism and the mighty Soviet military power. These were the factory workers who rose up in East Berlin in 1953; the Polish population who demonstrated for more freedom; the Hungarians, who took part in their nationwide armed revolution in 1956 and Czechoslovakians who tried to loosen their 'yoke' in 1968. All these heroic efforts where opposed and put down by the mighty Soviet military power, while the free world looked on and did very little beside providing some humanitarian aid, offering a lot of sympathy and accepting some unfortunate refugees.

In the effort to gain freedom, the people in these countries suffered greatly. Thousands lost their lives during and after the armed uprisings, others got jailed and tortured. Tens of thousands were compelled to become political refugees, scattered around the world. In spite of finding freedom and a chance for prosperity, these émigrés also suffered greatly. They left behind family, relatives, friends and their beloved homeland. These couldn't be replaced. It isn't an easy decision to leave one's homeland to start a new life in another world. Most political refugees leave all their possessions behind and face uncertainty. By being a foreigner, not knowing the country, its people, the language, a refugee faced a lot of obstacles.

I happened to be one of those more fortunate ones who managed to get out of Hungary after the ill-fated 1956 revolution. I became as a member of a sizable student group from the University of Sopron, a political refugee in Austria. Eventually the group emigrated to Canada and most of us finished our education and settled, thereafter in different parts of North America, established families and acquired new friends. We became citizens of our adopted countries and set out to see the world. For our first large trip we often targeted our former homeland to visit family members and friends whom we left behind without saying farewell. Through these visits we rekindled our ties and maintained them from there on. This also gave us a firsthand opportunity to follow the economic and political reforms which took place after our departure. We had some interests in these, because we felt that our efforts in 1956 weren't in vain. It seemed that what we wanted to achieve then, might have a chance to succeed after all. The following story gives a brief account for this in Hungary and in the other communist-ruled countries of Europe.

After crushing the 1956 Hungarian Revolution, the Soviets, as a reward for turning his back on the revolutionary government, made János Kádár the new communist dictator of the country and saw him to carry out a program of severe repercussions. Both events aroused a strong anti-Soviet sentiment around the world, which was effectively used by the US as a weapon of the 'cold war'. Possibly in response to the unfavorable world opinion, the Soviet and Hungarian leadership eased the severity of their treatment of the 'antirevolutionary elements' of the population and gradually put 1956 behind them. The population of Hungary was not in the mood to revolt again either; the country needed a chance to heal the wounds. Among some political and economic improvements a general amnesty was declared in 1963 for all accused participants in the 1956 revolution. Those who were in jail were released, but not necessarily forgiven. They could resume their lives within certain limits. Naturally, those who died or were put to death could not be brought back and were not talked about by the regime. The nearly 250,000 souls, that left the country were allowed to apply for visas and were granted such with some exceptions. The exceptions included those who were still not desirable in the country for certain political reasons. These changes also triggered the beginning of Hungary's tourist boom that vastly changed the country's economic and political

life and made a little gap in the 'Iron Curtain. The western currencies brought into the country enabled Hungary to improve the standards of life and to boost trade with the capitalist west. The increased tourism created a domino effect on the country's economy. Tourists needed accommodations. This opened up the need to build more hotels, restaurants and other tourist facilities. The country's road system had to be improved because a lot of westerners came by cars. The whole transportation system needed to be modernized. Foreign visitors with financial or business interests noticed opportunities for involvement. They also noticed that Hungary appeared to be freer than any other Soviet-satellite country and felt their investments would be safe. To qualify for loans from the World Bank, a team at the Budapest School of Economy worked out a plan for structured economic plan in 1967, called the 'New Mechanism'. Although the government badly needed such a program, its implementation, however, required a major change in the political system first. There was a need for openness with more political freedom. When the government was ready to implement the program, it was also ready to fulfill some of those requirements. Surprisingly, the Soviets didn't make any effort to block this shift in the country's policies. I happened to be in Hungary on my first visit, when the program was announced. It had two basic components. First, the provision of some political freedoms, which did not include free speech, free press or freedom of assembly. However, it allowed more freedom to trade with the west, to visit the west, to put the best qualified people into technical positions regardless of 'Party affiliation' and to seek input from and cooperation with workers. Second, it included economic incentives through profit sharing at each work place in the form of performance bonuses; it designated the inefficiently run service industry to be operated as a private enterprise in a lease or actual sale form. It allowed the opening of small shops for manufacturing purposes. It provided loans and tax incentives to private enterprises. It established saving banks to handle the citizen's money. It provided possibilities for private individuals to raise and market livestock on limited bases. It permitted the construction of small greenhouses for private produce production for sale at farmers markets. It encouraged the highly labor intensive farm crop production on family plots within the farm cooperatives.

The 'New Mechanism' program was structured enough to impress the government, a large portion of the population and the western business world. The adoption of the program took place in 1968 and, no doubt, marked a new beginning in Hungary's political and economic life. The humble beginning grew into an impressive program as time went on and eventually developed into the famous 'Hungarian Reform Movement' which the west called 'Goulash communism'.

Similar reforms in neighboring Czechoslovakia ended in the Soviet led Warsaw Pact invasion in 1968 because the pace of change pushed by the Czech leader, Dubchek exceeded the Soviet's tolerance limits. The West again expressed its unhappiness but did nothing to help. In the meantime, Hungary didn't repeat its 1956 mistakes to carve out massive and quick reforms. They moved deliberately and slowly and mostly on the economic front. They did this by generating funds for economic development from inside and outside the country.

For those who lived in the country and witnessed its daily development the changes looked like a gradual process. But for those who lived outside the country and visited infrequently, each visit meant a sharp change and a pleasant surprise. When I arrived for my second visit in 1974, I could not believe my eyes in seeing the changes all over the place, mostly in new home construction, car ownership, consumer goods availability and small shop/store ownership. By that time, the country had a tourist trade of over ten million visitors a year and the numbers increased year after year. While prosperity increased in Hungary there were food shortage developing in Poland. Two union movements, the farmers union and the workers union, started to surface to demand changes. The government recognized the problems and accepted legitimate complaints of both groups and allowed their activities. After gaining some power and freedom, however, the unions wanted more, thus the 'Solidarity' movement was born. In the ensuing years the movement was forced underground, but the desire for change carried on. In the meantime Hungary continued on its slow but determined path.

During the 1980's there were major changes in the leadership in the two major world powers which had a great effect on the continuation of the democratization of the eastern block countries. When President Reagan took office in the United States in 1980, he was determined to restore the balance of power between the east and west, because he knew that the only way to negotiate with the Soviet Union was through strength. The mad arms-race that ensued nearly bankrupted the Soviets and they 'blinked first' when Gorbachev gained control of leadership of the Soviet Union in 1985.Gorbachev began to seek solutions without confrontation and his approach resulted in much reduced tensions between the competing powers. At home, Gorbachev initiated a reform program, the first step of which was 'glasnost' or 'openness policy'. That was remarkably similar to the first step in the Hungarian 'new mechanism'. Glasnost was closely followed by 'perestroika' or 'restructuring' The orientation of both programs was more political than economical, that was somewhat different from the Hungarian approach were building the economy came first. Gorbachev also reshaped his countries' foreign policy by being more willing to negotiate and to compromise. One important treaty was the elimination of missiles in Europe, which step eased political tensionsand made room for further reforms.

While the reform movement was in progress in the Soviet Union, Hungary gradually made moves towards democratization, initiated by liberal-minded members of the Party. Kadar was replaced by Karoly Grosz as General Secretary of the Communist Party, in 1987. Since the 'Party' gradually lost power in the political reform movement, the position of the Prime Minister, filled at the same time by Harvard educated Miklos Nemeth, gradually became more important than that of the Party Secretary. Nemeth's commitment to the reform movement in Hungary equaled Gorbachev's at home and he enjoyed Gorbachev's full support.

A significant step in the democratization process was the acknowledgement by the Party hierarchy, that the 1956 Hungarian Revolution was a 'popular uprising' and that the 'counter-revolution' stigma attached to it by the Party was wrong. That was also a trigger point for rehabilitating the political martyrs, who were executed by the Kadar regime. With some fanfare, the earthly remains of Prime Minister Imre Nagy and four of his co-accused, were recovered from unmarked graves and reburied on June 16, 1989, or exactly thirty-one years after their execution. With the above act the political events in the country started to escalate. Parties, beside the Communist Party were formed and previously banned political parties were also reactivated. These included the Social Democratic, the Small Landholders and the Peasant Parties. The most noted new parties were the Democratic Forum, the Free Democrats and the Young Democrats. The

emergence of all these parties marked the beginning of a process that soon led to the election of a democratically chosen government.
1989 brought more changes to Europe. There was a 'new spring' for Prague, a new awakening for the Polish movement. Hungary opened up the 'iron curtain' near Sopron for East-German refu-gees to get to West Germany in a roundabout way. This and the massive protests in East-Germany eventually led to the tearing down of the 'Berlin wall' and to the reunification of Germany. There were also major political changes in the Balkan countries and in the Baltic nations as well and were followed by the break-ing-up of the Soviet Union itself.
In today's world these changes are very much taken for granted but, in my opinion, these were the most monumental political events during the second half of the twentieth century. The 1956 Hungarian Revolution and Hungary had a pivotal part in shaping these developments and achievements. *(Philip F. Hahn, Class of '59)*

K Ö Z E L M Ú L T

Apt Kamill: **Életek, emberek...** (3.folytatás)

Apámat is elvitték katonának, de állása miatt nélkülözhetetlennek minősítették, és pár nap múlva haza jött. A faluban a háborúból mi nem sokat láttunk. Csak annyit, hogy az amerikai légierő különböző alakulatai ott fölöttünk gyülekeztek nagyobb bombázások előtt, és onnan mentek aztán vagy Pestet vagy valami más célpontot bombázni. Amikor a rádió bemondta, hogy: „Achtung, achtung! lichtspiele. Krokodil gros, Baja, Bácska", akkor már mentünk ki az udvarra, és rövid időn belül elkezdett remegni a levegő. Nagyon magasan, száz meg száz bombázó kőrözött, egyre több és több, azután megindultak, rendszerint északnak, vagy észak-nyugatnak. Ilyenkor majdnem mindig megjöttek a Messerschmidtek, és mi mint a színházban néztük a légi harcot. Le is lőttek néha egyet-egyet. A falu közelében két B24-es Liberátor, meg egy B19-es Superfortress zuhant le. Apám befogatott és kimentünk a még égő, vagy füstölgő roncshoz. Apám villanymotorokat szerelt ki a gépekből, és különböző szerkezeteket csinált egy részükből, egy részük meg megmaradt. Még '56-ban is hagytunk otthon néhány ilyen felhasználatlan, repülőből származó 24 voltos motort. Egy alkalommal egy Mustang kilőtte az egyik Messerschmidt-et. A pilóta kiugrott, és szépen jött lefelé ejtőernyőjével. Már csak pár száz méterrel volt a föld felett, amikor egy Mustang viszajött és szétlőtte a feltartott kezű pilótát. Ma is látom, ahogy a szétlött ernyő lassan kinyúlik, és egyre gyorsabban kígyózik a pilóta után. Szóval, nem csak az oroszok és a németek szegték meg itt-ott a 'Genfi egyezmény'-t. Mi felháborodtunk, mert azt tartottuk, hogy kulturember ilyet nem csinál. Azóta ezzel kapcsolatban három dologra jöttem rá. Először, hogy a kulturember nagyon ritka jelenség, másodszor, hogy Amerikában különlegesen ritka, harmadszor, hogy a gyűlölet, vagy a bosszú bárkiből vadállatot tud csinálni.

□

A front már közel volt amikor, 1944 november 29.-én egy menekülő, főleg 'Volksbundista' svábоknak szánt szerelvényre minket is föltettek, s elindutunk Németország felé. Az útra csak részletekben emlékszem. Marhavagonokban utaztunk, napos, majdnem nyári idő volt. A vagonban több család volt, köztük mi, anyámmal meg a bátyámmal és Magdus néném két lányával. A vagon ajtaja nyitva volt, csak valamit odatettek eléje, hogy a gyerekek ki ne essenek. Támadást nem kaptunk. Arra emlékszem, hogy valahol Celldömölk környékén elég sokat álltunk. A nép egy része kiszállt dolgát végezni, vagy csak járni egy kicsit. Láttam egy öreg svábasszonyt, ahogy a vagon mellett a szoknyáját finoman, két újjal kicsit előre húzta és állva odapisilt a sínek mellé. Ez az egyik emlékem. A másik, amikor megérkeztünk, azt hiszem Styer-ba, és elvitték az egész társaságot fertőtleníteni és fürödni. Valami laktanya lehetett, nagy fürdőteremmel, ahol először a férfiak, utánna a nők csoportosan fürödtek. Én még kicsi voltam, hát anyámmal hagytak, és a nőkkel fürödtem. Falusi gyerek létemre tudtam mi a különbség férfi és nő között, de akkor láttam először meztelen asszonyt. Nem érdekelt különösebben, de megmaradt az emlék. Akkor volt először, hogy láttam amikor embereket terelnek mint a birkát.
Elég sok csomagunk volt. Füstölt sonka, száraz kalbász, egy véndő zsír, miegymás ennivaló, ruhák, amiket hirtelen összekapkodtak az útra, meg egy nagy láda, amibe értékesebb dolgokat vittünk, eladni, pénzt csinálni ha kell. Ebben a ládában többek között volt egy értékes aquarell gyüjtemény, amit valami nagybácsi festett egy világkörüli úton. Egy kép maradt csak otthon, ami a falon volt bekeretezve, és ott felejtették. Erről az állomásról már nem marhavagonban mentünk tovább, hanem kisebb csoportokban, közönséges vonattal. Mi nem tudtuk mozgatni a nagy ládát, hát anyámnak sikerült a helyi apáca kolostorba biztonságba helyezni azzal, hogy majd vissza jövünk érte, amikor rendeződik a világ. Vissza is mentünk '56-ban, de az apácák azt mondták, hogy ott senki nem hagyott semmit.
Styer-ból minket Bajorországba, egy Pfarkirchen nevű kis városba vittek. A Hotel Rot-ba kiraktak bennünket, és azt mondták, hogy szabadok vagyunk, mehetünk ahova akarunk, vagyis, ahol befogadnak. Szerencsénk volt, anyám munkát kapott a Kafé Gratzel nevű kis kávéházban, egy végtelenül aranyos jó családnál, mint konyhalány. A tulajdonos, Frau Gratzel, özvegy öregasszony volt. A lánya, Frau Annie, hadiözvegy a mellettünk lévő házban lakott három lányával. Nagyon jók voltak velünk. Azok közé a nem túl sok német közé tartoztak, akik úgy érezték, hogy a magyarok sorsa a németek felelőssége. Náluk éltünk hat hónapot, mint a család része.
Az elején vártuk apámat, de nem jött. Aztán anyám vonatra rakott bennünket és elmentünk Kismartonba, a Hercegi Hitbizomány központjába, hátha ott tudnak róla valamit. Az erdészet főnöke, egy Majtényi nevű idősebb erdőmérnök mondta meg anyámnak, hogy apám otthon maradt. Akkorra az oroszok már elfoglalták Gyulajt, nem volt semmi mód a kommunikációra, hát anyám sírt egy csomót és vissza indultunk Pfarkirchenbe. A pár száz kilométeres út három napig tartott. Kutya kemény tél volt. A vonaton már nem volt ablaküveg, sem fűtés, de golyó luk volt bőven. Többet álltunk, mint mentünk. Jövő és menő katonavonatokat engedtek el előttünk, tele sebesülttel, meg a front felé tartó tizenéves 'katonákkal'. Anyám bebugyolált bennünket pakrócokba, a lábunkat újságpapírba tekerte, de azért mind a kettőnk lábán elfagyott a kisújj. Megint csak szaggatott képek maradtak meg az útról. Amikor Linzbe értünk, szóltak a szirénák. Nagy riadó volt. A vonat meg sem állt, csak egy közeli alagútban. Hallottuk a bombázást, ahogy az amerikaiak a katonavonatokkal tele linzi állomásra bombaszőnyeget terítettek. Később tudtuk meg, hogy az állomásból nem maradt semmi. Aztán valahol beszállt egy harminc-negyven év körüli asszony, s a bátyám megjegyezte, hogy 'édesanyám, milyen csúnya ez a néni'. Anyám összeszídta, hogy hogy mondhat ilyet, miegymás. Ültünk egy darabig, s egyszer

csak megszólalt a néni. Magyarul! Azt is túléltük. Szerencsésen vissza értünk Pfafkirchenbe és megkeztük a 'flüchtling' életet. Az elején jártunk iskolába, de aztán az iskolák is megteltek sebesülttel, a normális élet leállt, mindenki a háború végét várta. Érdekes volt a kávéházban hallgatózni, ahol helyi öregek, és lábadozó vagy szabadságon lévő katonák beszélgettek, persze a háborúról. Nem tudom, hogy ez mikor kezdődött, de ebben az időben senki sem dicsérte, vagy támogatta Hitlert. Gondolom, az esetleges spicliktől félve, vigyázva, de néha élesen is kritizálták a háború értelmetlenségét.
Anyám jól beszélt németül, mi is valmelyest, és a német környezetben nagyon hamar megtanultuk a nyelvet, koruknak és eszünknek megfelelő szinten. Német gyerek barátaink nem voltak. Akikkel itt ott találkoztunk, vagy elkerültek, vagy per 'ungarische hund' szólitottak bennünket. Volt egy Max nevű, nálunk jóval idősebb szomszéd gyerek, aki kicsit túlzásba vitte a 'magyar kutyázást', így a bátyám egyszer jó alaposan megverte. Azután békén hagytak. Életemben ez volt az egyetlen eset amikor a bátyámat verekedni láttam. A Gratzel család szeretett bennünket. Anyám nagy segítségére volt az öregasszonynak. Frau Annie beteges volt. Nem sokat járt hozzánk. A lányai, két nagyon szép 17 év körüli iker, az Annemarie és a Marianne, meg a csupa kéz-láb, 13 éves Margot sokat voltak nálunk. Mind a két nagylányba szerelmes voltam. Nálam igen korán felszínre jött a szexualitás. Szinte beleszédültem, amikor a terraszon napozó ikrek fürdőruhán át kirajzolódó idomait néztem. Még nyolc éves sem voltam.
Sok, számomra érdekes dolog volt Németországban. Például, furcsa volt, hogy csak a konyhában fűtöttek. Az emeleten a hálószobákban nem is volt kályha. Lefekvés előtt félórával felvittünk egy lapos, csavaros tetejű bádog edényt, tele forró vízzel, és beraktuk az ágyba. Igy mire lefeküdtünk, a takaró alatt valamivel fagypont fölé emelkedett a hőmérséklet. Ott aztán összebújtunk és melegen tartottuk egymást. Az asztalon reggelre megfagyott a víz. Megszoktuk. Jókat aludtunk.
Volt Pfarkirchenben még néhány magyar. Az iskolánkban a sebesültek közt feküdt egy Milinkovics Egon neű fiatal magyar katona, már gyógyuló, igen csunya, szilánk sebbel a lábszárán. Többször meglátogattuk. Vele aztán '57-ben Vancouverben találkoztunk ismét. Szobrász volt. Nekem nem különösen tetsző absztrakt dolgokat csinált. Volt azután még a Lácai család. A Lácai testvér a helyi nyilas iroda parancsnoka volt. Négy gyereke volt. Két velünk egykorú fiával sokat játszottunk együtt. A segédtisztje, Turincs testvér, a 'Hogan's heroes' cimű buta amerikai televizió sorozatból a Schultz őrmesterre hasonlitott. Nyilas egyenruhában jártak. Nem tudom mit csináltak, azt hiszem csak voltak és várták, hogy mikor dől rájuk a tető. Különben, akkoriban én is nagy nyilas voltam. A 'mindent vissza', és a Nagy Magyarország fogalmát igaz ügynek tartottam. Ennek a hatása sokáig velem maradt. A háború végén eltűntek a nyilasok. Úgy hallottuk, hogy Lácai az egyik szomszéd falu határában egy pisztollyal próbálta feltartoztatni az amerikai tank hadosztályt. Nem sikerült neki. Sajnos, vagy nem? Máig sem tudom.
Volt még két háborús élményünk. Egyik délután otthon voltunk anyámmal, amikor egy alacsonyan repülő Mustang riadó jelzés nélkül berepült a város fölé és kilőtt az állomáson egy mozdonyt. Nagy hanggal jött és pont a házunk fölött nyitotta meg a gépágyút. Anyám "jesszusom, gyerekek, bombáznak" felkiáltással tuszkolt be bennünket az asztal alá, de addigra már vége is volt a támadásnak. A másik, Poking falu mellett történt, ahol unoka testvéreim laktak. Akkor már ott volt Gyuszi bácsi, Magdus nagynéném ura. Rözsét vittünk haza bátyámmal meg Gyuszi bácsival. Ahogy az erdő szélén húztuk a kis kocsit, ránk csapott egy Mustang. Szinte a fák fölött jött a semmiből, ránk géppuskázott és pillanatok alatt eltűnt. Mellénk lőtt. Készakarva, vagy véletlenül, nem tudom. Arra emlékszem, hogy nem is volt időnk megijedni. Ez már akkoriban volt, mikor Eisenhower kiadta a parancsot, hogy mindenkire lőni kell. Azután bejöttek az amerikaiak, és vége lett a háborúnak. Nálunk lövés nélkül zajlott le az egész. A kávéházból amerikai tiszti étkezde lett. Mi soha nem éheztünk. A bőség és pazarlás, amit az amerikaiak hoztak elképzelhetetlen volt.
Egy késő tavaszi délután, éppen vacsorához készültünk amikor anyám felküldött valamiért az emeletre. Ahogy mentem a folyosón szembe jött velem apám. A boldogság leírhatatlan volt. Egy parasztszekéren jött végig a megszállt területeken át Gyulajtól Pfarkirchenig. A szekérbe egy nagyon csúnya, girhes nagy ló meg egy öszvér volt befogva. Komikus volt a Piros meg a Murci egymás mellett. Apám direkt kiválasztotta a kettőt, hogy nehogy elvegyék az ororszok, ami akkoriban gyakori volt. Megnövesztette a szakálát, ami már rendesen fehéredett. Igazoltatáskor az oroszok csak nevettek és tovább engedték. Egy fiatal erdőmérnök jelölttel, Vice Ernővel, kettesben jöttek. Kalandos út volt, de sikerült. Pár nap mulva haza indultunk. Gyönyörű, napos májusi délután kapaszkodtunk fel a szekérre, és mentünk kelet felé, Steyrig. Itt volt az orosz meg az amerikai zóna határa. Itt az amerikaiak nem engedtek tovább bennünket a szekéren. Egy gyüjtőtáborba tettek, azzal, hogy amikor összejön elég ember, vonattal visznek Magyarországig.
Két hetet töltöttünk a táborban. Sok magyar lakott itt, sátrakban egy erdő szélen, amerikai örizettel. A táborban volt sok ismerős is. Apámnak több kollégája, katona tisztek, meg más, főleg úri népség. Volt aki haza készült, de legtöbben maradtak, bevándorlási engedélyre vártak, valamelyik nyugati államba. Ott volt Flandorffer Fóni bácsi is családostól, meg Tisza Kálmán, akikkel később Délamerikában találkoztunk megint. Szabadon jártunk keltünk, az amerikai őrség nem szólt bele az életbe. Csokoládét meg rágógumit kaptunk tőlük, és csavarogtunk, játszottunk a környéken. Az erdőben találtunk egy elhagyott német repülőteret. Több tucat repülő volt szép sorban egy nagy tisztáson, teljes fegyverzettel, töltött géppuskákkal, csak benzin nem volt egyikben sem. Volt ott Storch, Me109, Fw190, meg egy Me210-es is , ami az első lökhajtásos repülő volt a világon. Senki nem volt ott, csak mi. Titokban is tartottuk és naponta odajártunk 'repülni'. Kibe másztunk a gépekbe, egyik pilóta ülésből a másikba, és légicsatákat vívtunk. Valami véletlen szerencse folytán egyikünknek se sikerült elsütni egy géppuskát, vagy gépágyút.
Néhány hét múlva összejött egy szerelvény, s vonatra raktak bennünket, ami amerikai őrséggel vitt a magyar határig. Onnan aztán ment tovább, ki hogy tudott. A közlekedés kaotikus volt. Menetrend nélküli vonatok jöttek, mentek, álltak, vártak, emberekkel a kocsikban, a kocsik tetején, az ütközőkön, ahol csak volt valami kapaszkodó. Ha a vonat állt a férfiak eltűntek, mert aki férfit az oroszok megtaláltak azt vitték. Hova? Nem tudom, de valószínűleg valamelyik Gulág táborba. Mi szerencsésen hazaértünk, bár Hajmáskéren kifosztott bennünket néhány részeg orosz katona.
Pár nappal azután, hogy mi anyámmal kimentünk Németországba Gyulajon is átment a front. Nálunk semmi baj nem történt, de a faluban bizony igen. Volt egy Gyánó nevű ember, aki felcsapott oroszvezetőnek, ami annyit jelentett, hogy együtt ivott az orosz katonákkal és lányos, menyecskés házakhoz vezette őket, ahol aztán elszórakoztak a család nő tagjaival. Ha volt férfi és ellenállt megverték, vagy agyonlőtték, ami enni-innivaló volt fölélték, aztán mentek tovább. A faluban néhány férfi, köztük két erdész

is, összeállt, elkapták a Gyánót, leszúrták és megpörkölték, mint a disznót, aztán a gondnokság egyik kocsijával kivitték és bedobták a dögkútba. Ez éjjel történt, apám nem tudott róla semmit, de '46-ban őt is letartóztatták, mint bűntársat Hat hétig vallatták az ÁVó-n, de a tárgyaláson felmentették.
A háború utáni Gyulajon én nem láttam változást. Hiányoztak emberek, mint a Korzsinek fiúk, de abban a zavaros időben ez alig tűnt fel. Ami változás volt azt gyerek nem vette észre. Nyár volt, szabadok voltunk a megszokott környezetben játszottunk. A faluban akkor már csak két vagy három orosz volt, akiket nem is igen láttunk. Egyszer találkoztam eggyel. A piactér közelében volt elszállásolva. Fiatal gyerek volt, még húsz éves sem. Nem bántott senkit. Egyszer, amikor a Mukin lovagoltam a faluban, be volt rúgva és megjött a kedve a lovagláshoz. Leszállított a lóról és megpróbált felmászni rá. Én nagyon megijedtem, és beszaladtam a községházába, ahol a magyar 'nemzetőr', olyan rendőr katona féle, egy Szlotta nevű ember állomásozott. Elpanaszoltam neki a fájdalmamat, ki is jött velem. Addigra az orosznak sikerült felkapaszkodni a Mukira, és nagyon boldogan feszített a nyeregben. A Szlotta akkora pofont adott szegény gyereknek, hogy leesett a lóról. Én meg felültem, és haza nyargaltam. Azután csak az erdőre jártam lovagolni, még egy darabig.
A hercegi hitbizomány megszűnt, és '46 juniusában Gyulajról Szekszárdra kerültünk. Apám itt főhercegek meg főispánok helyett Rákosi Mátyást meg Tildi Zoltánt vadásztatta a gemenci erdőben

□

Egy darabig nem írtam. Tegnap kezdődött 2005. Körülbelül egy hónapja halt meg Orosházi (Osbach) Ottó, otthon, Rákosszentmihályon. Ő volt az utolsó kapocs gyulaji gyerekkoromhoz. Édesapja molnár volt a faluban. Szép nagy malmuk volt a Kurdi utcában. Ottó 11 évvel idősebb volt nálam, így akkoriban nem barátkoztunk, csak ismertük egymást. Hőgyészen tanult ki molnárnak és mint molnár segéd dolgozott a saját malmukban. Katonasorba kerülő legény volt, amikor az oroszok elfoglalták Gyulajt. Ő is része volt a társaságnak akik ellenálltak. Úgy tudom a Gyánó ügyben benne volt, de inkább csak mint jelenlévő, mert a későbbi tárgyaláson nem ítélték el. Közvetlen a Gyánó eltétele után elbujkált. Négy hetet töltött a gyulaji erdőben, amíg az oroszok keresték. Többször átfésülték érte az erdőt, de szerencsére nem kutyákkal, mert egyszer majdnem ráléptek ahogy egy kis mélyedésben, falevelekkel letakarva feküdt. Így úszta meg azt a kirándulást, amin a Korzsinek Gyulát agyonverték. Később se jöhetett vissza Gyulajra. Valahol másutt tartoztatták le, '46 elején, a tárgyalás előtt. A vizsgálati fogságot együtt ülték végig Apámmal. Jó alaposan el-elverték a társaságot, csak Apámat nem bátották. Neki még dohányozni is lehetett. Ottótól tudok néhány dolgot erről az időről. Apám nem beszélt róla. Apám néha, amikor rendesebb őr kisérte valahová, égő cigarettát dobott be hozzájuk a cellába. Nagy dolog volt ez akkoriban. Nem is annyira a cigaretta, mint az emberség, különösen az őr részéről. Erőt adott a túléléshez. A tárgyalás után sem hagyták békén Ottot. Bár szabadlábon volt, munkát nem kapott a környéken. Ott kellett hagyja a molnár mesterséget. Orosházira változtatta a nevét, felment Pestre segédmunkásnak, aztán sofőr lett, majd géplakatos, míg végül fagylaltárús az állatkertben. Gyulajon persze mindenüket elvették, de Pesten nem piszkáták. Közben megnősült, egy Jankovics Marika nevű szép gyulaji lányt vett feleségül. A fagylalttal nagyon jól keresett, és amikor a rendszer kicsit megszelidült, szép nagy házat építettek Rákosszentmihályon. Talpra álltak. Két szép gyerekük lett, Gyuri és Éva , állatorvos és agrármérnök, szüleik egészséges életerejét örökölték. Negyven évvel a háború vége után talalkoztam újra Ottóval. Ő talált meg bennünket és vette fel a kapcsolatot Apámmal. Kint járt nálunk Kanadában. Körbe vittem kicsit a környéken, elmentünk a Sziklás Hegységet megnézni. Sokat beszélgettünk és igen megszerettem a mindíg mosolygó szemű, örök gyerek kedélyű, a magyarságához és a falunkhoz húsz körömmel ragaszkodó embert. Amikor a tánccsoportunkkal haza mentünmk 1985-ben, Otto pörköltes, szalonna sütéses kirádulást szervezett a gyulaji erdőben az Orosházi és Apt családok részére. Az erdőgondnok akkor a Barkóczy Pityu, az egykori Pári főjegyző fia volt. Gyönyörű napon Csillával és a gyerekekkel a Pityuval autóztunk a Vadászháztól az erdőn át a Cserepes 'gunyhóhoz'. Az élmény leírhatatlan volt. Az erdő, a negyven év előtti gyerekkori emlékek, szinte elsodortak. A szakács Zdeborszky Gyurka bácsi, volt gyulaji főjegyző, a kuktatűzrakó-pohártöltögető pedig Varga Vendel kisbíró voltak. A találkozás emlékzuhatagába még ma is beleszédülök. Életem egyik legszebb napja volt. Ottóval aztán sokat találkoztunk. A '89-es változás után, nagy lelkesedéssel vetette bele magát az életbe, becsületes kormányt, szabad emberséges életet remélve. Fia, Gyuri, Kisgazdapárti kéviselő lett, minden erejével és idealista, tisztességes gondolkodásával a szép új magyar életet akarta építeni. Ki is tartott tíz évig, amikor a sok csalódástól, a sziszifuszi tehetlenség érzésétől egyszerűen megállt a szíve. Ez az öregeket megtörte. Marika összeroskadt. Ottó tovább erőltette a hitet, de másfél év mulva meghalt.
Május közepén kimentem Szy Furival vadászni. Vancouver sziget közepe táján a White River forrásvidékén, a Victoria Csúcs lábánál táboroztunk. Furi 1923-as eresztés, erdőmérnök, az egyetemen tanárom volt. Édesapja, Szy Géza bácsi, szintén erdőmérnök, az Eszterházi Hitbizomány erdőgondnoka volt Dombóváron, így kicsi gyerek korom óta ismert. Nagyon lelkes vadász, kiváló puskás, megeszi a medve húst, így minden májusban, még ma is, nyolcvanon túl, kimegy medvére vadászni. Én nem eszem meg a medvét, a bőre nem érdekel, sajnálom is meglőni, következés képen csak mint vadásztárs megyek medvére Furival, már a harmadik éve. Bár évtizedekig elláttam a családot szarvas hússal, jól lőttem, kapásból is, mint tartalék puskás nem sokat érek, mert a múlt évben megvakultam a jobb szememre. Most tanulok bal vállról lőni, ami nehezebben megy, mint gondoltam. Hanem az erdő, a kintlét, nem változott. A csend, a magány, az igazi világgal való intim kapcsolat lefaragja a kérget az öreg lélekről, békét, perspektivát, nyugalmat ad.
Na, de hol is hagytam abba? Ja, igen! Eltűnt Gyulaj. Szekszárdra kerültünk. Szép május eleji napon, magasra rakott paraszt szekéen utaztunk anyámmal meg bátyámmal a hepe hupás Dunántúlon dombra föl, dombról le. Fiatal, pusztai gyerek, a Bence Jancsi volt a kocsis. Már rendesen benne voltunk a délutánban amikor, Kéty falu előtt eltörött a tengely. A Jancsi bement a faluba segitséget keresni, mi meg a bátyámmal kisnyulakat fogtunk a vetésben, játszottunk velük, aztán elengedtük őket. A faluból akkorra már elmentek a svábok. Bukovinai székelyek, csángók lakták. Két testvér volt a kovács meg a bognár. Befogadtak bennünket éjszakára, igazi székely vendégszeretettel etettek, itattak bennünket, s mire másnap délelöttre kész lett a kocsi, összebarátkoztunk velük. Járt is be hozzánk néha a család, amig Szekszárdon laktunk. Mari néni, az öreg szakácsnőnk úgy hivta őket, hogy 'a kétyi rokonok'.A költözködés is lezajlott lassan. Persze, a törött tengelyű szekér csak egy volt a sokból. Csak a selejt dám agancs, amit apám a Börcsök késesnek adott el, több mint két szekérre valót tett ki. Szóval, volt kacat bőven, de lezajlott. Amikor Szekszárdra értünk, az erdőgondnoki lakásban még Mérei nevű nyugalomba vonuló erdőgondnok lakott, igy pár hónapig nem tud-

tunk beköltözni. A Rákóci utcán a Damjanics utcával szemben, Antal Pista bácsi, ujságirónál laktunk albérletben, egy szobában, a holmink egy részével együtt. Annyi hely volt a lakásban, hogy egy mosdó állvány, meg két ágy pont elfért. Ott aludtunk négyen. A Mari néni valahol másutt húzódott meg, nem tudom hol. Nekem a helyszűke nem tűnt fel, hiszen sokkal kényelmesebb volt mint menekülésekor a marhavagon, amit jónéhány sváb családdal osztottunk meg. Ebből a lakásból, aztán a Rákóci út 48-ban hasonló albérletből kezdtük megismerni új világunkat, a várost.
(A.K., Class of '61)

ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK

Péch Gyula, volt II. éves hallgató beszámolója életútjáról

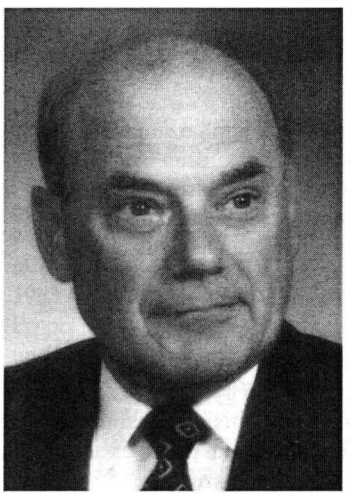

Mikor vonultál vissza az aktív foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?
Egy korábbi cikkem (Kapocs 42:20-1) arra mutat rá, hogy az ember nem mindig ura pályafutásának. Mint erdész kutató 1960 és 1996 között a Kanada Erdészeti Minisztérium Kutató Osztályának különböző intézeteiben dolgoztam. Nyugdíjazásom a terveim ellenére futott be. A kormány az állami költségek egyensúlyozása miatt alaposan lecsökkentette a kutató munkára szánt pénzt. Ez okozta 1995 nyarán, hogy becsukták a laboratóriumot, ahol dolgoztam. Velem együtt 75 alkalmazottnak felmondtak, de ugyanakkor beleegyeztek munkaviszonyom folytatásába még 9 hónapra, hogy üzembe állítsak egy automatikus meteorológiai állomás hálózatot. Igy lettem nyugdíjas viszonylag fiatalon, 59 évesen, egy hét híjával 35 éves szolgálattal, 1996 május 17-én. Az esemény nagyon megviselt. Kérésemre, édesanyám kijött látogatóba és a vele, valamint lányommal töltött idő segítettek életem átrendezésében, feszültségem feldoldásában.
Sakk versenyekre már nem járok, mert az drága mulatság, de évek óta a tavaszi iskolai szünet előtt 4-6 héten át tanítok gyerekeket sakkozni itt helyben. Amióta tilos dohányozni a klubbokban, nagy élvezettel járok megint verseny (duplicate) bridzsezni Az utóbbi években kevesebbet olvasok, de válogatós lettem: vagy hegyi expedícióról szól a könyv, vagy történelmi tárgyú. Jóformán mindenhová gyaog járok Deep Riverben. Testedzés az is, hogy két éve a nyári hónapokban gyeptekét (lawn bowling) játszok hetenként.
Milyen munkakörökben, s hol dolgoztál pályafutásod ideje alatt, és mit tartasz karriered zenitjének úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényü eredményekben?
Amikor 1960 májusában kezdtem a Petawawa Erdészeti Kisérleti Állomáson, Ottawa, ON-tól 200 km-re nyugatra, bizony alig beszéltem angolul. Szakirodalmat olvastam, ismerkedtem a meteorológiai állomás berendezésével és az adatok feldolgozásával. Pozícióm 6 hónaponként meghosszabbítható, átmeneti beosztás volt, mivel nem voltam kanadai állampolgár. Az igazgatóm meg volt elégedve munkámmal és javasolta hogy tanuljak tovább. 1961 nyarán, gyenge angol tudásom ellenére felvettek aYale Egyetemre, egy egy-éves MF. programra erdészeti ökológiából. Abban reménykedtem, hogy 1962 januárjában megkapom a kanadai állampolgárságot és sikerül egy állandó pozíciót kapnom munkahelyem. Sajnos a bevándorlóknak elő volt írva, hogy öt teljes évet kell Kanada határain belül eltöltenie, hogy állami munkahelyre pályázhassanak! Így aztán, 1962 tavaszán csak ideiglenes pozíciót adhattak a Valcartier Erdészeti Kisérleti Állomáson, Quebec provinciában. Dr. Paul Emil Vézina, erdőműveléstani problémákkal foglalkozó tudományos kutató, vett szárnyai alá. Két nyáron át dolgoztunk fénymérő-műszerekkel jegenyefenyő és 'Jackpine' állományokban,az alattuk cseperedő újulat fényszükségletén. Az adatokat télen dolgoztuk fel egy közösen publikált értekezésben.
1963 június 1-én, esküvöm, után három hónapra Québec városba költöztünk. Bár már 1962 november 21 óta kanadai állampolgár voltam, nem tudtam állandó állást kapni. A nehéz gazdasági állapotok miatt minden pozíció be volt fagyasztva. Döntenünk kellett, hogy hová menjünk. Megpályáztam egy ösztöndíjat a Guelph Egyetemen, Guelph, ON-ban, hogy tanuljak agro-meteorológiát egy kétéves MSc program keretében. Prof. K.M.King lett a tanácsadóm. Feleségem a McClelland & Stewart Könyvkiadónál, Toronto, ON-ban talált alkalmazást, mint grafikus tervező Hétvégeken láttuk csak egymást Guelphben, vagy Torontoban. Az első tanévben elsősorban fizikai tárgyakat hallgattam és tanulmányoztam az irodalmat. Tanácsadóm javaslatára azt kutattam, hogy hogyan lehet a napfény spektrumából, néhány keskeny sávon érkező energiát megmérni, amit a klorofil hasznosít a levelekben. Mivel mozgatni kívántam a műszert a levelek között, egy pályát kellet épitenem egy azon odavissza járó műszerpolccal. Négy keskeny műszert terveztem és építettem meg. Az észlelt gyenge elektromos jeleket felerősítettem és összegeztem egy erre tervezett elektromos készülékben. Minden sávnak megvolt külön az adatgyüjtő rögzítője, amivel percenként, tíz percenként, óránként, naponként napfelkelte és napnyugta között, mérhettem az átlagos energiát. Kettőnk neve alatt számoltam be az eljárásról és a méréseinkröl, az 'Első Kanadai Mikro-Meteorológiai Kongresszuson' (1965) Torontoban.
1965 februárban feleségem véglegesen átjött Guelphbe és március végén megszületett leányunk, Emilia. Ismét kérvényeztem állandósításomat, ez alkalommal sikeresen. Májusban kellett jelentkeznem Victoria, BC-ben, az Erdészeti Kutató Intézetben, mint tudományos kutató. Két évet töltöttünk ott. Én többnyire terepmunkával a nyári hónapokban, a csapadékkos Enderby melletti erdőkben, hulladékot égetve, majd Prince George felett, kisérleti tüzek terjedését figyelve, a zárt erdők alatti alomban. Azon a télen és tavasszal publikációim sajtó alá rendezése és egy új értekezésem írása foglalt le. Feleségem közben hat hónapra a szüleihez ment a kis Emiliával, és Tokyoban dolgozott. Amikor visszajöttek, kijelentette, hogy "vagy visszaköltözünk keletre a 'civilizációba', vagy elvál tőlem!" Megértettem, hogy a tehetséges, magas képzettségü grafikus nem akar tétlenkedni egy csendes városkában. Közben apósom, aki üzleti ügyben Ottawaban járt tárgyalni miniszterekkel, felkeresett minket is hazafelé, és biztatott, hogy 'a főváros jó hely lenne' mindkettőnknek! Szerencsénkre, az Erdészeti Minisztérium terjeszkedésbe kezdett és három intézetet nyitott erdőtüzek, erdőbecslés és erdei károsítók tanulmányozására. Kérvényeztem, áthelyezésemet az Erdőtűz Kutató Intézetbe, Ottawaba, ahol képzésemmel jól beillenék. Sikerült is 1967 júliusban átköltöztünk Ottawaba! Ősszel Édesanyám csatlakozzott hozzánk segíteni kislányom mellett napközben, míg feleségem grafikai megbízásokat keresett. 'Nagymama' tíz hónapot volt velünk, nagy szeretettel tanítgatta Emiliát magyar kifejezésekre, és segített sokat a háztartásban.
Új intézetemben a telet és a következő nyarat cikkek olvasásával töltöttem a harmatról, az éjszaka előforduló alacsony pára hatásáról a vékony gallyak száradási ritmusára, és technikusommal kipróbáltunk egy rádióirányitású, erdőtűz-jósoló, meteorológiai állomást. Igazga-

tóm bátoritására és az Intézet anyagi támogatásával '68 öszén PhD programmra iratkoztam be, erdészeti meteorológiából, a Duke Egyetemen. Feleségem közben belemerült munkájába, amit később úgy fogalmaztunk, hogy'naponként 25 órát a megbizatásain dolgozott'. Ő kislányommal és a háztartási segítséggel Ottawaban maradt, míg én az egyetemi kollégiumban vettem ki egy szobát. Három és fél évig többnyire a Gépészmérnöki Karon hallgattam tantárgyakat: mint thermodinamikát, a hő terjedési módjait, a folyékony közeg mechanikáját, erdészeti mikro-meteorológiát, matematikát és komputer programmozást. Szintén megterveztem disszertációs tételemet:'Az erdei fenyőalom hővezető tulajdonságai laboratóriumban és erdőben'. Megterveztem, fabrikáltam, majd kalibráltam a mérő műszereket. A kinti méréseket az egyetemi erdőben végeztem '72 és '73 nyarain, amikor már túl voltam a kandidátusi vizsgáimon. A hátralévő benti méréseket, meg az adatok kiértékelését, vittem magammal Ottawaba. Még 2-3 éves munka várt rám disszertációm megvédéséig. Intézetem támogatott a tandíj kifizetésével és '73-ban a minisztérium matematikai és grafikai osztályai is sok segítséget nyújtottak a mérések feldolgozásában. Adataim igazolták feltételezéseimet, kivéve az alom legfelsőbb rétegében, ahol sem képleteimben sem méréseimben nem vettem figyelembe a fenyőalom lyukacsosságát. Ebbe került a disszertációm! Még 1971 június 4-ei keltezéssel kaptam egy 'Bizonyitékot' fakultásom dékánjától, hogy az 'Erdészeti Tudományok Doktora' jelöltekre kiszabott követelményeket teljesítettem és amiben közölte, hogy ha nem írok disszertációt, vagy ha a Vizsgáló Bizottság nem fogadja el azt, akkor levele szolgál bizonyitékúl az akadémiai fokozat eléréséről. De az igazán keserű fordulat ekkortájt számomra az volt, hogy há-zsásgunknak, sok konzultáció ellenére vége lett 1973 végén.

A disszertációs munka felfüggesztésével szabad voltam beszámolni benti méréseimről és 1976-tól publikáltam is, amit csak meg tudtam menteni. Tecknikusom pedig megépítette, egy felnőtt fenyőültetvény alatt, az általam tervezett 20 m-es sínpályát, oda-visszafutó műszerpolccal, hogy igazoljam az alomhoz érkező napsugár mérésre javasolt eljárásomat.

Karrierem zenitjének tartom, hogy korábbi tapasztalataim felhasználásával egy olyan elméleti problémát kezelhettem, amit eddig senki nem publikált: a fenyőalom száradásához szükséges, a napfény energia (statisztikai értelemben) pontos meghatározását. Napfelkeltétől napnyugtáig mértük a teljes spektrumot a mozgó műszerekkel és az összehasonlításhoz helyhez rögzített, hasonló szinten a fák alatt és az erdő felett elhelyezett, műszerekkel. Felhőtlen napokon és borúlt napokon tett méréseket használtam egy rangos tudományos folyóiratban megjelent tanulmányomhoz. Jó disszertációs anyag lett volna ha eszembe jut korábban.

1978-ban egy gyakorlati problémát ejtett ölembe a Cape Breton Highland-on pusztító *Choristoneura fumiferana* (Clem.), jegenyefenyő moly hernyója (Spruce budworm). Igazgatóm megbízott annak felderítével, hogy nagyobb-e az erdei tüzveszély a fák pusztulása miatt. 1979-ben kaptam egy hathónapos felmondást, amikor Intézetemet összevonták az Ottawa-tól 200 km Ny-ra fekvő Petawawa Erdészeti Kutató Állomással, de szerencsémre egy kolléga pozicióját, aki nem akart vidékre költözni nekem itéltek oda. Tehát Deep River, ON-ba költöztem és ráálltam a Cape Breton kérdésre. Több éves tervem szerint rendszeresen mértük kijelölt állományok összeesését, a faanyag gyarapodását a talajon, és összegyüjtöttük a helybeli meteorológiai, a tüzveszély kiszámításához szükséges adatokat. Végül is vagy mi gyújtunk kisérleti erdőtüzet az összeesett erdőkben, vagy a természetes erdőtüzek látogatásával keresünk választ a kérdésre. Méréseink azt jelezték, hogy a sok lehullott gallyat egy-két év alatt befedték a magas páfrányok, évelő buja növények és így minden faanyag elkorhadt, majd vastag mohákkal fedett humusz lett belőle, ami nedves volt még nyáron is. A meteorológiai adatokból kisült, hogy a száraz idő áprilisban vagy májusban fordult elő, de ekkor még hó állt az erdőkben! Azt tapasztaltuk, hogy a füves mezei tüzek a hernyók által elpusztított nedves erdőben nem futottak tovább! Folytattuk az adatgyüjtést 1986-ig, mivel jegenyefenyő Ontario-ban is jól nő domináns fák alatt és a molylepke-hernyó ott is sokat pusztított. Mivel Ontario éghajlata kontinentális a Cape Breton Highlands nedves időjárásához képest, célszerű volt ezt figyelemben tartani. Abban a 12 évben igyekeztem kinti adatokat gyüjteni a napfény-energia, az eső, meg a harmat szárító/nedvesitö hatásáról. Nyugvó rönkök, gallyak, vékony farostok, és zuzmók vízháztartását mértük. Cape Breton Highlands erdeit csak a hóolvadás után látogathattam május végén, évenként két hétre.

Igyekeztem eredményeimet olyan nívón analizálni, hogy az értekezést egy tudományos folyóirat elfogadja és ne keljen 'házon belül' publikálni. Sajnos az Intézet felülvizsgálói között volt olyan személyeskedő, irigykedő kolléga is, aki próbált gátolni a kanadai szaklapok felé. Igazgatóm beleegyezésével elküldtem dolgozatomat az amerikai 'Forest Science' folyóiratnak, ahol hamarosan meg is jelent. Csak azért említettem az esetet, hogy pályafutásom göröngyösebb pillanatairól is szóljak. 1991-ben már senki nem gátolta a 'Harmat a reindeer zuzmón' cikkem megjelenését a 'Canadian Journal of Forest Research' folyóiratban.

1991-ben szétszéledt a szakcsoportom, többen nyugdíjba mentek. A hátra lévő öt évben Intézetünk meteorológiai adatait/műszereit kezeltem, és az automatikusan rádión jelentkező, tűzveszély-jóslásra használt meteorológiai adatok komputeren való gyűjtését szorgalmaztam. Szintén feladataimhoz tartozott egy statisztikai kimutatást arról, hogy, a szövetséges kormánytól hol és ki kap pénzt, és azt milyen erdészeti problémák tanulmányozására használják.

Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged; egyéni képességed (rátermettség, munkabírás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

Budapesten a Vörösmarty Mihály gimnáziumban olyan nagy tudású és hazafias egyéniségek tanítottak történelemre, irodalomra, és matematikára, akikre mindenkor nagy tisztelettel emlékszem. A legvadabb Rákosi időkben történt, amikor tanitás előtt és után, hazamenés előtt, az osztálynak énekelni kellett valamit. Az első óra előtt próbáltuk húzni az időt egy hosszú induló éneklésével. Egyik reggel matematika tanárunk megkérdezte: "fiúk, ismeritek-e a Szózatot?" Zavarodott csend ült az osztályra, és a szikár egyenes gerincű tanár úr elénekelte nekünk a Szózatot. "Most énekeljük együtt", mondta, és intonálta soronként. Később az ő reggeli óráit nem egyszer a Szózattal kezdtük! Ekkoriban volt az is, hogy Zuglóban a plébánián egy katolikus pap összehozott minket, serdülő fiúkat–ministránsokat–focizni, sakkozni, számháborúsdit játszani hegyi utakon, csónakban megkerülni Csepelt egy hétig sátorral és a magunk főztjén!

A soproni balekévem egy ébresztő volt önállósodásom nagyon lassú folyamatában., Még a vancouveri évek alatt is egy nagy közösségen belül mozogtam, angol beszédkészségem majdnem nulla volt amikor 'kiléptem az életbe'. Vancouveri egyetemi éveim alatt Tuskó, Adamovics és Apt professzor urak gyakorolták a legnagyobb hatást rám, humanista/humoros egyéniségükkel és alapos tudásukkal. Náluk nem rettegtem vizsgázni, mert hittem, hogy tisztességesen döntenek! A soproni öregdiák kapcsolataim, a néhány volt évfolyam társaimon túl, mind utazásokkal függenek össze: Magasi Laci Fredericton, NB-ban, Kenedinė Király Ilona Torontoban, Fodor Gyuszi és Erzsike Edmonton, AB-ban, és mikor még velünk volt, Juhász Gyuszi és Erzsike Victoria, BC-ban. Mind testvéri szeretettel és megkülönböztető érdeklődéssel fogadtak mindig. A tantárgyak közül nem tudok választani, mert annyi tantárgy volt már életemben, hogy sajnos egyikre sem emlékszem különösen. Úgy gondolom, hogy erdőmérnöki tanulmányaim alatt a barátaim közössége is legalább annyit segített emberré válásomban mint az akadémiai feladatok teljesítése. Valószínüleg korábbi gátlásaim eredménye az is, hogy munkámban mindég a 'tökéletesre' törekedtem, mely beleszólt eredményeim 'mennyiségébe'. De a 'minőségről' a tudományos értekezéseim

tanuskodnak.

Vannak kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok?

1971-től 1990-ig átlagban két évenkint látogattam szüleimet, rokonaimat Magyarországon. Rendszerint vittem a lányomat, ha tudtam hetekre. Apám halála óta (1990) gyakrabban utazok haza. Az utóbbi években nagyobb kirándulásokra jártam a Bakonyba, meg a Mátra és a Bükk erdei ösvényeire, vagy látogattam vidéki városokat. Próbálkoztam budapesti bridzs-klubbokban magyarul licitálni, de bevallom, hogy nem vonz a nagy zsivaj, ahogy mindenki mindenkinek magyarázza, hogy mit kellett volna csinálni. Budapesten a klasszikus koncertek és a finom sütemények a gyengeségeim. Ha neves sakk mesterek küzdenek, bejárok drukkolni. Lányom nem tud magyarul, de szeretettel ragaszkodik magyar rokonaihoz. Pár hónappal az esküvője után Budapestre vitte kanadai férjét bemutatni a rokonoknak. Múlt nyáron pedig a kis 10 hónapos unokámat vitte két hétre, megmutatni. Férje is ő is jól beszélik az angolt és franciát, ugyan úgy többen otthoni családomon belül is.

Hogyan alakult családi életed, házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, taníttatása?

1963 június 1-én esküdtem New Haven, CN-ben. Feleségem, Eiko Emori, japán származású, Angliában Londonban érettségiző és ott továbbtanuló lány volt, aki egy MA (Grafikus) programmra jött a Yale Egyetemre Tokyo-ból, ahol szüleivel lakott. Házasságunk első két évét Torontoban/Guelphen töltöttük. Guelphen született Emilia lányom. 1967-ben Ottawa-ban telepedtünk le és feleségem itten épitett magának egy nagyon eredményes karriert szorgalmas grafikai tervező munkával! 1973 decemberében házasságunk zátonyra futott, öt évvel később elváltunk. Emilia lányomat a Montessori iskolába vittük már 3 évesen, majd egy cselgáncs klubba is később, hogy fegyelmezett keretek között kiélje a sok energiáját. Únta magát az elemi iskolában, egy évet kellett ugratnunk.. Szerencsénkre falta a könyveket. A Lisgar High School-ban, egy feldúsított és egyúttal felgyorsított programban, jó eredménnyel, 17 évesen fejezte be a 13. osztályt. Akkor túl fiatalnak itéltük egyetemi induláshoz és egy délfranciaországi állami középiskolába irattuk be egy évre, hogy javuljon a francia nyelvtudása. BA (Business Administration) diplomát szerzett a UWO-n, London, ON-ban, majd Nagoya Egyetemen japánul tanult egy évet. Valamivel később jogot tanult a University of Victoria, BC-ben, LLB. Diplomat szerzett és most a BC Ügyvédi Kamara tagja. 2003-ban ment férjhez Vancouverben és hamarosan Ottawaba költöztek. A federális Igazságügy Minisztériumban van ügyvédi állásban. Férje, hasonló végzettséggel a montreali Concordia Egyetemenről, szintén állami alkalmazásban van. Kisfiúk, Julian, 2005 szeptember 30-án született.

Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit

A pályafutásom leírásában sokmindenről szóltam már de arról még nem hogy 1957 nyara óta járom a hegyeket. Kis fiú majd kis diák koromban kirándultam apámmal a Bakonyban, Börzsönyben, sokat a Pilis és a Budai Hegyekben, és a Bükkben Szilvásvárad és Bélapátfalva között. Vancouveri három tanévem nyarait a Sziklás Hegyek között, Banff, AB-ban és Lake Louise, AB-ban töltöttem, ahová gyakran visszamentem évekkel később sziklát mászni, hegyre mászni nyári túrákon, bejárni a híres alpesi ösvényeket Lake O'Hara körül. Keleten a gránit sziklafalakat látogattam az ottawai klub-társaimmal, később (90-es évek) a new yorki Adirondack 4000 láb feletti 46+ hegyét jártam be sátorral. Az osztrák alpokban ötször vakációztam, egyik menedékháztól a másikig, magas hágókon át a gyalogösvényeken. Sokszor Emilia is velem volt, ritkábban pedig volt évfolyamtársaim közül Puskás Laci, meg Tóth Géza és Homoky Pista osztották meg velem az élményeket.

Sport tevékenységeim közül közbeszúrom itt, hogy a Duke Egyetemen rendszeresen futbaloztam az idősebb diákokkal, Ottawaban tőrrel vívtam, sziklát másztam és hegyi túrákra mentem klub-társaimmal. Pár évig a 70-es években, az ottawai vizeken vitorláztam és versenyeztem Albacore kishajóval. Sakk versenyekre a 80-as években jártam Deep Riverből

Magyarországon Csobác, a kis várrommal a tetején, ami a 'zarándokhelyem' többszöri felballagásomra tekintettel, Kanadában a Banff városkára nézö Mt.Cascade (2,998m) az a hegy, amit több oldalról is eddig már 11-szer sikeresen megmásztam. Apám 71 volt, amikor egy 12 órás kirándulással elérte velem a nyugati gerinc másodlagos, kb. 120m-el alacsonyabb, csúcsát. Lányom négyszer járt velem a csúcson. Az utolsó alkalommal eszébe jutott, hogy onnan köszöntse zsebtelefonján nagymamáját Budapesten!

2008-ra tervezem a legközelebbi próbálkozásomat Mt.Cascade-re, de nem vagyok benne biztos, hogy esetleg grizzly medvék miatt, vagy testi gyengeségem miatt, ez sikerrel fog járni. Amióta a 70es években a Parkőrök bevonultak az irodába komputerek mögé, fehér holló lóháton látni őket a hegyi utakon. Emiatt pumák és grizzly medvék jelentek meg a hágókon, a völgyekben és a táborhelyeken. Ahol a múltban veszély nélkül lehetett kirándulni Banff és Lake Louise környékén, akár egyedül is, ma már csak csoportban lehet menni zenebonával, és minden eledelt a magasba kell felhúzni éjszakára. Ennek ellenére szorgalmasan gyüjtöm az 'aeroplan pontokat', hátha sikerül megszervezni a kirándulást. Apám mottójával kifejezve: 'Dum spiro, spero!', amit lazán úgy fordítanék, hogy 'Amíg szusz van bennem, remélek!' *(February 23, 2007, Deep River, ON)*

Horváth Sándor, volt IV.éves hallgató életútja röviden levélben

January 29th, 2007

Dear Laszlo:

Thank you for inviting me to write and submit the abbreviated story of my working life in BC. Indeed, I felt honored and much privileged to do so. In order to accomplish the objective I have broken down my working life into 10 year intervals and gave it a critical review:

a) what was I doing as a graduate forester

b) have I accomplished anything worthy of writing about.

My findings:

Only 20% of my working life was spent in forestry related work compared to other Sopron graduates. My accomplishment there does not amount to anything worthwhile reading about. The balance of my working life (80%) was spent in my own business. I worked every day, 10 hours or more and made some money. Details of it would sound self praising, boasting and reading about it would be boring

Accordingly, Dear Editor-in-Chiet: I have no alternative but, due to lack of worth while story to write about, I have to excuse myself:

Yours sincerely,

Sandor Horvath, President

Bayview Builder's Supply (1972) Ltd.

Mill Bay BC

Kováts Miklós, volt V. éves hallgató életútja

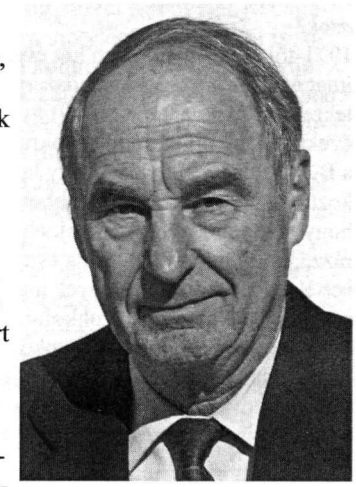

-Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?

1994-ben mentem nyugdíjba de a munkát tovább folytattam 1999 szeptember végéig mint magánvállalkozó. 1999 őszén azt a munkát sem tudtam folytatni és meglehetősen kiábrándult hangulatban mentem végleg nyugdíjba, vállalatom felszámolásával. Azóta elsősorban a victoriai házunk fenntartásával, hobbijaimmal, néha utazással, vagy a gyerekeim és unokáim látogatásával töltöm az időmet. Egy másik kellemetlen és megrendítő esemény 2002-ben történt, amikor Judit feleségemben rákos daganatot talált az orvos. Akkor egyikőnk sem gondolt arra, hogy ez alapvetően megváltoztatja életünket, de operáció, chemo- és, sugárzástherápia, valamint egy kisérleti gyógyszer mellékhatásai váratlan és kellemetlen mederbe sodorta mindkettőnk életét. Természetesen ezek a kellemetlenségek főleg Juditra voltak erős kihatással, de a nyugalomba menés terveit is sok szempontból megváltoztatták. Négy és fél év multával azt reméljük, hogy a még hátralevő gyógyszerkezelés után hátunk mögött hagyhatjuk a betegség veszélyes részét.

-Mennyiben segített pályád alatt iskolai végzettséged, egyéni képességed; esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?

Mivel a tanulmányaimat nemcsak a soproni egyetem keretei közt végeztem el, hanem még aUBC-n is két évet továbbtanultam, a kérdésed is csak úgy tudom megválaszolni, hogy mindkét egyetem tantárgyaira gondolok. Már Sopronban az 'iparos' tanulmányi csoporthoz csatlakoztam, mert inkább a műszaki tárgyak érdekeltek. Többek közt jó alapokat kaptam a fotogrammertriához, földméréshez, matemetikához, minek később nagyon jó hasznát vettem nemcsak tovább tanulásomban, hanem gyakorlati munkámban is. A UBC-n felvett tárgyak közül a statisztika, erdőméréstan és azzal kapcsolatos számítógépes eljárások sokat segítettek karrierem megválasztásában és szakmai gyakorlatom vitelében. Érdekes, hogy az érettségi után kihagyott egy évem alatt megszerzett gépkocsivezető jogositványomat és a későbbi TEFU segédvezetői 'gyakorlatomat' Kanadában tudtam igazán hasznosítani, amikor az első nyári munkám alatt megszereztem a BC vezetési igazolványt, ami egy meglehetősen szükséges és hasznos befektetésnek bizonyult a erdőfelmérési munkák alatt.

Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal és miben nyilvánulnak meg azok?

Talán az elsők között voltam, akik pár év kanadai tartózkodás után Magyarországra látogattak. 1964-ben szántuk rá magunkat először az utazásra. Azóta többször látogattuk megoldogult feleségem Márti és az én szüleimet, testvéreinket és rokonainkat. Féltestvéremet, mostohahúgomat, unokaöcsém és unokahugom gyerekeit 2006 juniusában láttam utoljára nyári látogatásom alatt. Márti édesanyját, aki már 97 éves, nővérét és unokatestvéreit is meglátogattam két lányommal és két unokámmal együtt, akik tavaly szintén hazalátogattak talán már a harmadik alkalommal. Fitalabbik lányom vitte két kislányát és később férje, Gary is csatlakozott hozzájuk. Fiam és mindkét lányom beszél magyarul, így nem volt semmi problémájuk a vásárlással vagy a rokonokkal való társalgással. Gary is elsajátított néhány szót, amivel időnként büszkélkedik ha magyarok közé kerül.

Milyen munkakörökben és hol dolgoztál pályád alatt és mit tartasz karriered zenit-jének, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényű eredményekben?

Amint már fennt röviden említettem, az első nyáron (1957) sikerült bejutnom a BC Erdészet Erdőfelmérési osztályára (B.C. Forest Service, Inventory Division). A csoportunk vezetője (party chief) egy másodéves erdész fiú volt (Bruce Neilson), négy beosztottal. Egy 18 éves Doug, nevezetű fiú (akiről később kiderült, hogy epileptikus rohamokat kapott), egy Quebec-i francia gyerek (Andre, 24 éves) aki hozzám hasonló szinten beszélt angolul , és egy idősebb angol volt tengeralattjáró kapitány (Dick), aki–ha jól emlékszem, hamarosan vissza is tért Angliába. A Prince George környéki tavak (West Lake, Stuart Lake, Pinchi Lake) mellett dolgoztunk, főleg gyalogosan ('fly camp'), hátunkon cipelve az élelmet, sátrat és a munkához szükséges kellékeket. Visszanézve, érdekes volt, de valahogy mégsem kívánom vissza ezeket az időket, különösen azt amikor a szunyog és feketelegyek tömegével harcoltunk a nap folyamán, éjszaka meg azt az egyet vagy kettőt próbáltuk zseblámpával megkeresni és agyoncsapni ami a szúnyogháló alá került. 1958 tavaszán, végzés után, egyike voltam a szerencséseknek, akik a Tartományi Minisztérium Erdőrendezési Osztályán munkát kaptak. Bár az angol nyelvet még csak a pár hónapos nyelvtanfolyam, és a nyár folyamán rámragadt erdei munkás 'színes' kifejezései szintjén beszéltem, karrieremet mint 'Senior tallyman' keztem, ami azt jelentette, hogy egy vagy két diákbeosztottal a kiadott erdőmérési munkákat önállóan kellett elvégezni. Időnként egy-egy idősebb csoportvezető-általában Victoriából-ellenőrizte a munkánkat és próbálta mutogatni fizikai rátermettségét az erdőben való gyors rohanással és gondolom az elvárt munkaütem elvárását is.A nagy rohanás után aztán minden ok nélkül hosszú pihenőket és megbeszéléseket tartottunk, ami sehogyan sem egyezett az előzetes tempóval. Az gyalogos erdei munkát légi állománybecslés váltotta fel. A téli hónapok alatt a légifényképeken felismerhető erdőrészeket az irodában elhatároltuk és a nyár folyamán helikopterről a fafajok százalékos összetételét, az állomány korát, sűrűségét megbecsültük. A becslés adatait hangszalagon rögzitettük amit később az irodában visszahallgattunk és a megfelelő állomány határai közé beírtunk. Érdekes munka volt, de a helicopter állandó mozgása és a a nyári meleg időnként összeesküdött ellenem, ami legtöbbször azzal végződött, hogy a két órás repülés után még egy órát a reggelim helicopterről való lemosásával töltöttem. 1960-őszén végül úgy határoztam, hogy megpróbálok irányt változtatni és visszmentem a UBC-re tovább tanulni. 1962-ben megszereztem a Master of Forestry fokozatot, annak reményében, hogy magasabb minősítéssel sikerül olyan munkát szereznem, ahol nincsen annak a veszélye, hogy kitöröm a nyakam az erdőben, vagy hősi halált halok egy helikopter szerencsétlenségben. De a sors nem volt eléggé kegyes, mert új munkahelyemen, a MacMillan Bloedel vállalatnál gyakorlatilag ugyanabba a munkakörbe kerültem mint amit az az első nyáron csináltam. A különbség csak az volt, hogy most Vancouver szigetén dolgoztunk. 1963-ban végre rámragyogott Fortuna istene, mert a BC Erdészeti Minisztérium kutató részlegnél kaptam állást, ahol Alan Fraser, egy nagyrabecsült erdész-statisztikus irányításával és közreműködésével statisztikai számítógépes programmokat írtam, majd mint a kutatók kisérleti módszerei tanácsadójaként dolgoztam három évtizeden keresztül. Alan nyugdíjba menetele után mint technikai tanácsadó folyattam ezt a munkát több beosztottal. Pályafutásom alatt több tudomá-

nyos cikket is írtam különböző szaklapokba. A '80-as évek végén a kutató részleg 'Növedék és hozadék csoport' (Growth and Yield) vezetője lettem, amit egy éven belül fel is adtam egy számomra sokkal megfelelőbb munkakörért, amiben mint 'Technikai anácsadó' és magam választott kutatási területen dolgozhattam. Ez a pozició sokkal csábítóbb volt, mint egy adminisztrációval teli munkakör, amit sohasem szerettem. Tulajdonképpen ez az időszak volt amit a karrierem zenitjének nevezhetek, annak ellenére, hogy nem egészen sikerült a munkám eredményét gyakorlatba átvinni. Ebben a beosztásban kezdtem el egy gyakorlatban hasznosítandó fotogrammertriai módszer kidolgozását az álladó próbaterületek famagasságmérésének egyszerűsítésére. Módszerem olcsóbb, pontosabb és számítógépes megoldást ad a hosszú lejáratú próbaterületek famagasság változásának időnkénti mérésére. Az eljárás leírását a Photogrammeric Engeneering and Remote Sensing folyóirat [53(6):741-7] közölte le 1997-ben. Sajnos a megfelelő felszerelés hiánya miatt csak a Minisztérium kisméretű stereofénykép rendszerével tudtunk ellenőrző méréseket végezni. A mérések eredménye annyira bíztató volt, hogy nyugdíjba menetelem után vállalatot alapítottam technologiám gyakorlati bevezetéséhez. Kerestem és találtam egy (amerikai) vállalkozót, aki helikopteres légifényképezésre specializálta magát és megvolt a szükséges felszerelése is. Csalódásomra a próbaterületről készült képek nem az általam előírt filmen és gép használatával történtek, hanem olyannal ami célomnak nem felelt meg. Az általam igényelt légifényképezőgép javitási árát viszont nem tudtam vállalni. Egyébként is egy második kisérleti repülésre már nem is lett volna alkalom anélkül, hogy a földi méréseket ne kelljen megismételni. Így aztán le kellett mondanom , hogy a gyakorlatba is át vigyem a mérési megoldásoma., De az alapokat leraktam és bízom abban, hogy valaki előbb-utóbb majd továbbfejleszti az elkezdett munkát.

Hogyan alakult családi életed?

Életem korai időszakát, az érdekesség kedvéért próbálom itt röviden leirni: Tatán születtem, 1932 december 5.-én. Apám a tatai Eszterházy birtok halászati főintézője volt, anyám tanítónő. Arisztíd bátyám (a kommunizmus ideje alatt, nyilvánvaló okok miatt, nevét Gézára változtatta)19 hónappal idősebb volt. Gyerekkorunk alatt bizony elég sok olyan csintalanságba keveredtünk ami miatt a Kováts gyerekek híre eléggé ismertté vált a városban. A front közeledtével, 1944 őszén mindkettőnket beadntak a pannonhalmi bencés gimnáziumba, ahol apai nagybátyám, Kováts Arisztid volt az igazgató. Pannonhalma annak idején a svájci Vöröskereszt védelme alatt állt, ezért ottani tartózkodásunk menthetett meg attól, hogy a németek elvigyenek katonának. Ott éltük át a 'felszabadúlás' gyönyöreit. 1945 tavaszán nagybátyám behívott a szobájába és amennyire tőle tellett, nyugodt hangon közölte velem, hogy édesapánkat az oroszok elvitték és azóta sem hallottak felőle. Utólag kiderült, hogy részeg oroszok egy magyar katonaszökevényt találtak az egyik istállóban és feltételezték, hogy őt apám rejtette el. Elvitték mindkettőjüket a tópartra, ahol apámat agyonlőtték, a karonát pedig puskatussal verték agyon. Két hét mulva húzták ki minkettőt a tatai nagytóból. A következő három év eléggé nehéz volt, anyánknak is, aki ottmaradt két tízegynéhány éves gyerekkel, meg nekünk is, apa nélkül. Szerencsére anyánk talpraesett asszony volt és nehezen, de megteremtett mindent, amire szükségünk volt. Természetesen nekünk is hozzá kellett járulnunk a megélhetéshez és középiskolai tanulmányaink mellett gyakran jártunk kukoricát kapálni, ásni, permetezni, gazolni, gyümölcsöt szedni és talicskázni haza a kert termékeit. Anyánk virágüzletté alakította át a ház egyik szobáját, ami szintén segített a nehéz idők átélésében. Pár év elteltével Pluhár Pista bácsi (talán emlékeztek, ő volt a rádióban a football meccsek közvetítője) révén anyánk megismerkedett Jászai Bélával, akihez később feleségül is ment. 'Béla papa' erdőmérnökként végzett (Sopron, 1922) és egy jól menő földmérési irodát futtatott Budapesten, amit később a kommunisták el is vettek tőle. Miután a földmérési irodát 'államositották', visszaköltöztünk Tatára, két mostohahugommal és mostohaöcsémmel (aki néhányr hónapon belül fehérvérűségben meghalt). 1948 novemberében született meg húgom, akit sokszori tiltakozásom ellenére, gyakran nekem kellett babakocsiban tologatni. Persze mindezek mellett jutott idő úszásra, vizipolóra, kézi- és röplabdára és természetesen egy kis udvarlásra is. A középiskolát Tatán folytattam, amit akkor még a Piaristák vezettek, de nem sokára az iskolát államosították és 1951-ben már új nevén, az Eötvös Lóránt Gimnáziumban érettségiztem. Nem sikerült a Bp-i műegyetemre bekerülni, igy a gépkocsivezetői vizsga után mint TEFU segédvezető dolgoztam, főleg éjszaka, amikor a közeli falvakból tejet szállítottuk a városba. 1952-ben, 'Béla papa' ajánlatára a soproni Erdőmérnöki Főiskolára adtam be a kérvényemet. Ez nem minden számítás nélkül került napirendre, mert amint kiderült, Béla papa és Haracsi Lajos bácsi-aki akkor dékán volt-kamarások és évfolyamtársak voltak annak idején, amikor ők voltak a leglelkesebb és legnagyobb szájú demokraták. Mostohaapám írt Lajos bácsinak, hogy "...ha nem veszed föl a fiamat Lajos, fenékbe rúglak...". Erre szegény Lajos bácsinak nem volt mást tennie, mint felvenni engem. Na, de azért a felvételi vizsgákon jól szerepeltem ami szintén közrejátszott a 'fenékberúgás' elmaradásában. Sopronban kétségbeesetten kerestem szállást, mert a 'Dimitrov téri'diákszálló már telt volt, vagy be se vettek, már nem emlékszem rá tisztán. Laktam a Templom utcában is egy folyosón, ahol kutya hideg volt, de végül is kikötöttem az Alsólőver u. 8 számú kis ház emeletén, ahonnan az '53-ban végzők költöztek ki. Itt laktunk Csapó Imivel '56 őszéig. Imi nagy örömére a sarki kocsma közvetlenül mellettünk volt, aminek a bezárási idejét Imi meglehetősen gyakran ellenőrizte és sokszor a legmélyebb álmomból keltett fel, mikor berobbant az ajtón, felnyitotta a villanyt, 'gyengéden' felrázott és ellenállást nem tűrő hangon kijelentette, hogy „kammer, most énekeljük el a kamaranótát". Mivel ez a nóta nem egészen szalonképes, nem is rögzítem le a történelemnek. A kamaranóta eléneklése után általában minden lecsendesült és a következő reggelre normalizálódott a helyzet. A ház tulajdonosa egy idősebb házaspár volt, Stiasszny György és felesége, a 'Házinéni', aki nemcsak minket, de a szegény jó 'Házibácsit' is ugyancsak szoros gyeplőn tartotta. Néhányszor bajba is keveredtünk, amikor lányismerősünkkel a lépcsőn az emeletre igyekezve a 'Házinéni'-be ütköztünk. Nehéz volt kimagyarázni magunkat a látogatás céljáról, amire sokszor nem is került sor, mert a lépcsőn lefelé tuszkolva nem is jutottunk szóhoz. A teleket is túlvészeltük, köszönet a háború alatt lerombolódott sportpálya melleti épületnek, aminek tetőszerkezet gerendái már a földön feküdve szárazak voltak ahhoz, hogy jó meleget csinálnjanak kamaránk kályhájában. Mondanom se kell, hogy a tüzelőbeszerzés főleg éjszaka, a telihold ezüstös fényénél történt, elkerülve az esetleges hivatalos beavatkozás lehetőségét.

Eltekintve a rendszer okozta politikai és táradalmi problémáktól– amire most nem akarok kitérni–az egyetemen tölött 4 évemre kellemesen gondolok vissza. A negyedik év végén Erdős Márti évfolyamtársammal közelebb kerültünk egymához, ami később össze is kapcsolta az életünket. '56 őszén aztán minden megváltozott. A forradalom fejleményeiről sajnos csak pár soros naplóbejegyzésem maradt, mert Imi és én is 'motoros hírvívők' lettünk, és reggeltől estig rohangásztunk igazgatni a külföldről

beömlő adományok elosztását vagy útmutatónként vezetni a segélyt hozó gépkocsikat. Később még egy zsírral teli géppisztolyt is kaptunk, amit a határ átlépése után az osztákok vettek el tőlünk, és ami miatt kötöttünk ki a Siezenheimi táborban. Akiknél nem volt fegyver, azok St. Wolfgangba kerültek, többek közt Márti is. Mártival együtt folytattuk útunkat a soproni csoporttal, egészen Saint John NB-ig, ahová mint az Empress of Britain hajó utasai egy hetes tengeribetegség után, 1957 január 8.-án érkeztünk. Pár napos felépülés után úgy határoztunk, hogy új életet kezdünk ebben az új országban, és összeházasodunk. 1957 január 12.-én, szombaton, több mint négy éves egyetemi ismeretség után kötöttünk házasságot. Ez annak idején nagy esemény volt, nemcsak számunkra, hanem a St. John-i katolikusok részére is, mert az ottani püspök, The Most Reverend A.B. Leverman, esketett össze bennünket. A helyi pletyka szerint mi voltunk az elsők és talán utolsók is, akiket ő esketett a városban. Roller Kálmán bácsi és Pászner Laci voltak a tanuk, nem feledve Szablya János bátyánkat, aki a tolmács fontos szerepét tölötte be. A tolmácsolás természetesen nem terjedt ki a gyónásra, amit még a mai napig sem tudok, hogy értett meg szegény Father Gilbert, mert én angolul, Márti pedig latinul próbáltuk elsuttogni bűneinket. Annyit tudok naplómból, hogy én tíz 'üdvözlégy' elmondása után feloldozást nyertem. Az esküvőre sikerült pár holmit összeszedni, többek közt egy fehér inget kaptam kölcsön egy St. John-i lovagtól, majd Takaró Laci sötét ruhája és Apt Dönci bácsi cipője kerekítette ki a ruházatom lényeges kellékeit. Két autóbuszra való diáksereg jött velünk a templomba. A CBC TV is megörökítette az esküvőt, aminek a 8 mm-es filmjéről mi is kaptunk másolatot. Az esküvő után közölték velünk, hogy a Royal Hotel jóvoltából ott tölthetjük a hétvégét, aminek, mondanom sem kell, nagyon megörültünk. Hétfőn véletlenül összefutottunk a tulajdonossal, aki még egy további napra meghívott, de most már ebédédet sőt pezsgőt is hozatott fel a szobánkba. Ezek után rózsaszínűbbnek láttuk a világot, elfelejtve a tengeribetegséget és a fárasztó utat Kanadáig.

Ezután több napos utazás Kanadán keresztül, Abbotsford, Powell River, majd nyári munka, ami sokunk részére az első igazi kanadai 'élményt' nyujtotta. Annak idején a BC Forest Service keresett olyan embereket akik hajlandók voltak az itteni őserdőkben dolgozni és akik tudták követni az iránytűt, azok előnyben részesültek. A Forest Service átküldött néhány embert Powell River-i táborunkba, akik kezünkbe adtak egy iránytűt és megadták az irányt, hogy merre menjünk. Jónéhány diákot felvettek, viszonylag jó fizetéssel. A nyári munka után Vancouverbe költöztünk, ahol 1958 tavaszán a UBC-n fejeztük be az utolsó szemeszterünket. (A mi évfolyamunknak annak idején 4½ évet kellett lehallgatni a kommunista rendszer által kötelezővé tett marxizmus-leninizmus, honvédelmi ismeretek és az orosz nyelv tantárgyai miatt). Megint szerencsés voltam , amikor végzés után visszavettek a BC Forest Servicehez mint 'Forester in Training'. Végzés után természetesen minden újsághírdetést végignéztünk és az egyik alapján, amiben egyetemet végzett jelentkezőt kerestek a vancouveri Vöröskereszt vérvizsgáló laboratóriumába, Márti beadta a kérvényét és meglepetésünkre be is hívták interjúra. A felvevő bizottság kicsit meglepődött az erdőmérnök jelentkezőn, mivel olyant még sohasem alkalmaztak, de végül úgy határoztak, hogy megpróbálják s felvették technikusnak. Két évig dolgozott ott, de amikor Victoriába költöztünk, sajnálattal feladta állását. Szerették, és ő is szeretett ott dolgozni.

Idősebbik lányunk, Clára még Vancouverben született 1962-ben, Nóra 1965-ben Victoriában. 1967 november 19.-én sorsunk hirtelen és váratlanul, Márti részére végzetesen, megváltozott. Barátoknál voltunk vacsorán és hazajövet két ittas tengerész az egyik kanyarban az ellenkező sávba kerültek kocsijukka és nekünk jöttek. Annak idején a biztonsági öv még nem volt kötelező és Márti, az elő ülésen ülve, halálos sérüléseket szenvedett. Mire kijött a mentő és a kórházba vitték, már nem élt. Minderről két napi eszméletlenség után a kórházban értesültem, amikor a gyűrűit és a rajta levő ékszereket a kezembe nyomták. Rettenetes érzés volt. Szerencsére, két kislányunk a VW hátsó ülése mögött ülve csak kisebb sérüléseket szenvedett és rövid kórházi tartózkodás után Klima Zsóka vette őket szárnyai alá. Fél év multával anyám hat hónapra kijött segíteni és amikor visszament Magyarországra magával vitte a lányokat. Nóra, mire visszakerült két évesen, elfelejtett angolul. Ez komoly problémát okozott, mivel az apácák, akiknek ovodájába napközben beadtam, nem tudtak mit kezdeni a magyarúl beszélő és folyton siró gyerekkel. Szerencsémre egy olasz hölgy, aki ugyan tört angolsággal beszélt, elvállalta Nórát, ahol a gyerek csodálatosképp megnyugodott, sőt egy idő után angolul is elkezdett beszélni.

Pár év és néhány házvezetőnő után, egy magyarországi látogatás során bátyám bemutatott egy kolléganőjének, akivel 1972-ben összeházasodtunk. Ebből a házasságból született 1975-ben családunk legfiatalabb tagja András, aki most Air Canada pilóta és feleségével Vancouverben él. A rövid ismeretség, különböző életfelfogás, idegen ország és két mostohagyerek nevelésének gondjai miatt a házasság válással végződött.

1981-ben, véletlen folyamán felújult egy gyerekkori ismeretség, ami még a tatai és soproni úszóversenyek során alakult ki, és ami három évvel később újabb házasságban végződött. Családunk is kibővült Judit feleségem kislányával, Judyval, aki annak ellenére, hogy csak rövid ideig lakott velünk, családunk tagjává vált.

A középiskola után Clára önállósította magát és a maga ját követte. Házassága egy éve válással végződött. Jelenleg Észak Vancouverben egy esztétikai szalont működtet, amit nagyon szeret. Nóra a középiskola után egy fodrásztanfolyamot végzett és 1988 nyarán ment férjhez. Férje, Gary a victoriai egyetemen végzett számítástechnikát és mint magánvállalkozó több nagyvállalatnak dolgozik. Két kislányaikkal, Zoe (9) és Hailey (6) szintén Észak Vancouverben élnek. Judy 'criminology'-t végzett a Simon Fraser Egyetemen, majd Matsquiben lett börtönőr. Persze a család többi tagjai aggódva figyelték sorsát, mert ez a munka nem éppen egyezett azzal, amit neki képzeltünk. Egy év után aztán fel is adta és egy számítógép tanfolyam után Vancouverben kapott megfelelőbb állást. Öt éve házas és most Hollandiában élnek magasrangú kanadai katonatiszt férjével.

Ezzel dióhéjjban le is írtam életem jelentősebb részeit. Talán, ha marad rá időm – ami egy nyugdíjastól furcsán hallatszik – kibővítem a leírtakat, beteszem a családi iratok és fényképek közé, hogy maradjon néhány sor amiből az utódaim megismerhetik a Kanadába vándorolt elődjük életútjának göröndjeit, sikereit és csalódásait.

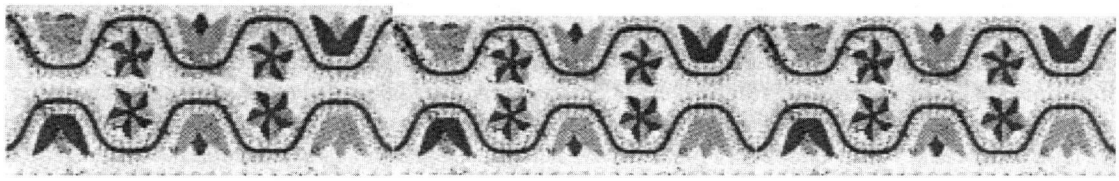

Szanyi László: **Az első randevúm Vancouverben**

E kis történet megírására csak azért vállalkoztam, mert tudom, milyen nehéz a Tárogató szerkesztőségének valakit rábeszélni, hogy írjon valamit; és én ezzel a cikkel akarok Rétfalvy Laci barátomnak hízelegni, hátha viszonozza ezt nekik valamikor, ha megkérik.

A karrieremről én is oldalakat írhatnék, de a közel 35 év két papíripari kutatóintézetnél, ebből 31 év újságpapír minőségi vizsgálatokkal és annak nyomtatási követelményeivel foglalkozva, gondolom, a sokkal szárazabb olvasmányt adna, mint a történet, amit leirok. Most, közel 10 éves nyugdíjasként többször elgondolkodom, hogy mennyi felesleges tervet, reportot, nyomdai látogatásról leírásokat, negyedévi, sőt, havi beszámolókat stb. kellett írnom, hogy a fejesek elégedettek legyenek. Nyomtatott irások már rég a szemétbe kerültek, amikor mi még mindig a papir tulajdonságait vizsgáltuk, mert a nyomdának valami nem tetszett nyomtatás közben. Mind ettől függetlenül, munkám nagyon élvezetes, vátozatos, és legtöbb esetben izgalmas, érdekes volt. Azonban nem erről akarok beszélni, hanem arról, amit még a mai napig is megmosolygok, ha visszagondolok rá.

1955-ben Sopronban végeztem, és a forradalomig aKeszthelyi Erdészetnél dolgoztam, mint erdőművelési előadó. Keszthely gyönyörű város, nyáron tele turistával, fürdőzőkkel, télen pedig egyetemista lányokkal, tehát nem volt nehéz hölgytársaságot találni. Jött a forradalom, és Soós Jóska barátommal eldöntöttük, hogy kimegyünk Ausztriába szétnézni, de csak addig, míg otthon megváltoznak a dolgok. Tirolban, valami lágerben jutott tudomásunkra, hogy a Soproni Egyetem diákjai, és a tanári kar nagy része is kijött. Azonnal felvettük a kapcsolatot Roller Kálmán bátyánkkal, és meghívására csatlakoztunk a csoporthoz, mint tanársegédek. A többit már tudjátok. Együtt jöttünk Kanadába.

Powell Riverben, az elsők között, már március 3-án kaptam munkát Kelsey Bay-ben, Vancouver szigetén. Nagy izgalommal készülődtem és érkeztem meg biergeri csizmában és bőrkabátban, az akkori Salmon River Logging Vállalathoz, mint rajzoló, havi 330 dollár fizetésért, melyből napi egy dollárt vontak le kosztra, és lakásra. Megérkezésemkor főnököm bevitt egy raktárba, a polcról levett egy blue jean-t, egy kockás inget, és egy szöges bakancsot,- amit hat hónapos ott tartózkodásom alatt csak háromszor használtam-, majd rámutatva levetett öltözékemre, mondta, hogy azt többé ne vegyem fel. Haza is küldtem az öcsémnek, aki évekig büszkén viselte.

Kelsey Bay akkor egy kis favágó telep volt, ahol kb. 15-20 család lakott, a munkások többsége a teleptől távolabbi falvakból hétfő reggel jött, és pénteken este ment vissza. Hét végeken a camp üres volt. Az irodában nap mint nap egyedül voltam, mert mindkét mérnök, és a két segítő állandóan az erdőt járták. Hölgyek, a környéken nem voltak, kivéve néhány feleség, akinek a férje a vállalatnál dolgozott, no meg egy hatvan éven felüli sánta asszonyka, aki egy kis üzletet vezetett, kávézóval, és a Postának is utána nézett. Vasárnapokon ő főzött nekem, de sajnos se főzni, se társalkodni nem tudott, de lehet az is, hogy csak nyűg voltam neki, mert az angolom akkor élvezetes társalkodásra alkalmatlan volt. Május közepe körül a camp felélénkült, még szobatársam is lett, Bruce Atkinson ,egy harmadéves erdészhallgató, akivel igen jó barátok lettünk. Sokat foglalkozott velem az angolban Nagy örömömre ez időtájban jött Krajczár Ernő és még valaki más a soproni csoportból, így gyorsabban teltek a napok, de nő sehol. Nehezen vártam a szeptembert. Hiába kérték, hogy maradjak, kötéllel sem tudtak volna tovább ott tartani.

Szeptember elején jöttem Vancouverbe, és Soós Jóska barátommal közösen vettünk ki egy kis szobát, a West 10th Avenue–n. Jóska hasonló körülmények között töltötte a nyarat valahol a Sziklás Hegységben, nőtársaság nélkül. Megállapítottuk, hogy autót kell vennünk, hogy a nőknél sikerünk legyen. Szeptember közepén már mindkettőnknek volt autója, de vezetni egyikünk se tudott. Ha valahová akartunk menni, az öreg Csizi bácsit kértük fel, hogy vezessen. Ilyenkor büszkén feszítettünk, és éjjelente többször is felkeltünk autónkat nézegetni az ablakon keresztül. De hiába volt autónk, hölgyismerősünk között nem volt,olyan, akinek udvarolni lehetett volna. A vezetői vizsgán egyből átmentem, de Jóska, parkolási hiba miatt, nem. Nagyon büszke voltam magamra, hogy lepipáltam Jóskát.

Egyszer hallottuk, hogy az akkori Magyar Házban, az Alma Street sarkán, ami nagyon közel volt hozzánk, egy nagy bál lesz. Most már tudom, hogy a november 25.-ei Katalin Bál volt. Ki gondolta volna akkor, hogy annak az Egyesületnek valaha elnöke leszek. No mindegy, Jóskával elmentünk, azt hiszem egy dollár volt a beugró, és beálltunk a majomszigeten tátongó többi soproni diák közé nézelődni. Telt ház volt, kevés fiatal hölgy, azok, akik voltak már valakihez tartoztak. Egyszer azonban észrevettük, hogy két, aránylag szép 20 év körüli hölgy jön be, és leülnek egy asztalhoz, ahol már mások is ültek. Az egyiken megakadt a szemem, aki jó alakú, karcsú testre szabott fehér, fél lábszárig érő, térden aluli kétoldali sliccel kivágott fényes ruhát viselt, és maximka frizurájával igen csábítónak látszott. A lábszárán a térd alatt még egy anyajegy is volt. „No ezekkel majd táncolunk", mondták a többiek. Nyehóra és Colosra emlékszem, akik egymást heccelték, hogy melyikük legyen bátrabb felkérni. De míg ők vitatkoztak, én merészen odamentem az asztalukhoz, és magyarul felkértem a fehér ruhást táncolni. Mondta, hogy nem tud magyarul, de azért eljön. Bemutatkozás után jött egy tangó, már csak arra emlékszem, hogy úgy hozzám simult, hogy még a hátamon is éreztem a bizsergést, pláne akkor, amikor a fülcimpámat morzsolgatta. Kérdezte, hogy soproni diák vagyok-e. Büszkén mondtam, hogy valamikor az voltam, ma már 'instructor' vagyok, és autóm is van. Tánc közben invitáltam is, hogy jöjjön ki, nézze meg. Mondta azonban, hogy autót már látott, nem kíváncsi rá. Felajánlottam, hogy hazaviszem, de azt is elutasította, de ajánlotta, ha kedvem van, másnap, vasárnap lévén, menjünk ki egy ebédre, és utána mutassam meg neki a várost, mert még csak rövid ideje, hogy itt él Vancouverben, és nincs autója. Rögtön mondtam, hogy 'OK'. Közben, többször mondta, hogy "you are so cute", aminek jelentését akkor nem is nagyon értettem, de vigyorgásomból érezhette, hogy tetszik amit mond, és még jobban morzsolgatta a fülcimpámat. Sajnos a táncnak vége lett, és nem tudtunk tovább értekezni.

Teljesen beizgulva mentem vissza a majomszigetre, nem mertem senkinek se szólni sikeremről. A következő táncnál valaki megelőzött. 'Tánc közben lekérés nincs' felírat azonban ott ékeskedett a teremben, tehát várnom kellett a következő táncra, de sajnos, a tánc helyett egy hosszú szünet következett. Árgus szemekkel figyeltem az asztalukat, és egyszer csak megdermedtem láttam, hogy a választottam, egy férfivel és a hölggyel, akivel együtt jött, felállnak és készülődnek menni.

Mint akit leforráztak, úgy éreztem magam, no nincs randi, gondoltam. De mielőtt elmentek, a hölgy odajött hozzám és odaadott egy cetlit, és mosolyogva mondta, hogy „see you tomorrow". Teljesen oda voltam. Soóssal együtt egy páran odajöttek, és izgatottan kérdezték, no mi van a papíron, mutasd, mutasd. Félénken nyitottam szét, és szép írással, olvashatóan ott volt a neve, Veronica, címe, és apartment száma. Soós mindjárt mondta is "a nők álmának"megint szerencséje van. Valóban, madarat lehetett volna velem,fogatni és azt hiszem hízásomat Kanadában ettől a pillanattól lehet számítani, mert ekkor még 32-es nadrágot, és 40-es zakót hordtam, ma már viszont a 40-es nadrág és a 46-os zakó is sokszor feszül rajtam. Hazafelé Soós mindent akart tudni a Veronicáról, de csak annyit mondtam, hogy valami bankban dolgozik és holnap délben együtt ebédelünk. A banki állást csak kitaláltam, nem mertem mondani, hogy semmit se tudok róla. Egész éjjel alig aludtam, csak forgolódtam, de mikor a reggel eljött, azonnal, dupla zuhany, egy kis kölni, tiszta gatya, tiszta ing, és zokni. Ruhám, cipőm csak az volt, ami az előző este rajtam volt, de magamban már kigondoltam, hogy azt mondom majd a Veronicának, hogy ezt azért nem cseréltem át, mert ezen még mindig érzem a tegnapi est illatát.
Soóst elvittem a német templomba, ahova minden vasárnap rendszeresen jártunk, de mondtam neki, hogy nem tudok érte menni. A lakás a Granville-től néhány utcával nyugatra a 13-as vagy a 14-es avenue-n volt és útközben, egy kis kínai boltban vettem egy gyönyörű piros szegfűcsokrot. A pénz nem számított, az első találka a legfontosabb, gondoltam. (Dehogy nem számított a pénz!). Amikor megérkeztem a bejárathoz, meglepődtem, hogy a 8-as számnál nem volt név. No most mi lesz, nyomjam a gombot vagy ne. Ötször is megnéztem a papírt, de a cím jó volt, sőt a bejárati üveg ajtón keresztül az első ajtón látható is volt a nyolcas szám. Ahogy így nézegetek, egyszer csak jön egy idősebb hölgy és kérdezi, hogy kit keresek. Mutattam neki a papírt, majd rámutatott az ajtóra, és beengedett. Az ajtónál nem volt csengő, és szinte remegtem, mikor bekopogtam. Azonnal hallottam valami motoszkálást, és pár pillanat múlva, ki is nyílt az ajtó, és egy rózsaszínű házi kabátban, kócosan, festetlenül kinéz Veronica. Azt is észre vettem, hogy a kabát alatt más ruhadarab nem volt rajta, tehát a kabátot csak hírtelen kapta magára. "Oh, its you", mondta és éreztem, hogy zavarban van. Nagy idegességemben még azt sem mondtam, hogy 'hello' csak a kezébe nyomtam a szegfű csokrot. Rettenetesen meglepődött, és hátra fordulva mondta, hogy "Hey Bruce, look what I got" Ahogy kissé kinyitotta az ajtót, láttam egy férfit, fekete keretes szemüvegben, aki szintén házikabátban állt az ágy mellett. Azonnal megfordultam, és pillanat alatt elrohantam. A templomhoz még elmehettem volna felvenni Jóskát, de nem mertem. Egész délután csak össze-vissza kószáltam a városban, és nem tudtam elgondolni, hogy ki lehetett az a férfi, a férje, lekopóban lévő udvarlója, vagy egyszerűen egy éjjeli ágybérlője. Nagyon bántott a dolog és csak este felé mentem haza. Jóskának viszont áradoztam Veronikáról. Ezután több napig esténként ott hagytam a Jóskát, és megjátszottam, hogy megyek a Veronikához. Ilyenkor azonban csak egy moziba mentem, míg végül bánatosan azt mondtam Jóskának, hogy szakítottam Veronikával, mert sokba kerül, ráadásul főzni se tud, és a lakása is rendetlen.
Így ért végett az első randevúm, de a másodikkal már több szerencsém volt. Neki azonban szegfű helyett rózsacsokrot vettem, és még a mai napig is azt teszem. *(Sz. L. Okl. Em '55)*

Valamikor 1959 tavaszán, Paula néni lépcsőjén Orosz Iván matematikát vagy valami mást magyaráz Pintér László elsőéves hallgató-társának. Mellettük Vári Miklós (?) és Németh József másodéves hallgatók. A háttéri személy ismeretlen.

vitéz Draskóy György: **Égető nap** (Napló részlet

Ma égető napot tartok. 27 évvel ezelőtti egyetemi jegyzeteimet égetem el, amik egy koffert töltenek meg. Én mindég mindent összegyűjtöttem s bizony nagyon nehezemre esik valamit is kidobni, de úgy gondoltam, hogyha 27 évig nem volt szükségem ezekre a jegyzetekre, akkor ezután biztos hogy nem lesz. Nem tudtam hogy hol vannak elrakva, csak most amikor beáztunk s ki kellett szedni mindent a rejtekhelyekről derült fény régi leveleimre, jegyzeteimre. Ábrazoló geometriai, amiből valamikor egyetemi rekordot javitottam az öt utóvizsgával. Nem azért buktam meg mert nem tudtam az anyagot, hanem mert nem ugy oldottam meg a feladatot mint ahogy az a jegyzetben volt. Gondolkodni mertem s az nagy baj volt. Negyedórája raktam a tűzbe, s most amikor megnézem, csak perzselődik de nem akar égni. Még a tűz se tudja megemészteni, hát nem csoda hogy én se tudtam!. Erdőgazdaságtani jegyzeteimet szomorúan dobom tűzre, mert a tárgy érdekelt, de soha erdészeti munkaköröm nem volt, csak amit itthon az erdőmben bütyköltem. Ahogy égnek a lapok, több ezer óra kézzel irott munkája megy füstbe.

A nyírfa tuskó lángjai körülnyaldossák a dohos, sárgult lapokat, a doh szaga elvész és kellemes, kesernyés nyírfafüst tölti meg a teret, amit a kint tomboló szél vág vissza szobámba. Ma plusz 16 fok van, tegnap előtt minusz 20 fok volt.

Elgondolkodtam a sors irónáján. Majd 30 évet kellett várnom ahhoz, hogy a kvotás vetületeknek valami hasznát lássam az életben. A kályhában elégve bemelegiti a szobát, s engem valami nagyon jó érzés tölt el. Olyan mint amikor sikerül megbosszulni valamit. Ilyen jó érzés töltött el akkor is amikor a Masters Degree oklevelet átvettem jeles eredménnyel, a kvótás vetületek nélkül.

(vD.Gy, Class of '61

Andy Szalkai: **Saving a life**

It was a summer day in 1963, when the Bruce family invited some twenty employees to a get together at the shore of Williams Lake. The Bruce's lived by the lake shore at that time. Everybody showed up and started to have a good time talking, eating and drinking. The youngest of the Bruce children Barbara was among the adults. She was about five year old and played by herself. After a while Barbara's mother Betty cried out and looked for her. People were looking for the girl, where they were having a good time. At that moment I left the group and started walking back along the lake shore. As I walked I went to the floating wooden platform where we usually started water-skiing. As I walked out to the wooden planks I noticed blond hair in the water. Without any hesitation I jumped into the lake and grabbed the blond hair which was Barbara coming up in the water. Of course I was fully dressed when I jumped into the lake. Not only that, but I was not a strong swimmer and never kept my eyes open in the water. However I held onto Barbara's hair and swam to the lake shore. At that time I hollered to the group for help. Several of the people started running to us from some forty yards away. We stood Barbara on her head to drain the water from her body. The rescue was successful and the little girl stayed alive. My wife and I never forget Barbara's husband at our 25th wedding anniversary celebration. He came to us and shook my hand thanking me for saving the life of his wife who now is a mother of their kids. A day to remember from Williams Lake.

(A.Sz,Class of '59, jotted down on 2005-03-23

Kulacs: **Kódolt üzenetek**

Vancouverben gyakran bementünk a belvárosba IV.évf.társaimmal 'nedves estét' tartani. Ahogy fogyott a csapnivaló 'Lucky Lager' és futott az idő, megszokás lett, hogy vettünk egy képeslapot (de sokszor ingyen volt, mert reklámozták a hotelvendéglőt) és elküldtük szerencsétlen népünk utált diktátorának. Egy tipikus lap kb. ilyen volt: Kádár János, kinevezett főmufti, Országház, Budapest, Hungary. Itt vagyunk a Blackstone bárban és most ittunk egy ekset mielőbbi pusztuásodra. Alias nevünket mindig aláirtuk, névtelen levelet nem illik küldeni, még egy ilyen alaknak se. Aki akart, az még hozzáadott egyéni sorokat. Emlékszem egyszer erre: „Janó emlékszel, amikor még mikor együtt loptunk libát? Nyehó" Kérdem tőle, hogy ez mit jelent? Azt mondta semmit, de hadd gondolkodjanak rajta a segédei! Abban biztosak voltunk, hogy ezek a menetrendszerűen érkező lapok töprengést okozhattak egy-két cenzurázó AVÓ-snak, főleg, ha időnként kriptikus szöveget irtunk (Múlt héten Tító lánca Novi Sadnál be esett a Dunába, K5C3, vagy Hruscsov kenyere nagyobb, de nincs, Marosán bucija viszont kemény, de nincs liszt Varsóban). Valahol a belügy pincéjében lehet egy jó képeslap gyüjtemény, az ötven év előtti lebúj söröző listájával, és furcsán hangzó 'code' aláirásokkal. *(G.M. Class of '59)*

Joe Jozsa: **Stared down by chickens**

'Anyu', our mother, would always make us welcoming-feasts of Hungarian cuisine – chicken soup, stuffed peppers, sautéed goose liver, 'lecsó', 'kocsonya', cherry strudel, 'palacsinta', etc, whenever we visited the family farm in Yarrow, BC. On one of my visits from Regina, SK, she offered to make me her mouth-watering 'rántott csirke' (fried chicken). Her secret was to coat the meat with her homemade ingredients . Not just any chicken would do; it had to be a natural, free ranging chicken.

Anyu raised her own chickens along with a few roosters. She would usually have several butchered birds in the freezer. Her method of butchering the birds was elegantly simple: place their necks on a block of wood and chop their heads off with a small axe. She would kill a half a dozen chickens at a time, capture their blood in a jug (for later frying with sautéed onions!) and then pluck their feathers. In her advanced years, however, she would ask others to do the butchering. Lately, my mother also started to get annoyed by the early morning calls of one of the roosters. By her request, that rooster was to be on the menu. I volunteered to do the slaughtering.

Next morning, my brother George rounded up the chickens and the noisy rooster and placed them in three garbage bins. Now it was my turn to get on with my end of the deal. For the first kill, I reached under the lid, randomly grabbed one of the chickens, pulled it out and followed my mother's time honored method. Nothing to it! However,.as I cautiously reached into the can for the next bird, the lid fell off and all the chicken heads shot up. I tried putting the lid back over their heads, but the lid popped lose again. Then suddenly, the chickens became eerily quiet and as I

looked to see the cause, I made a huge mistake: I made eye contact with the chickens. Their startled and pleading chicken eyes were fixed on me. They did not move or even blink! We just kept looking at each other. There and then I knew that I could not go on with the slaughter! I let all of them loose. Next morning, while I was dreaming of becoming a vegetarian, we were awakened again by that 'son-of-a-hen', the early-rising rooster. *(J.J, Class of '60, Regina, SK, Feb.1, '07)*

Jákóy Endre: **Bölcs mondások elmúlt időkből**

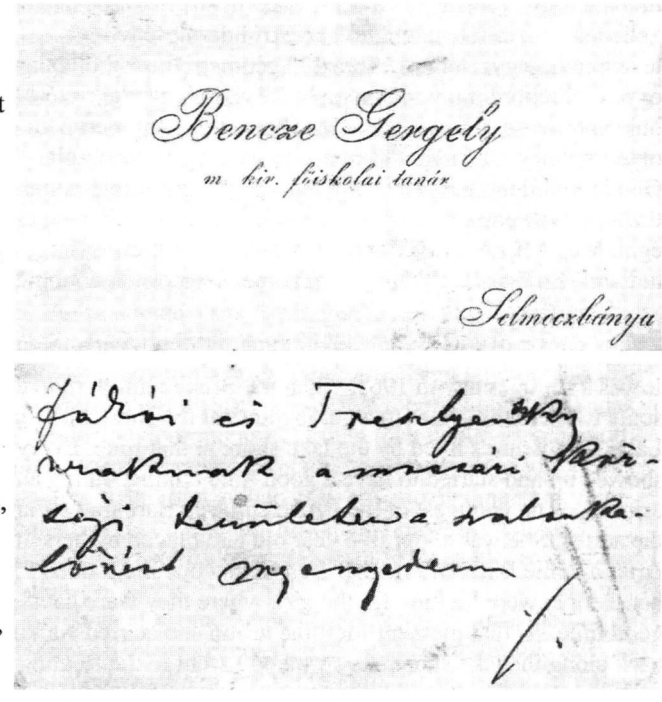
Bencze Gergely
m. kir. főiskolai tanár
Selmecbánya

Ezek a mondások Édesapám emlékét idézik fel, hiszen ezeket tőle hallottam. '52 vagy '53 telén lementünk egy este volt házunk pincéjébe, a hideg kamrába, hiszen abban az időben, (biztos emlékeztek rá) ott tartottuk a téli almát, sárgarépát meg a krumplit, mivel akkor még nem volt jégszekrény. Ahogy leértünk, Édesanyámmal elkezdtük válogatni az almákat, hogy azt szedjük ki, amelyik már romlott egy kicsit és a jókat hagyjuk későbbre. Édesapám ránkszólt: "Bolondok vagytok Ti! Aki kiválogatja a rossz almát az mindig rohadt almát eszik. Szedjétek ki a legjobbját, ott egye a fene a többit." Mindez akkor történt, mikor már házát államositották és a nyugdij folyósitását is megszüntették.
A másikat akkor mesélte a selmeci diák éveirõl, mikor már Sopronba kerültem. Nem arra biztatott, hogy tanuljak, mert annak majd hasznát veszem, hanem, hogy élvezzem a diák életet, mert annál jobb nincs. Ilyeneket mondott: "Sajnos mostani körülményeink miatt nem tudunk olyan kényelmes életet teremteni neked, mint az enyém volt. Én úgy éltem Selmecen, mint egy mágnás: vadásztam, bálba jártam és volt saját lovam. Az volt az emberiség arany kora! Csak azt sajnálom még most is, hogy négy év alatt befejeztem a Főiskolát, inkább megtoldottam volna két-három évvel. Használd ki a szórakozási alkalmakat, ahogy tudod. Sohase fogod megbánni." Hát nem hiszem, hogy ilyen tanácsot sok apa adott a fiának. Én ugyan ezt elmondtam a fiamnak, de azzal fejeztem be, hogy az a világ már elmúlt.
A harmadik csak egy érdekes és szerencsés történet apám selmeci diák életéből. Az egyik hét végén a helyi erdészeti hivatalba látogatott, ahová épp akkor érkeztek vadászok a hétvégi hajtásokra. Puskáját a folyosón lévő fegyver állványra akasztotta. Az egyik vadász irigyen elkezdte nézegetni a puskát: "Ejnye, de szép kis Manlicher-Schoenhauer ez. Ki ennek a tulajdonosa?" Erre mondták neki, hogy az egyik főiskolai hallgatóé, aki gyakran jár ide, a neve Jákóy". Erre jött a gondolat, ha már ez ilyen nagy legény, hivjuk meg a következõ napi hajtásokra. El is kezdődött másnap a vadászat. Biztos nem a legjobb helyre állitották apámat, de mégis feléje tört ki az egyetlen medve, amely a hajtásban volt. Apám a 'Manlicher-Schoenhauerrel' a medvét megállitotta. A medvebőr ott volt a lakásunkban egészen a háború végéig, amikor az ostrom alatt valamelyik katona zsákmánya lett. Csak 7-8 éves lehettem, mikor apám a medvebőrt simogatva mondta: "Azt a napot sohase felejtem el. Képzeld el azt a sok irigy vadászt, mikor a vadászat végén az avatáson elnáspángolhattak."(*J.E., Class of '59*)

Imre Marko: **Fish Story** (common sense prevails)

As indicated in Kapocs, 43:30-2, my responsibilities as the Environmental Engineering Specialist in Eugene, OR revolved around resolution of the environmental concerns and attendant regulatory permits with respect to the operation, maintenance, and (re-) construction of the County's roads, bridges and other storm water conveyance facilities.
About 1,400 miles (2,250 km) of roads, 400 bridges and several thousand culverts fall within the County's jurisdiction. While the County keeps fairly complete records of the road and bridge locations, there were, and perhaps still are, many uncharted culverts. In February, 1996 , run-off from rain storms in the Coastal Range reeked havoc on facilities. Debris torrents plugged and covered culvert intakes, water topped and washed out road grades .Before repair work could begin, we needed to determine if , and if so, what type of permits would be necessary from regulatory agencies.
As many of the readers know, a great number of environmental regulations intend to protect and/or restore proper functioning of fish habitat. Passage of migrating fish through culverts poses a critical element of environmental regulations. Therefore, consultation with qualified fish biologists is a pre-requisite. Proponents of activities that may adversely impact wetland and other jurisdictional waters have to file applications with the lead regulatory agencies first. Then the lead agencies refer application to the resource agencies - such as the Department of Fish and Wildlife and other prospectively affected parties. The review processes often take months to complete. which interferes with the year-round use of public roads. Hence, the road agencies always seek to avoid long delays without violating the rules.
In the following case, the debris torrent that cascaded down the ravine had left perhaps as much as a 20 foot fill over the inlet and outlet of the culvert. A site review was scheduled to determine needed remedial work with a Fish and Wildlife biologist, one of the County's work crew leaders and 'yours truly'. We all agreed, that recovering the buried culvert would be more costly than installing a new one at an elevation closer to the road surface with prospective beneficial effect on fish habitat. We also agreed that a 48" diameter culvert would be the right size. I explained that as long as the new culvert matches the size of the old one, work could proceed without a permit. But, if the replacement culvert is larger, and even better for maintaining aquatic habitat quality, installation work is still subject to a permit and months of delay. Since it was the middle of the rainy season, we all agreed on urgency. Delays would run the risk of further deterioration of the

road and silt washing into the stream system, resulting in a lose-lose prospect for both road users and fish habitat. Then I asked if anyone knew the size of the buried culvert. We stood around looking at each other for a while in search of the right answer. Then the fish biologist looked as if he remembered and announced, that it must have been a 48''. Nobody felt like proving him wrong by digging down 20 ft. and potentially invoking a permit scenario and months of delay. The 48" 'stuck' and the remedial work was completed the following week.

Due to public concerns about the permitting process, the State appointed a Technical Advisory Committee (TAC) to sort out criteria for various permit requirements, sometime in 1995. I served on this TAC for over eight years. Policy makers often bury themselves in hypotheses and anecdotal 'evidence' without the benefit of real life experience. During a break in one of the TAC meetings, I shared my experience regarding the 48" culvert with a rather high level official of the State. I suggested, that providing adequate 'passage' should form the basis for regulating culvert installations, when water courses were deemed to be suitable habitat for fish and other aquatic lifeforms. As larger culverts most often enhance fish passage, it hardly makes sense to require a permit for their installation.. During the next round of revisions to the regulations, the State has revised its rules to allow replacement of culverts without specific authorization as long as the size of the proposed culvert is at least as large as the one existed before the replacement and the proponent of the action obtains concurrence from a qualified fish biologist of the State.

(I.M. Class of '60, March 12, '07)

Báthy István: **A Gyöngyhalászok**

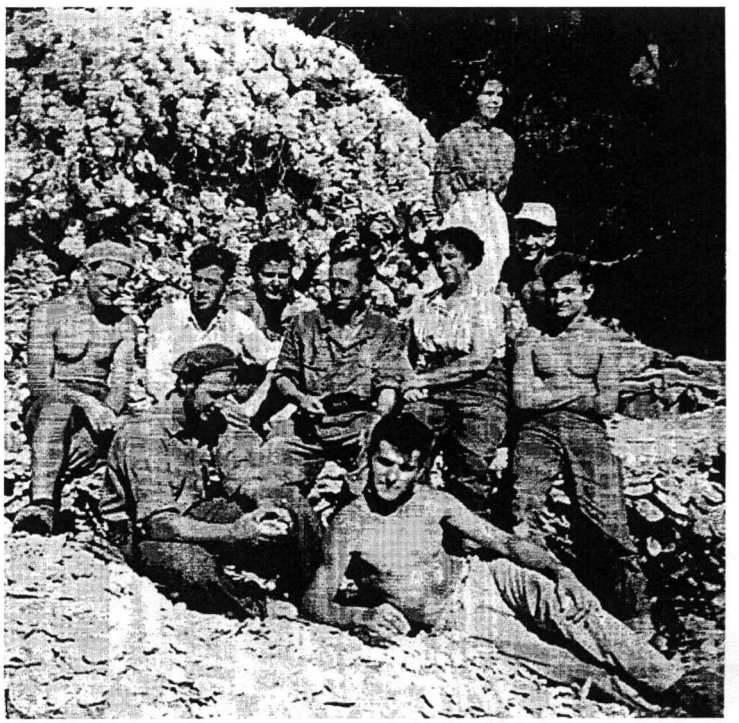

1957 nyarán Powell Riverben jóegynéhányan vártuk, hogy valami munkát kapjunk. Június elején ránk mosolygott a szerencse. A Powell Rivertöl északra fekvő kis településen, Bliss Landingben nyolc alkalmi munkást kerestek a Mermaid Oyster Producers Ltd. osztriga telepére. A kiváltságosok, Boncz Ernő, Farkas István, Nagy Mihály, Pintér László, Sivák Béla, Tóth Endre, Tutunovszky Koszta és alúlirott lettünk. Mivel Bliss Landing-et csak vízi úton lehetett megközelíteni, munkaadónk, Mr.Young felszedett bennünk kis halászhajójával június 15.-én. Ezzel megkezdődött az első kenyérkereső munkánk Kanadában. Bliss Lan-dingbe érve beköltöztünk szállásunkra, amely egy uszályra épí-tett házikó volt. Volt abban elektromos tűzhely, hűtőszekrény, hideg-meleg víz és tusuló, amely gázpalackról lett fűtve, nyolc egyszerű vaságy, meg egy kis asztal amely köré mindannyian nem fértünk el.

Mr.Young főleg mutogatással elmagyarázta, hogy mi is lenne a munkánk. Üres osztriga kagylók közepébe kellett egy lyukat üt-ni az erre a célre használt hegyes kalapáccsal, majd felfűzni őket egy kb. másfél méter hosszú drótra, de úgy, hogy a kagylók mind egy irányba nézzenek (úgy mintha evőkanalakat raknánk egybe). Elond-ta, hogy a füzérek kifeszítet dróton lesznek a vizbe lógatva, amire aztán az osztriga peték rá fognak telepedni. Igy könnyebb lesz a már kifejlett osztrigákat begyűjteni.

Munkába nem kellett messzire menni, mert a házacskánk mellett tornyosult egy hatalmas kagylóhegy. Mindég a víz szintjénél kezdtünk dolgozni és fel-le mozogtunk a 'hegyen', ahogy azt a dagály-apály diktálta. Egy füzér kagylóért 18 centet kaptunk. A 13–14 órai napi munkánk eredménye átlagban 40 füzér volt, ami napi 7.20 dollárnak felelt meg. Levonások nem voltak a keresetünkből. Egy idősebb német házaspár is dolgozott velünk. A hadfi hazánkban is harcolt a 'davajok' ellen és magyarul is tudott számolni tizig. A munka persze unalmas volt és hátfárasztó, és nagyon vártuk a déli kolompszót, amely ebédre hívott.

A főzést megosztottuk magunk között. Minden élelmiszer a vancouveri Woodward's nagyáruházból lett megrendelve Mr. Youngon keresztül. A hetente partvidék mentén közlekedő motoros bárka (Troubadour II) hozta aztán nekünk a főzéshez szükséges anyagot. Természetesen többnyire leves, hús, pörkölt, sűrített tej és főzelék növényekből álló konzervek voltak. Ehhez jöttek a szárított tésztafélék, tartósított kenyér, krumpli, liszt, zsír, kávé, stb. Néha halászhajók is kikötöttek. Ilyenkor tudtunk venni lazacot, 20 centért fontját (450 gr). Egyszer Mr. Young is megvendégelt bennünk rántott osztrigával.

A legemlékezetesebb ebédet Laci főzte. Borsó főzelék volt a menűn. De a rántás túl sűrűre sikerült és úgy megkötötte a főzőkanalat mintha cementbe lett volna beágyazva. A halak viszont nem panaszkodtak a váratlan csemege láttán. Persze ebédkor mindenki rohant be, hogy helyet kapjon az asztalnál. Szegény Béla, mivel nem volt sietős természetű, mindig lemaradt és neki hely már csak az ágy szélén jutott. Morgott is, hogy neki mindég a fa...ról kell enni.

Egyszer egy fiatalember is kikötött nálunk. Mikor megtudta, hogy magyarok vagyunk, boldogan újságolta, hogy az Ő szülei is magyarok, de ő már itt született Kanadában. Magyarul azért elég jól tudott és kellemesen elbeszélgettünk vele. Mutogattunk neki képeket hazulról és a forradalomról mielőtt ismét útjára indult volna. Mr. Youngnak egy rokona is nyaralt Bliss Landingben. Cathy 18-20 év körüli hajadon volt, aki az utolsó sorban állt amikor a szépséget osztogatták. Itt meg kell jegyeznem, hogy legtöbbünknél a szépség Gina Lollobrigidával és Brigitte Bardottal kezdődött. Kivéve Pistát, aki Jane Mansfieldért rajongott. Cathy, aki ugyan ha szépséggel nem is, de oly karcsú derékkal rendelkezett, hogy két kézzel át lehetett volna fogni. Esténként lejött a lakosztályunkba és fényképeket mutogatott, amelyeket a kis gépével készített. Mellesleg megjegyezve, neki köszönhetjük, hogy egyáltalán lettek készítve képek rólunk bliss landingi tartózkodásunk alatt. Próbáltunk beszélgetni is vele. Kézzel-lábbal megértetni egymást. Cathy néha kisegített bennünk takarítással is. Nagyon kedves és rokonszenves teremtés volt. Igy lehet az hogy Ernő,

gondolván, hogy a sötétben mindenki szép, utána osont egy szép nyári este. De hamarosan jött vissza lógó orral. Kérdő tekintetünkre csak annyit mondott, hogy semmit nem engedett. Azt mondta, hogy az anyja tisztességre tanította. Menjünk a nővéréhez, mert az egy rossz lány. Na tessék! A nővére viszont Powell Riverben lakott. Bár egyszer ő is ellátogatott az osztriga telepre. Egy fokkal 'csinosabban' nézett ki mint huga, de viszont oly rövidlátó volt, hogy az orra majdnem a papírt súrolta amikor rajzolt. Ennek ellenére rajzolni azt gyönyörüen tudott.
Ekként teltek volna napjaink. Dagállyal fel, apállyal le nem csak úszó 'palotánk' mozgott, hanem mi is, ameddig a kagylóhegy el nem fogyott. Munkánk öt hétig tartott. Mr.Young kiosztotta a jussunk. Nekem ezek a kereseti elismervények még most is megvannak. Igy tudom, hogy június 16 és július 18 között 1,273 kagylófüzért készítettem és ezért $229.14 t kaptam. (1962-ben mint segéd erdőmérnök 400 dollár havi fizetéssel kezdtem.)
Július 19.-én Mr.Young behajózott bennünk és elindultunk Powell River felé. Utközben megálltunk egy lakatlan szigeten, ahol a tengerpart fövényén piknikeltünk. Estefelé járt már az idő, amikor feltünt a láthatáron a Powell River-i tábor.
Ki mire költötte búsás jövedelmét nem tudom, de azt igen, hogy Laci is meg én is fényképezőgépet vettünk (még ma is meg van). Közben a táborban csak úgy emlegettek bennünk mint gyöngyhalászokat. Igy ragadt ránk a név.(Köszönetem Pintér Laci barátomnak, hogy könyvét is használhattam forrásnak.)
(B.I. Class of '61)

Bár nem vagyok költői lélek, a Bliss Landing-i eseményeket annak idején megörökítettem néhány sorban. *(Báthy István)*

Ballada a kagylósok álomnőjéről-Villon után szabadon

Cathynek hívták, szőke és csunyácska,
Bliss Landingben osztrigát nyitott,
Hol rodhadt s büdös kagyló szagot
Árasztottak a bútorok.
S mikor szúnyogokkal telt meg a szoba
S mindenki vakaródzott két kézzel
Ő az uszályrajra gondolt
Nyolc ággyal és tizenhat lepedővel.

S ha főzni ment, mert a kajás nép várta
Vagy delenként, ha pudingott hozott
Megtörtént, hogy egy srác, csak úgy
Markába egy seprőt nyomott.
Ilyenkor takarított
Alázatosan szende mosolyával
És az uszályra gondolt
Tizenhat lepedővel és nyolc ággyal.

És éjjel ha átment a színen
Egy éhes him gyakran rálesett.
"My mother thought me!"
mondta Ő, és semmit sem engedett.
Mikor a fiú ugyancsak marta
Mellét keresve kezével
Ő az uszályra gondolt
Nyolc ággyal és tizenhat lepedővel.

S egy délben zaj támadt a tenger parton
"Elfogyott a kagyló, nincs tovább!"
Ő mosolygott a gázpalack mellett
S a szobában is vigyorgott tovább.
S hogy mosogatni hívták a konyhába
A tányérokat mosta két karjával
És az uszályra gondolt
Tizenhat lepedővel és nyolc ággyal.

S mikor félreverték a kolompot
S ebédelni berohant a nép
Ő lassan baktatott vissza a házba
és hófehérre mosta a kezét
Új ruhájában csónakra hágott
S a tengert nézte pislogó szemével
Hol a partnál egy uszály állt
Nyolc ággyal és tizenhat lepedővel.

S a tengerparton az nap alkonyatkor
csak néhány rothadt kagyló maradt
Testüket rákok ollója marta
Mint Pintér főzelékét a halak.
Mig a hajó vad hullámokat vert a farával.
Ő ottmaradt végre egyedül - az uszályon
Tizenhat lepedővel és nyolc ággyal.

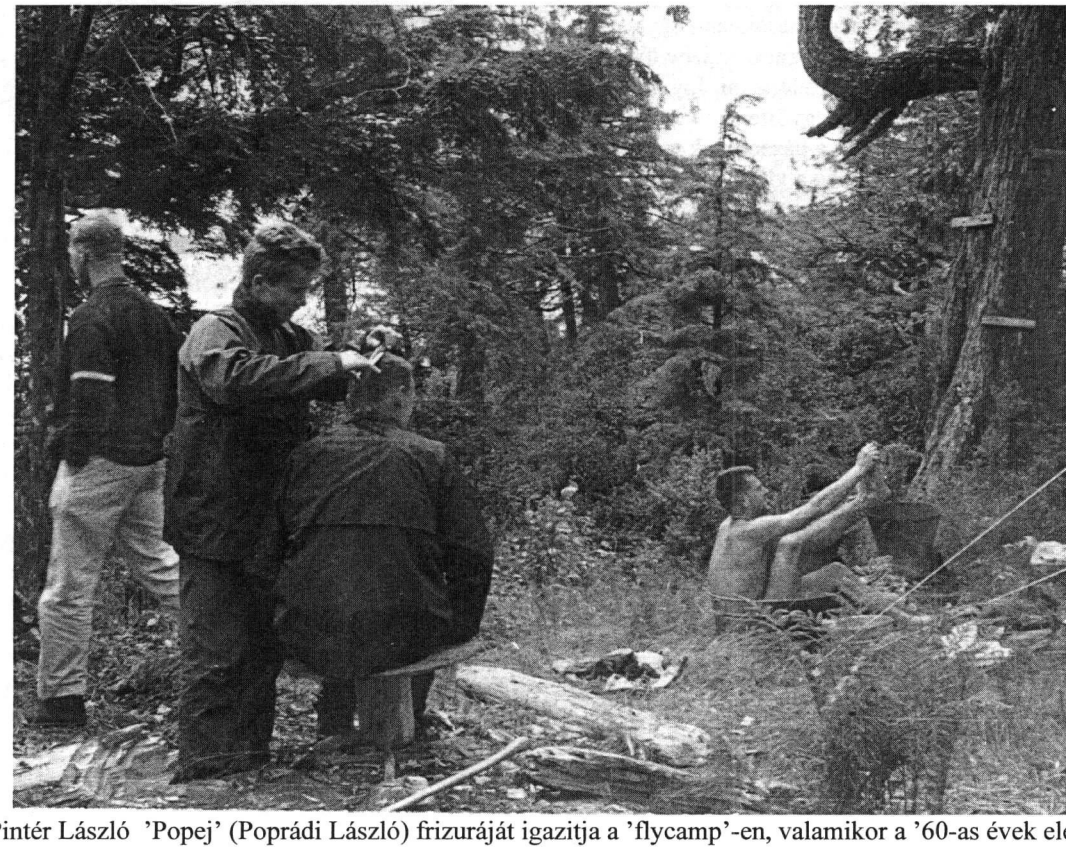

Pintér László 'Popej' (Poprádi László) frizuráját igazitja a 'flycamp'-en, valamikor a '60-as évek elején.

HIREK / KÖZLEMÉNYEK

A **UBC adopts SOPRON** ünnepségek 2007 junius 14-15-16.-án lesznek a Faculty of Forestry rendezésében. Mindenki aki rajta van a Kapocs terjesztési listáján már kapott előzetes meghivót e-mailen vagy postán. Aki nem, az sürgősen jelezze hiányát a Szerkesztőnek vagy Sandra Schinnerl-nek, a UBC-n (604-822-9627, email: sandra.schinnerl@ubc.ca)

Sopron Alumni Award .Szalkaiék közlik: „We report with pleasure that the UBC Board of Governors approved our request at their Dec.7, '06 meeting. We will receive the proper documents within a month. This decision results in our Soporon Alumni's permanent legacy by leaving 'two sets of footprints in the sand'. We will have the following yearly awards: Sopron Alumni Fellowship – for a graduate student. Sopron Alumni Award – for an undergraduate student. Earnings from the yearly interest of the capital ($116,953.69 / 2006) of the Sopron Alumni Endowmnet Scholarship Fund in Forestry will provide finances for the above two awards. These two awards will assure our alumni: - A permanent legacy of the Sopron Alumni at UBC. –Will not allow any future manipulation by any individuals. This completes Poszi's and my second successful efforts of representations negotiations, etc. During the past eight years and brings my role to a conclusion I will pass on all correspondence in regards to Sopron Alumni Awards to Julius Kapitany, who has the original file." *(The qouted documents now have been received, A Szerk.)*

Sopron Alumni unokák érkezése: 2006 nov.5.-én, Magasi László és Sárika 4. unokája: **Laci Teréz** Ricert, 2006 dec.21.-én, Szalkai András és Eszter 3. és 4. unokája: **Andrew Joshua** and **Olivia Denise** Szalkai 2007 Feb. 7.-én, Kondor György and Györgyi első unokája: **Amelia Klara** Kondor *(Egyben a 79. unoka a volt IV. évesek-nél, Takács József, Class of '59)).*

Hagyományos **Sopron Piknik**-ünket idén ismét a Szász tanyán rendezzük, de a szokottnál korábban, augusztus vége felé, hogy alkalmat adjunk a házigazdáknak Magyarországra utazni az'aranydiploma' kézbevétele végett. Pontos időt majd Kocsis Tibor fog közölni szokásos módján.

Orlóci László 1975-ben kiadott könyve: 'Multivariate Analysis in Vegetation Research' magasan vezet a 'magyar ökológusok legjobban citált művei' listán (a ISI Web Science alapján) 468 citációval (a második helyezett kiadvány csak 239 pontos) *(M.Orlóci)*'

Grátzer Miklós, a 'Gyökerek és Lombok' sorozat 5. kötetében megjelent interjút megköszönő levele, a sorozat szerkesztő kérésére, előszóként meg fog jelenni minden kötetben: „A magyar erdészet gyökerei két évszázadon és két városon keresztül hatolnak a méybe, és koronája lassan mind az öt földrészt érinti. Ezen már egyéni levélnek lenni is kitüntetés, mert minden levél páratlan, egyedül álló a maga nemében, szolgálva a közös funkciót. Az itt leirt emberi sorsok az egyéni élet kiszámithatatlanságát, de ugyanakkor a társadalmi és biológiai erők törvényszerűségét bizonyitják. Tanúvallomást tesznek arról, hogy a szélfújta magok hogyan kapaszkodnak a földhöz, de egy időben nyúlnal kiteljesülést jelentő fény felé. Legyenek ezek a rövid életrajzok ablakok a múltra, pótoljanak baráti beszélgetést nemzedékek között, ahol egy idősebb generáció felnyitja emlékeit, hogy appróbb darabokból alakuljon egy nagyobb korkép, ahol kis mozzanatok sejtetik a nagy változásokat, és ahol a nap utolsó sugara rácsillan véglegesen pihenni térő gondolatokra. Köszönöm mindazoknak, akik munkájukkal és emlékezéseikkel visszanyúlnak a múlthoz, mert aki a múltba tekint, hogy megértse a jelent, az a jövőt épiti." *(A Szerk.)*

Aranydiplomák. Volt V.éveseink most ősszel, a velük 1952-ben együtt kezdőkkel, vehetik kézhez a Sopronban tartandó tanévnyitó ünnepségen oklevelüket, amit nem kell külön kérvényezni. Jelenlétüket az ünepségen jelezni kell a NyME-el. *(A Szerk.)*

A 17.2 hektár területű, kb. 3,000 növént bemutató egyetemi **Botanikus Kert** Sopronban (www.botanikuskert.nyme.hu) talán a második legnagyobb ilyen létesitmény Magyarországon. Az egyetem csak a 11 alkal-mazott fizetését biztositja, minden más kiadást újforrásból kell fedezni. Ezért jött jól Palkovics János, a kert fentartasara inditott alapitványa és Pintér László felajánlása (könyvének otthoni eladá-sából befolyó összeg) mellett. a hiányzó, vagy rongált növénytáblák kicserélésére három éve indult gyüjtésünk (lsd Kapocs 42:38). Az adományozott $3,800-ból eddig 540 új táblát helyeztek el és még 400 táblára ma-radt a keretből. Akik még nem adtak, nyissák ki erszényüket és támogassák a soproni Botanikus Kert ügyét. A kert fenntartására szánt adományt Palkovics J.-hoz (1932 McNicol, Vancouver, BC, V6J 1A6), a növénytáblák kiscserélésére szánt összeget pedig nevemre (2295 Arbutus, Victoria, BC, V8N 1V4) küldjétek 'for Sopron Botanical Garden' irat feltüntetésével. *(Ötvös Imre , Class of '61)*

Szerkesztői üzenet: 2004-től kezdődően minden Sopron Alumni társunknak, akinek cime ismeretes, küldöm lapunkat. Aki nem kapja kézhez annak vagy a cime vagy postai szolgálata elégtelen. A posta, sajnos csak nagyon ritkán hoz vissza kézbesithetetlen küldeményt, ezért, ha valaki nem kapja a Kapocs számait, az tudassa velem.

Szerkesztői felhivás. Következő számunkban szeretnék az első (1957) nyári munkák élményeire koncemtrálni. Volt már erről több megszólalás a korábbi Kapocs számokban, de tudom még sokkal több van a tarsolyunkban. Elő velük, mielőtt örökre ben maradnak.

Újra az Interneten

A magyarországi Országos Erdészeti Egyesület (OEE) főtitkára, Ormos Balázs felajánlotta szervezete nevében, s mi elfogadtuk, hogy lapunk rendszeresen jelenjen meg újonnan felállitott 'web site'-jukon (http://www.oee.hu). Köszönjük szivességüket!

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal

KAPOCS - A Sopron Alumni időszakos közleménnye. Szerkesztő: Rétfalvi László (4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca), Képszerkesztés: v.Draskóy György (gdraskoy@telus.net)

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyai József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek
Csapó Imre
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1937-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2006
Kafka Péter 1899-†
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor György
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kovács István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán 1928-200?
Noviczky Zoltán 1935-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Túrmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát!

Vargha Domokos